

Aproximació a la recerca sobre turisme en les universitats catalanes

José A. Corral Marfil
Sílvia Arano Poggi

Agraïments

Aquest treball és fruit d'una iniciativa de l'Observatori de Turisme de Catalunya del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat de Catalunya. Els autors donem les gràcies a l'Observatori pel suport i l'ajuda que ens ha prestat.

També agraïm la confiança dels líders dels vuit grups de recerca turística analitzats en aquest estudi, sense la col·laboració dels quals no hauria estat possible: Dr. Salvador Antón Clavé, Dra. Gemma Cànoves Valiente, Dr. José Antonio Donaire Benito, Dr. Juan Antonio Duro Moreno, Dra. Núria Galí Espelt, Dr. Jaume Guia Julve, Dr. Francesc López Palomeque, Dra. Esther Martínez-García, Dr. Lluís Prats Planagumà, Dr. Josep Maria Raya Vilchez, Dr. Agustí Segarra Blasco, Dra. Mar Vila Fernández-Santacruz.

José A. Corral Marfil
Sílvia Arano Poggi

Vic, maig de 2010

Índex

1. Objectiu i metodologia	5
2. Fitxes resumides	11
2.1. Grup de Recerca Aplicada en Benestar Econòmic i Turisme	13
2.2. Grup de Recerca Consolidat Anàlisi Territorial i Desenvolupament Regional	17
2.3. Grup de Recerca d'Anàlisi Territorial i Estudis Turístics	23
2.4. Grup de Recerca en Gestió Turística	31
2.5. Grup de Recerca en Indústria i Territori	35
2.6. Grup de Recerca en Turisme i Dinàmiques Socio-territorials.....	39
2.7. Laboratori Multidisciplinar de Recerca en Turisme	45
2.8. Xarxes Organitzatives, Innovació i Desenvolupament d'Estratègies i Productes Turístics.....	51
3. Menció de la resta de recerca turística.....	57
4. Aportacions, limitacions i extensions.....	59
Bibliografia.....	61
Annex: Fitxes extenses	63
I. GRABET.....	65
II. ANTERRIT	77
III. GRATET.....	99
IV. GRUGET	119
V. GRIT	131
VI. TUDISTAR	137
VII. LMRT.....	147
VIII. ONIT	159

1 Objectiu i metodologia

OBJECTIU

L'objectiu d'aquest treball és obtenir una aproximació *al coneixement científic sobre turisme generat en les universitats catalanes*, especialment relacionat amb innovació, competitivitat i sostenibilitat. Aquest objectiu general es pot descompondre en una sèrie de subobjectius. Primer, cal concretar i delimitar el mateix concepte de "coneixement científic sobre turisme generat a Catalunya". Després, és necessari detectar focus de recerca en turisme a Catalunya i reunir informació sobre la seva producció científica. I, finalment, cal classificar aquesta informació i presentar-la de forma ordenada.

Algunes preguntes que volem respondre amb aquest estudi són: Qui investiga sobre turisme a Catalunya? Sobre quins temes? Des de quines disciplines científiques? Quins àmbits geogràfics abracen les recerques? En quins subsectors de l'oferta turística se centren les investigacions? Quins segments de la demanda turística s'analitzen? Què s'ha publicat sobre turisme a Catalunya: articles, monografies, comunicacions? Quins projectes de recerca i de transferència de coneixement s'han dut a terme?

METODOLOGIA

Delimitació de l'estudi

A fi de delimitar l'abast de la recerca, vam haver d'establir una sèrie de criteris. En primer lloc, vam optar pel grup de recerca com a unitat d'anàlisi perquè és l'estructura bàsica d'investigació en les universitats catalanes. Quant a la selecció de grups, el criteri va ser triar grups que declarassin tenir el turisme entre els seus objectes d'estudi principals i que, a més, haguessin produït un volum considerable de treballs sobre turisme. Pel que fa a la classificació de la producció científica dels grups, vam adoptar les categories habituals en el món de la recerca acadèmica: articles, monografies, tesis, aportacions a congressos, projectes i convenis de recerca. I respecte del límit temporal, vam considerar l'activitat de recerca dels grups durant el període 2005-2009.

Selecció de la mostra

Per seleccionar una mostra de grups amb línies de recerca específiques de turisme, vam revisar la llista de grups reconeguts per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) de la Generalitat de Catalunya en la convocatòria d'ajuts per donar suport a les activitats dels grups de recerca de Catalunya (SGR 2009). En aquesta llista vam trobar sis grups amb línies explícites de recerca de turisme. N'hi ha tres de consolidats amb finançament (ANTERRIT, GRATET i TUDISTAR), un d'emergent amb finançament (GRIT) i dos d'emergents no finançats per l'AGAUR (GRABET i GRUGET). Addicionalment, a part dels grups reconeguts per l'AGAUR, vam incloure en la mostra dos grups més (LMRT i ONIT) perquè el seu objecte d'estudi principal és

el turisme i perquè han produït un volum considerable d'investigacions turístiques¹ (vegeu la Taula 1).

¹ Això no obstant, la mostra de grups seleccionada no abraça tota la recerca universitària en turisme de Catalunya. Hi ha més grups amb línies de recerca sobre turisme. En l'Apartat 3, «Menció de la resta de recerca turística», esmentem la recerca turística no recollida en la mostra, tot i que n'ajornem l'anàlisi per a un estudi ulterior.

TAULA 1. *Mostra de grups de recerca turística de Catalunya*

Grup	Acrònim	Líder/s	Membres	Universitat
Grup de Recerca Consolidat Anàlisi Territorial i Desenvolupament Regional	ANTERRIT	F. López Palomeque	20	UB
Grup de Recerca Aplicada en Benestar Econòmic i Turisme	GRABET	Josep M. Raya	7	UPF
Grup de Recerca d'Anàlisi Territorial i Estudis Turístics	GRATET	Salvador Anton	26	URV
Grup de Recerca en Indústria i Territori	GRIT	A. Segarra, J. A. Duro	6	URV
Grup de Recerca en Gestió Turística	GRUGET	Mar Vila	9	URL
Laboratori Multidisciplinar de Recerca en Turisme	LMRT	J. A. Donaire, E. Martínez, N. Galí	18	UdG
Xarxes Organitzatives, Innovació i Desenv. d'Estratègies i Productes Turístics	ONIT	Jaume Guia, Lluís Prats	19	UdG
Grup de Recerca en Turisme i Dinàmiques Socio-territorials	TUDISTAR	Gemma Cànoves	15	UAB

Font: elaboració pròpia a partir de la informació subministrada pels grups.

Fonts d'informació

Per facilitar la recollida de la informació, vam elaborar un qüestionari amb una sèrie de camps sobre els grups i la seva producció científica (vegeu el Quadre 1). Els dos primers apartats (identificació i adscripció) tenien la finalitat d'obtenir la denominació exacta del grup i la seva dependència institucional. El tercer apartat (contacte) sol·licitava dades útils per comunicar-se amb el grup. El quart (equip) demanava la llista d'investigadors membres del grup. El cinquè apartat (definició del grup) feia referència a la declaració del grup sobre la seva missió. El sisè (àrees de recerca) pretenia recollir informació sintètica i normalitzada sobre el perfil del grup. I l'últim apartat (producció científica) estava destinat a reunir la llista de publicacions i projectes de recerca del grup. Vam enviar el qüestionari als coordinadors dels grups per correu electrònic i els vam demanar que l'omplissin.²

Fitxes extenses i fitxes resumides

Durant uns mesos vam anar rebent la informació dels grups de recerca. Amb aquesta informació vam elaborar dos tipus de fitxes: unes d'extenses i unes altres de resumides. Les fitxes extenses recullen la informació que ens van enviar els grups amb poques modificacions. Ens vam limitar a homogeneïtzar el format i l'ordre d'aquestes fitxes i, en alguns casos, vam treure alguns apartats i/o dades que queien fora dels límits de l'estudi (vegeu l'Annex: Fitxes extenses).

Les fitxes resumides són un extracte de les fitxes extenses; però també incorporen certes anàlisis i l'elaboració de la informació per la nostra part. Vam dur a terme aquesta elaboració per obtenir uns registres sintètics que permetessin al lector fer-se ràpidament una idea de les característiques dels grups de recerca. És clar que tot resum comporta una pèrdua d'informació i tota elaboració comporta l'aplicació d'uns criteris subjectius. Per això, aconsellem al lector que vulgui obtenir una imatge acurada d'un grup determinat que llegeixi també la fitxa extensa.

La primera part de la fitxa resumida conté el nom del grup, el seu acrònim, la universitat i la facultat de què depèn, i els noms del coordinador i els membres del grup. La segona part d'aquesta fitxa és una selecció diversa d'uns quinze treballs de recerca representatius de l'activitat del grup; principalment, articles, monografies i tesis doctorals.

La tercera part de la fitxa resumida comença amb les disciplines científiques des de les quals el grup aborda les recerques turístiques, classificades segons la nomenclatura internacional de la UNESCO per als camps de la ciència i la tecnologia. A continuació figuren les línies de recerca que el grup declara seguir. Després, hi ha una llista de paraules clau amb què el grup tracta d'expressar en síntesi la seva activitat investigadora.

La quarta part de la fitxa resumida consta, en primer lloc, d'exemples de segments de la demanda turística i subsectors de l'oferta que el grup ha investigat. En segon lloc,

² Prèviament, amb coordinació amb l'Observatori de Turisme de Catalunya, havíem informat als coordinadors dels grups sobre aquest estudi, i els havíem sol·licitat la cooperació. Val a dir que tots els coordinadors van acceptar de bon grat participar-hi.

figuren els àmbits geogràfics que han abraçat les recerques del grup. I, en darrer terme, descrites molt superficialment, hi ha les metodologies d'investigació que ha emprat el grup.

QUADRE 1. *Qüestionari sobre els grups i la seva producció*

1. Identificació del grup
 - 1.1. Nom
 - 1.2. Acrònim
 - 1.3. Codi
2. Adscripció
 - 2.1. Universitat
 - 2.2. Facultat o escola
 - 2.3. Departament
3. Contacte
 - 3.1. Investigador principal
 - 3.2. Adreça postal
 - 3.3. Adreça electrònica
 - 3.4. Telèfon
 - 3.5. Fax
 - 3.6. Web
4. Equip
 - 4.1. Investigador principal
 - 4.2. Investigadors
5. Definició del grup
 - 5.1. Presentació
 - 5.2. Objectius
 - 5.3. Línies de recerca
6. Àrees de recerca
 - 6.1. Camps de la ciència (classificació UNESCO)
 - 6.2. Paraules clau
 - 6.3. Descriptors tesaurus OMT
7. Producció científica
 - 7.1. Articles en revistes científiques
 - 7.2. Llibres i capítols de llibres, monografies, informes
 - 7.3. *Working papers*
 - 7.4. Ponències, comunicacions i pòsters a congressos
 - 7.5. Tesis doctorals i tesines dirigides i llegides
 - 7.6. Patents
 - 7.7. Projectes de recerca
 - 7.8. Projectes de transferència de coneixement
 - 7.9. Organització d'esdeveniments científics

Font: elaboració pròpia.

2 Fitxes resumides

2.1 GRUP DE RECERCA APLICADA EN BENESTAR ECONÒMIC I TURISME (GRABET)

Universitat

Universitat Pompeu Fabra (UPF)

Escola

Escola Universitària del Maresme

Coordinador

Dr. Josep Maria Raya Vilchez

Membres

- Dra. Catia Nicodemo
- Paula Garda
- Dr. Francesc Sastre i Alberti
- Dra. Catalina Juaneda Sampol
- Dr. Carlos Pestana Barros
- Dr. Joan Ripoll

Mostra de treballs*

Alegre, J.; Juaneda, C. 2006. Fidelidad al destino. El comportamiento económico del consumidor. *Annals of tourism research* **8**, 359-382.

Barros, C.; U.C. Dieke, P. 2008. Measuring the economic efficiency of airports: A Simar-Wilson methodology analysis. *Transportation Research Part E: Logistics and Transportation* **44**, 1039-1051.

Juaneda, C.; Raya, J.; Sastre, F. 2011. Time and Location of a Stay at a Hotel and Apartment. *Tourism Economics* (en premsa).

Martínez-García, E.; Raya, J.M. 2008. The length of the stay of low cost tourism. *Tourism Management* **29**, 1064-1075.

Martínez-García, E.; Raya, J.M. 2009. Determinantes microeconómicos de la demanda temporal del turismo español emisor de bajo coste. Una aproximación con modelos de duración. *Investigaciones Económicas* **23**, 271-302.

Raya, J.M. 2010. Spanish seaports specialization: a choice analysis. *International Journal of Shipping and Transport Logistics* **1**, 386-395.

Sastre, F. 2005. "Gestión de territorio y sostenibilidad en los destinos de litoral". Dins *Turismo y territorio: Conflictos, corresponsabilidad y estrategias de gestión*. Málaga: Ramón Areces.

Sastre, F. 2006. "Finançament de les destinacions turístiques". Dins *Per una nova cultura del turisme*. Palma: INESE.

[Projecte] *Turisme residencial i índex de substituïbilitat entre formes d'allotjament*. Departament de Vicepresidència de la Generalitat de Catalunya (PRE/478/2006). 2007-2008. 37.095€. J.M. Raya (investigador principal), F. Sastre, C. Juaneda.

[Projecte] *Un enfoque estratégico de gestión de los beneficios económicos en los destinos turísticos de masas cuyo atractivo reside en sus recursos naturales*. COHI - Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació. Govern de les Illes Balears (PROGECIB-9B). 2007-2009. 28.000€. C. Juaneda.

[Comunicació] Juaneda, C.; Sastre, F.; Wineaster, A. 2007. Estimating All-Inclusive Expenditure in the Balearic Islands. *International Conference in Advances in Tourism Economics*. Vila Nova de Santo Andre (Portugal).

[Comunicació] Juaneda, C.; Sastre, F.; Wineaster, A. 2008. Is inclusive package advisable for a mature tourism destination in the mediterranean? the case of mallorca. *International Workshop in Destination Rejuvenation Strategy: European Case Studies*. University of Innsbruck, Innsbruck (Austria).

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

Disciplines científiques

- Economia del turisme
- Economia aplicada
- Econometria
- Microeconomia

Línies de recerca

- Determinants econòmics de les satisfaccions del turista i del resident
- Durada de l'estada del turista
- Comportament econòmic del turista (lleialtat, durada i localització de l'estada, estacionalitat, preferències, despesa)
- Turisme residencial *versus* altres formes d'allotjament
- Eficiència (productivitat) en subsectors turístics, destinacions, transports, esports, etc.
- Impacte econòmic del turisme i d'esdeveniments esportius i culturals
- Gestió de destinacions

Paraules clau

- Turisme de masses
- Esdeveniments culturals i esportius
- Turisme residencial
- Satisfacció
- Demanda
- Transport
- Despesa
- Companyies de baix cost
- Estacionalitat

Alguns subsectors i segments turístics*

- Turisme de masses
- Turisme residencial
- Turisme *low cost*
- Destinacions turístiques madures (estratègies de rejuveniment)
- Turisme tot inclòs
- Turisme nàutic
- Esdeveniments esportius i culturals

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

Exemples de metodologies*

- Mètodes quantitativs aplicats
- Econometria: models de supervivència, models d'elecció discreta i models amb variables dependents categòriques, models de regressió, models de regressió quantílica, models de variable dependent limitada, models de heckman, models de oaxaca-binder
- Models de Frontera (DEA)
- Anàlisi d'Impacte a partir de les Taules Input-Output i Anàlisis Cost-Benefici

- Àmbits geogràfics*

- Costa Barcelona-Maresme
- Girona
- Balears
- Espanya
- Destinacions litorals europees
- Portugal
- Itàlia
- Euroregió

Comentaris

A part de la de turisme i transport, dins el GRABET hi ha dues àrees de recerca més: economia de l'habitatge i economia laboral.

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

2.2 GRUP DE RECERCA CONSOLIDAT ANÀLISI TERRITORIAL I DESENVOLUPAMENT REGIONAL (ANTERRIT)

Universitat

Universitat de Barcelona (UB)

Departament

Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional

Coordinador

Dr. Francesc López Palomeque

Membres

- Dr. Jaume Font Garolera
- Dra. Dolores Sánchez Aguilera
- Dra. Maria Belén Gómez Martín
- Dr. Xose Antón Armesto López
- Dr. Martí Cors Iglesias
- Xavier Font Urgell
- Dr. Carles Carreras Verdaguer
- Sergi Moreno Redón
- Dr. Sergi Martínez Rigol
- Dr. Llorenç Prats Canals
- Damià Serrano Miracle
- Josep Coma Guitart
- Fabiola Mancinelli
- Lluís Frago i Clots
- Anna Torres Delgado
- Berezi Elorrieta Sanz
- Ernandy Luis Vasconcelos
- Miguel Henrique de Cunha Filho
- Paola Andrea Quintero Puentes

Mostra de treballs*

Armesto, X.A.; Gómez, M.B. 2006. Tourism and quality agro-food products: an opportunity for the Spanish countryside. *Tijdschrift voor Economische in Sociale Geografie* **97**, 166-177.

Carreras, C. 2008. *El patrimoni urbà a Catalunya. Referència del llibre: El patrimoni urbà a Catalunya*. Barcelona: Reial Acadèmia de les Bones Lletres.

Esteban, A.; López Palomeque, F.; Aguiló, E. 2005. "Impactos sobre el Sector Turístico. Dins *Evaluación Preliminar de los Impactos en España por el efecto del Cambio Climático*. Madrid: Ministerio de Medi Ambient.

Gómez, M.B. 2005. Weather, climate and tourism. A geographical perspective. *Annals of Tourism Research* **32**, 571-591.

Jiménez, S., Prats, Ll. 2006. El turismo en Cataluña. Historia y retos de futuro. *Pasos. Revista de Turismo y Patrimonio Cultural* **4**, 153-174.

López Palomeque, F. 2004. La gestión pública del turismo en Cataluña, organización y política turística de la administración autonómica. *Investigaciones Geográficas* **34**, 5-27.

López Palomeque, F. 2004. La Ley de Turismo de Cataluña, un nuevo instrumento en la evolución de la política turística. *Cuadernos Geográficos* **34**, 33-53.

López Palomeque, F. 2007. "Delimitación conceptual y tipologías del turismo rural". Dins Pulido, J.I. (coord.). *El turismo rural. Estructura económica y configuración territorial en España*. Madrid: Síntesis.

Mancinelli, F. 2009. More pins on the map. Las prácticas y los discursos de los turistas americanos de viaje por la Europa Mediterránea. *Pasos. Revista de Turismo y Patrimonio Cultural* **7**, 13-27.

Prats, Ll. 2008. La gestió del Patrimoni Etnològic en el Pla de Museus de Catalunya (2007-2010). *Mnémosine, Revista Catalana de Museologia* **4**, 167-175.

Prats, Ll. 2009. "Turismo e identidad un intercambio narrativo". Dins *Turismo e identidade*. Santiago de Compostela: Foro do Instituto de estudos das identidades, Museo do Pobo Galego.

Serrano, D. 2009. Turismo y Vino: un viaje por los sentidos. *Revista Hermus, Heritage & Museography* **2**, 26-33.

Torres, A. 2010. Sostenibilidad y modalidades turísticas: un análisis de casos en Cataluña a partir de la aplicación de indicadores. *Documents d'Anàlisi* (en premsa).

Tresserras, J.; Medina, F.X. (eds). 2007. *Patrimonio gastronómico y turismo cultural en el Mediterráneo*. Barcelona: Iemed, Ibertur.

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

En les dues obres col·lectives següents han participat membres d'ANTERRIT:

López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). 2009. *Atlas del Turismo a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa. Capítols de l'Atlas escrits per membres d'ANTERRIT:

- Carreras, C.; Moreno, S. "Equipament comercial, oci i turisme".
- Carreras, C.; Moreno, S. "Grans manifestacions culturals".
- Cors, M. "Establiments de turisme rural".
- Cors, M. "Patrimoni rural i turisme".
- Font, J. "Infraestructures de transports i turisme".
- Font, X. "Espais naturals protegits".
- Font, X. "Itineraris de natura: senderisme i rutes de natura".
- García, F. "Activitat turística i especialització productiva de l'espai català".
- Gómez, M.B. "Litoral i platges".
- Gómez, M.B. "Turisme i canvi climàtic".
- Gómez, M.B. "Turisme i clima".
- Imbert-Bouchard, D.; Serrano, D. "Anàlisi de mercat: la Catalunya que venen els operadors turístics".
- López Palomeque, F. "Articulació territorial del turisme".
- López Palomeque, F. "Barcelona, ciutat turística".
- López Palomeque, F. "Introducció".
- López Palomeque, F. "Neu i estacions d'esquí".
- Moreno, S "Grans manifestacions esportives".
- Prats, Ll. "Festes i tradicions".
- Prats, Ll. "Museus i col·leccions".
- Sánchez, D. "Canvis demogràfics associats al turisme".
- Sánchez, D.; Torres, A. "Apartaments i habitatges d'ús turístic".
- Serrano, D. "Noves activitats turístiques i recreatives en el medi natural".
- Serrano, D.; Imbert-Bouchard, D. "Anàlisi de mercat: la Catalunya que es ven a les principals guies turístiques".
- Torres, A.; Guardia, C. "Instal·lacions juvenils, albergs i refugis".
- Tresserras, J.; Cros, B.; Matamala, J.C. "Xarxes i rutes històriques i culturals".
- Tresserras, J.; Matamala, J.C.; Villalba, P. "Llocs i edificis religiosos".

López Palomeque, F. (coord.). 2010. *Turismo y desarrollo sostenible en la Cataluña interior*. Barcelona: Alta Fulla. Capítols del llibre escrits per membres d'ANTERRIT:

- Cors, M. "Realidades y retos del agroturismo en Cataluña. Actores y productos".
- García, F. "Dinámicas territoriales del turismo en Cataluña: concentración y especialización".
- Gómez, M.B. "Notas sobre el turismo de nieve y el cambio climático en Cataluña".
- López Palomeque, F. "Territorio y política turística en Cataluña: nuevas estrategias e instrumentos para el fomento del turismo en la Cataluña interior".
- Prats, Ll. "La viabilidad turística del patrimonio".
- Tresserras, J. "Las rutas e itinerarios culturales como estrategia turística de desarrollo regional en zonas rurales y de montaña: el caso de Cataluña".

Objectius de recerca

Els objectius específics de les línies de recerca del Grup al voltant de la relació entre turisme, territori i patrimoni es sintetitzen en cinc eixos:

1. Coneixement teòric, metodològic i fenomenològic de l'àmbit temàtic i, en particular, de les dinàmiques territorials i urbanes a Catalunya, i la planificació territorial i el planejament urbà. En concret, l'estudi de les noves funcions productives i socials del territori, els nous usos i aprofitaments turístics i recreatius en els espais d'interior de Catalunya.
2. Relació entre el desenvolupament territorial i renovació urbana i la valorització turística del patrimoni cultural i natural, tant des d'una perspectiva teòrica com aplicada, a través de l'estudi de diverses iniciatives de posada en valor turístic d'elements patrimonials i de la viabilitat del patrimoni com a recurs per l'activitat turística.
3. Abast de les noves relacions entre turisme i territori a escala local i regional, centrant l'atenció en els processos d'intensificació i extensió del turisme en els espais d'interior (turistificació del territori) i en les ciutats.
4. Conseqüències territorials del canvi climàtic a Catalunya i determinació d'estratègies de mitigació per incorporar en la gestió territorial i en els instruments de planificació territorial i desenvolupament regional. En particular, l'estudi de les interaccions entre el turisme i el clima, i de l'evolució i els efectes dels patrons climàtics canviants en les destinacions turístiques actuals.
5. Gestió i planificació territorial del turisme en el marc de la gestió pública del turisme, orientant la recerca tant a l'estudi dels processos de desenvolupament turístics com a la proposta i disseny d'instruments de gestió i planificació. En la perspectiva analítica destaca l'interès pels agents participants (amb èmfasi en el paper de l'administració pública), la naturalesa dels recursos i la seva dimensió social, econòmica i territorial, detectant els conflictes que generen (socials, institucionals, medi ambientals, paisatgístics).

Disciplines científiques (nomenclatura UNESCO)

- 51 Antropologia
 - 51.01 Antropologia cultural
- 52 Demografia
 - 52.06 Característiques de la població
- 54 Geografia
 - 54.01 Geografia econòmica
 - 54.01.04 Desenvolupament regional
 - 54.01.99 Geografia del turisme
 - 54.03 Geografia humana
 - 54.03.01 Geografia cultural
 - 54.04 Geografia regional
 - 54.04.01 Geografia urbana
 - 54.04.02 Geografia rural
 - 54.99 Altres especialitats geogràfiques
 - 54.99.00 Clima i turisme

Línies de recerca

L'estudi de la relació entre turisme, territori i patrimoni ha estat sempre un àmbit temàtic d'interès del nucli bàsic d'investigadors del Grup. Actualment les línies d'investigació específiques sobre geografia i antropologia del turisme que treballa el Grup són:

- Turisme i desenvolupament local
- Gestió i planificació territorial del turisme
- Turisme, clima i canvi climàtic
- Turisme urbà
- Patrimoni cultural i turisme

Paraules clau

- Estratègia
- Geografia del turisme
- Catalunya
- Mediterrània
- Desenvolupament sostenible
- Patrimoni
- Vulnerabilitat
- Canvi climàtic
- Turisme litoral
- Nou turisme
- Intensificació
- Espais d'interior
- Desenvolupament regional
- Anàlisi Territorial
- Turisme
- Governança
- Món rural
- Sostenibilitat turística
- Millora ambiental

Àmbits geogràfics

Des de la seva creació, l'atenció del Grup es va centrar en la Catalunya interior com a àmbit territorial de referència, i en les comarques més desfavorides del territori català. Pel que fa als problemes i àmbits temàtics de recerca l'interès es va focalitzar, principalment, en les dinàmiques territorials i socials del medi rural, les zones de muntanya i àrees marginals i el desenvolupament turístic a la Catalunya interior. La composició interdisciplinària actual permet i afavoreix una major explicació i comprensió de les realitats complexes de l'anàlisi territorial i el desenvolupament regional, incorporant l'interès pels àmbits urbans (estudis sobre comerç i consum, dinàmiques urbanes, etc.) i pels fluxos que s'estableixen entre les àrees rurals i les àrees urbanes.

Alguns subsectors i segments turístics

Veure capítols de l'Atles del Turisme a Catalunya més amunt.

2.3 GRUP DE RECERCA D'ANÀLISI TERRITORIAL I ESTUDIS TURÍSTICS (GRATET)

Universitat

Universitat Rovira i Virgili (URV)

Departament

Departament de Geografia

Coordinador

Dr. Salvador Anton Clavé

Membres

- Dr. Josep Oliveras Samitier
- Dr. Santiago Roquer Soler
- Dra. Yolanda Pérez Albert
- Dr. Ignacio Muro Morales
- Dr. Jordi Blay Boqué
- Dra. Marta Nel·lo Andreu
- Dr. Oscar. Saladié Borraz
- Dr. Antonio Paolo Russo
- Dr. Joan Alberich González
- Dr. Francesc González Reverté
- Dra. Julie Wilson
- Dra. Lorena Beas Secall
- Jaume Salvat Salvat
- Sergi Saladié Gil
- Jordi Andreu Bertran
- Montserrat Bustos.
- Jordi Calabuig Tomas
- Jordi Garcia Ventura
- Jordi López Roig
- Miguel Alonso Cruelles
- Joan Jaume Iniesta Girona
- Maria Trinitat Rovira Soto
- Estela Mariné Roig
- Dorota Tujaka
- Aleix Fortuny Asensio

Mostra de treballs*

Anton, S. 2005. *Parques temáticos. Más allá del ocio*. Barcelona: Ariel.

Anton, S. 2007. *The Global theme Park Industry*. Oxfordshire: CABI.

Anton, S. 2009. "Parcs temàtics i d'oci". Dins López Palomeque, F. *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació Universitats i Empresa.

Anton, S. 2009. El consum d'experiències i emocions: perspectives per la innovació en turisme i oci Catalunya. *Paradigmes: economia productiva i coneixement* **3**, 93-100.

Anton, S. 2010. Leisure parks and destination redevelopment: the role of PortAventura, Catalonia. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events* **2**, 67-79.

Anton, S.; Blay, J.; Salvat, J. 2008. Turismo, actividades recreativas y uso público en espacios de interés natural. Propuesta para la conservación de los valores ambientales y el desarrollo productivo local. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles* **48**, 5-38.

Anton, S.; Duro, J.A. 2010. *Competitividad y sistemas de innovación territorial en turismo*. Tarragona: Càtedra Universidad Empresa para el Fomento de la Innovación Empresarial. Universitat Rovira i Virgili.

Anton, S.; González, F. (coords.). 2005. *Planificación territorial del turismo*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

Anton, S.; González, F. 2008. (eds.). *A propósito del turismo: la construcción social del espacio turístico*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

Anton, S.; López, D.; Navarro, E.; Perelli, O.; Sastre, F. 2005. Cambios y transformaciones en el actual modelo turístico de España. *Annals of Tourism Research en español* **7**, 423-446.

Anton, S.; Nel-lo, M.; Orellana, A. 2007. Coastal Tourism in Natural Parks. An analysis of demanda profiles and recreational uses in protected natural areas. *Journal of Tourism and Development* **7/8**, 69-81.

Beas, L. 2010. Los planes de excelencia turística como objeto de estudio. Una propuesta metodologica de evaluación. *Estudios Turísticos* (en premsa).

González, F. 2008. El papel de los destinos turísticos en la transformación sociodemográfica del litoral mediterráneo español. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles (AGE)* **47**, 79-107.

López, J. 2008. El turismo ornitológico en el marco del postfordismo, una aproximación teórico-conceptual. *Cuadernos de Turismo* **21**, 85-111.

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

Nel-lo, M. 2008. Organización y características del turismo rural comunitario en Costa Rica. *Anales de Geografía de la Universidad Complutense* **28**, 167-188.

Nel-lo, M.; Llanes C. 2005. *Ecoturisme*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

Nel-lo, M.; Molné, N.; Sanchez, V. 2008. La empresa turística simulada Vila Daurada Resort. Instrumento de aprendizaje en la enseñanza de Turismo de la Universidad Rovira i Virgili. *Cuadernos de Turismo* **22**, 165-187.

Nel-lo, M.; Perez, Y. 2008. Los mapas turísticos disponibles a través de Internet: el caso de la Costa Dorada. Tarragona. España. *Revista Ar@cne: revista electrónica de recursos en Internet sobre Geografía y Ciencias Sociales* **111**, 1-16.

Russo, A.; Van den Berg, L.; Lavanga, M. 2007. Toward a Sustainable Relationship between City and University: A Stakeholdership Approach. *Journal of Planning Education and Research (ISI)* **27**, 199-216.

Russo, A.P.; Segre, G. 2009. Destinations and property regimes: an exploration. *Annals of Tourism Research* **36**, 587-606.

Russo, A.P.; van der Borg, J. 2008. "Area regeneration and tourism development. Evidence from three European cities". Dins Jansen, M.; Priestley, G.; Russo, A.P. (coords.) *Cultural Resources for Tourism: Patterns, Processes and Policies*. New York: Nova Science Publishers.

Santagata, W.; Russo, A.P.; Segre, G. 2007. *Tourism quality labels. An incentive for the sustainable development of creative clusters as a tourist attractions?* New York: Routledge.

Wilson, J. 2009. Tourism Geographies: Space and Lifestyle Mobilities. *Tourism Geographies* **11**, 124-126.

Disciplines científiques (nomenclatura UNESCO)

- 54 Geografia
 - 54.01 Geografia econòmica
 - 54.01.04 Desenvolupament regional
- 33 Ciències tecnològiques
 - 33.29 Planificació urbana
- 53 Ciències de l'economia
 - 53.12 Economia sectorial
 - 53.12.99 Economia del turisme

Línies de recerca (de l'Àmbit 1: estudis turístics)

El principal objecte de recerca del grup és l'anàlisi de la incidència del turisme en la transformació del paisatge, l'organització del territori i el desenvolupament a escala local i regional. Les línies de recerca específiques que s'articulen en el grup són:

1. Turisme i planificació del territori en espais litorals
2. Turisme, desenvolupament local i sostenibilitat
3. Turisme, cultura, creativitat i desenvolupament urbà
4. Aplicacions SIG a l'anàlisi territorial i ambiental del turisme

Paraules clau

- Turisme
- Destinacions turístiques
- Espais turístics
- Ordenació territorial
- Competitivitat territorial
- Espais litorals
- Àrees rurals
- Àrees naturals
- Àrees de muntanya
- Àmbits urbans i metropolitans
- Desenvolupament local
- Sostenibilitat
- Sistemes d'Informació Geogràfica
- Transformacions del Paisatge
- Perspectiva global-local
- Canvi Climàtic

Alguns subsectors i segments turístics*

- Parcs temàtics i d'oci
- Activitats recreatives
- Turisme de masses
- Turisme de sol i platja
- Turisme rural
- Enoturisme
- Turisme sostenible
- Ecoturisme
- Espais naturals protegits
- Parcs naturals
- Turisme ornitològic
- Turisme d'observació de flora i fauna
- Paisatges temàtics
- Districtes culturals
- Esdeveniments turístics
- Turisme industrial
- Segones residències
- Simulació d'empreses turístiques
- Turisme accessible
- Clústers turístics
- Turisme urbà
- Capitals culturals europees
- Ciutats de patrimoni europees
- Ciutats universitàries europees
- Ciutats temàtiques
- Turisme *low cost*
- Estudiants com a turistes
- El ciberespai

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

Àmbits geogràfics* (a més dels esmentats en l'apartat "paraules clau" de més amunt)

- Salou
- Cambrils
- PortAventura
- La Conca de Barberà
- El Priorat
- Muntanyes de Prades
- Ruta del Cister
- Costa Daurada
- Camp de Tarragona
- Terres de l'Ebre
- Comarques del sud de Catalunya
- Àrea metropolitana de Barcelona
- Província de Barcelona
- Costa catalana
- Catalunya
- Litoral mediterrani espanyol
- Ciutats turístiques mediterrànies
- Canàries
- Espanya
- Venècia
- Rotterdam
- Regions europees
- Costa Rica
- Panamà
- Amèrica Central
- Amèrica Llatina
- Iberoamèrica

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

Algunes metodologies

- Cartografia i SIG: el desenvolupament de Sistemes d'Informació Geogràfica i la seva aplicació transversal als diferents objectes d'estudi d'interès per al grup porta a considerar com una línia de recerca específica, la cartografia i el SIG. Una part significativa de les activitats relacionades amb aquest àmbit de treball es realitzen al Laboratori de Cartografia i SIG.
- Metodologies quantitatives.
- Metodologies qualitatives.

2.4 GRUP DE RECERCA EN GESTIÓ TURÍSTICA (GRUGET)

Universitat

Universitat Ramon Llull (URL)

Escola

Escuela Superior de Administración y Dirección de Empresas (ESADE)

Coordinadora

Dra. Mar Vila Fernández-Santacruz

Membres

- Dr. Pere Batallé
- Dra. Xari Rovira
- Dr. Gerard Costa
- Dr. Josep M. Sayeras
- Dr. Ricard Santomà
- Josep Lluís Cano
- Jordi Espanyó
- Susana Valdés

Mostra de treballs*

Cano, J.L. 2007. *Business Intelligence: competir con información*. Madrid: Fundación Cultural Banesto.

Costa, G. 2005. Nuevas tendencias en ventas. *Harvard-Deusto Marketing y Ventas* **68**, 72-76.

Santomà, R.; Batallé, P.; Rovira, X.; Costa, G.; Vila, M. 2008. Determinación de los aspectos de gestión que llevan a la cadena hotelera a mejorar la calidad de su servicio. *Revista de Circulación Internacional* **14**.

Santomà, R.; Costa, G. 2007. Calidad de servicio en la industria hotelera: revisión de la literatura. *Revista de Análisis Turístico* **3**, 27-44.

Santomà, R. 2008. *Aspectos de gestión en la calidad de servicio. Aplicación del concept mapping al caso de las cadenas hoteleras en España* (tesi doctoral). Universitat Ramon Llull. Institut Químic de Sarrià.

Valls, J.F.; Vila, M.; Sureda, J.; Fernández, E. 2008. “Evolución de la sensibilidad al precio de los viajeros”. Dins *Fenómeno Low Cost. El impacto en el factor precio*. Bilbao: Deusto.

Vila, M. 2005. Aportación al cuadro de mando integral para cadenas hoteleras en España. Variables críticas de actuación. *Papers de Turisme* **36**, 41-55.

Vila, M. 2007. “Cataluña”. Dins *La Actividad turística española en 2005*. Madrid: Centro de Estudios Universitarios Ramón Areces.

Vila, M.; Costa, G.; Rovira, X. 2009. The creation and use of scorecards in tourism planning: A Spanish example. *Tourism Management* **31**, 232-239.

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

Disciplines científiques*

- Gestió d'empreses i destinacions turístiques
- Màrqueting social
- Innovació i gestió de la qualitat
- Indicadors (control) de gestió
- Sistemes d'informació
- Impacte econòmic de la gestió turística

Línies de recerca*

PRINCIPALS

- Quadre integral de comandament per a empreses i destinacions turístiques
- Gestió de la qualitat del servei de cadenes hoteleres
- Conjuntura turística de Catalunya

SECUNDÀRIES

- Sensibilitat dels viatgers al preu
- Estratègia empresarial de reducció de costos (fenomen *low cost*)
- Previsió i gestió de vendes
- Gestió de la informació empresarial per a la presa de decisions (*business intelligence*)
- Recerca sobre turisme

Alguns subsectors i segments turístics*

- Cadenes hoteleres
- Hostaleria
- Hotels de luxe

Metodologies*

- Qualitativa
- Quantitativa

Àmbits geogràfics*

- Catalunya
- Espanya
- Euroregió de l'Arc Mediterrani

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

2.5 GRUP DE RECERCA EN INDÚSTRIA I TERRITORI (GRIT)

Universitat

Universitat Rovira i Virgili (URV)

Departament

Departament d'Economia

Coordinador

Dr. Agustí Segarra Blasco

INVESTIGADOR PRINCIPAL DE LA LÍNIA D'ECONOMIA DEL TURISME

Dr. Juan Antonio Duro Moreno

Membres

- Francesc Xavier Farré Albendea
- Dr. Christian Duran Weitkamp
- Dr. Miquel-Angel Bové Sans
- Dr. Jordi Sardà Pons
- David Rodríguez Borràs

Mostra de treballs*

Anton, S.; Duro, J.A. 2010. *Competitividad y sistemas de innovación turística*. Tarragona: Càtedra Universitat-Empresa per al Foment de la Innovació Empresarial, URV.

Duro, J.A. 2008. La concentración temporal de la demanda turística en España y sus regiones: un análisis empírico a partir de índices de desigualdad. *Revista de Análisis Turístico* 6, 35-48.

Duro, J.A. et al. 2005, 2006, 2007, 2008, 2009. *Índice UAB de Actividad turística*. Cerdanyola del Vallès: EUTDH, UAB.

Duro, J.A. et al. 2009. *Estimació del PIB turístic de Terres de l'Ebre per al període 2003-2007*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Duro, J.A.; Rodríguez, D. 2010. La capacidad para generar empleo del turismo en España y sus regiones : un análisis comparativo sectorial para el periodo 1995-2006. *Revista de Análisis Turístico* (en premsa).

Farré, X.; Duro, J.A. 2010. Estimación del valor de uso recreativo del parque natural del delta del Ebro a través del método del coste de viaje zonal. *Cuadernos de Turismo*. (en premsa).

[Projecte] *Modelos econométricos de demanda turística como herramienta para evaluar el impacto de la promoción turística en Espanya y sus CCAA*. 2007. Ministerio de Indústria, Comercio y Turismo. J.A. Duro (investigador principal).

[Projecte] *Estimació del PIB turístic a Catalunya, marques i comarques*. 2010. Generalitat de Catalunya. J.A. Duro.

[Comunicació] Duro, J.A. 2009. Decomposing and measuring seasonality through synthetic indexes: an assessment and new applications (comunicació oral). *Advances in Tourism Economics*. Universidade Lusíada de Lisboa, Lisboa (Portugal).

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

Disciplines científiques*

- Economia del turisme
- Economia aplicada
- Macroeconomia
- Econometria

Línies de recerca*

- Modelització de la demanda turística
- Innovació turística
- Agregats turístics
- Estacionalitat
- Mercat de treball turístic
- Turisme i medi ambient (línia estratègica futura)

Exemples de temàtiques*

- Anàlisi econòmica de l'activitat turística
- Impacte del turisme sobre l'ocupació
- Avaluació de polítiques de promoció turística

Alguns subsectors i segments turístics*

- Turisme en general
- Parcs naturals

Metodologies*

- Quantitatives

Àmbits geogràfics*

- Terres de l'Ebre
- Catalunya
- Espanya

Comentaris

L'economia del turisme és una de les línies d'investigació estratègiques del GRIT, entre altres línies de recerca en economia del grup.

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

2.6 GRUP DE RECERCA EN TURISME I DINÀMIQUES SOCIO-TERRITORIALS (TUDISTAR)

Universitat

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

Departament

Departament de Geografia

Coordinadora

Dra. Gemma Cànoves Valiente

Membres

- Dra. Asunción Blanco Romero
- Dra. Gerda K. Priestley
- Ms. Mónica Molina Hoyo
- Ms. Raul Shuett de Morais
- Ms. Josep Ma. Prat Forga
- Dr. Francesc Romagosa Casals
- Ms. Luis Herrera Jiménez
- Dr. Luis Garay Tamajón
- Dr. Miquel Seguí Llinàs
- Dra. Montserrat Villarino Pérez
- Dra. Elena de Uña Álvarez
- Dra. Cayetano Espejo Marín
- Dra. Mª Dolores Ponce
- Dr. Sébastien Rayssac

Mostra de treballs*

Blanco, A. 2005. *Teletrabajo, género y territorio: una comparación de las situaciones de Cataluña, Canadá y Francia* (tesi doctoral). Universitat Autònoma de Barcelona. Facultat de Filosofia i Lletres.

Blanco, A.; Cànoves, G. 2005. Las tecnologías de la información en el desarrollo del turismo rural. *Documents d'Anàlisi Geogràfica* **46**, 105-117.

Blanco, A.; Cànoves, G. 2009. "Le capital humain féminin et la diversification d'activité économiques dans le développement rural. Le cas du Pallars Jussà catalan". Dins *New ruralities and sustainable use of territory. Proceeding of the 16th Colloquium of the Commission on the Sustainability of Rural Systems of the International Geographical Union*, Zaragoza: Prensas universitarias de Zaragoza.

Cànoves, G. 2006. Turismo religioso en Montserrat: montaña de fe, montaña de turismo. *Cuadernos de Turismo* **18**: 63-76.

Cànoves, G., Herrera, L.; Cuesta, L. 2006. *El turismo rural en Catalunya: una apuesta medioambiental y de calidad*. Barcelona: Fundación Abertis.

Cànoves, G.; Blanco, A. 2009. Turismo, mercado de trabajo e inmigración en España. Un análisis de la situación en las comunidades de Murcia, Canarias, Valencia y Andalucía. *Boletín de Asociación de Geógrafos Españoles* **50**, 259-280.

Cànoves, G.; Priestley, G. 2003. The evolution of rural tourism in Spain. *Journal of Hospitality and Tourism* **1**: 35-48.

Cànoves, G.; Villarino, M.; Armas, P.; Seguí, M.; Blanco, A.; Cuesta, L.; Herrera, L.; Priestley, G. 2003. Turismo rural y desarrollo rural: perspectivas y futuro en Cataluña, Baleares y Galicia. *Revista Serie Geogràfica* **11**, 117-140.

Cànoves, G.; Villarino, M.; Herrera, L. 2006. Políticas públicas, sostenibilidad y turismo rural en España: difícil equilibrio. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles* **41**, 199-217.

Cànoves, G.; Villarino, M.; Herrera, L.; Cuesta, L. 2004. Turismo rural en Cataluña: Algunos problema sin resolver. *Cuadernos Geográficos* **34**, 111-128.

Cànoves, G.; Villarino, M.; Priestley, G.; Blanco, A. 2004. Rural Tourism in Spain: An Analysis of recent evolution. *Geoforum* **35**, 755-769.

Espejo, C. 2004. Campos de golf y medio ambiente. Una interacción necesaria. *Cuadernos de Turismo* **14**, 67-111.

Garay, L. 2007. *El ciclo de vida de la evolución de los destinos turísticos. Una aproximación al desarrollo histórico del turismo de masas en Cataluña* (tesi doctoral). Universidad Autónoma de Barcelona. Facultat de Ciències Econòmiques.

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

Garay, L.A.; Cànoves, G. 2009. El desarrollo turístico en Cataluña en los dos últimos siglos: una perspectiva transversal. *Documents d'Anàlisi Geogràfica* **53**, 29-46.

Priestley, G. 2007. “Sostenibilidad, ciclo de vida y desarrollo de los destinos turísticos: hacia un nuevo modelo de turismo español”. Dins Priestley, G.; Llurdés, J. C. (dirs.). *Estrategia y gestión del turismo en el municipio*. EUTDH, UAB: Bellaterra.

Priestley, G.; Llurdés, J. C. 2007. “Planning for sustainable development in Spanish coastal resorts”. Dins Argawal; Shaw (dirs.) *Coastal tourism resorts: a global perspectives*. Cleveland: Channel View.

Villarino, M.; Cànoves, G. 2000. “Turismo rural en Galicia: sin mujer es imposible”. Dins García, M. D.; Baylina, M. (eds.). *El nuevo papel de las mujeres en el medio rural*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau.

Villarino, M.; Uña, E. de; Cànoves, G. 2009. Reflexiones sobre experiencias de diversificación del turismo rural en España. *Serie Geográfica* **15**, 67-78.

[Projecte] *Categorització dels establiments de turisme rural de Catalunya*. Direcció General de Turisme del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat de Catalunya. 2008-2009. G. Cànoves, M. Molina (col·laboradores).

[Projecte] *Dones i diversificació d'activitats en el món rural català. El cas del Pallars Jussà*. Institut Català de les Dones. 200?-2006. G. Cànoves (investigadora principal), A. Blanco (participant).

Disciplines científiques*

- Geografia
- Sociologia
- Història
- Ciències ambientals
- Economia
- Dret

Línies de recerca

- Evolució del turisme a Catalunya
- Desenvolupament local i dinàmiques socials
- Tecnologies de la informació
- Planificació regional
- Desenvolupament local
- Turisme en espais rurals
- Turisme patrimonial
- Turisme cultural
- Turisme urbà
- Turisme accessible

Paraules clau

- Turisme rural
- Patrimoni cultural i turisme
- Turisme social, turisme per a tothom, turisme accessible
- Turisme, paisatge i patrimoni alimentari
- Turisme industrial i turisme patrimonial
- Història del turisme
- Evolució turística de la imatge de Barcelona
- Desenvolupament local, noves tecnologies i turisme
- Creació de producte turístic
- Innovació i nous turismes

Alguns subsectors i segments turístics*

- Turisme rural
- Turisme d'interior (*versus* turisme de costa)
- Turisme cultural
- Turisme per a tots
- Turisme actiu
- Turisme religiós
- Turisme de masses
- Golf

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

Àmbits geogràfics*

- Medi rural
- Regions rurals endarrerides
- Terres d'interior
- Espais protegits
- Destinacions turístiques
- *Resorts* de costa
- Catalunya
- Espanya
- Galícia
- Balears
- Múrcia
- Pallars Jussà
- Portugal

Metodologies

- Qualitativa
- Quantitativa

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

2.7 LABORATORI MULTIDISCIPLINAR DE RECERCA EN TURISME (LMRT)

Universitat

Universitat de Girona (UdG)

Facultat

Facultat de Turisme

Coordinadors

FINS 2009

Dr. José Antonio Donaire Benito
Dra. Esther Martínez-García

DES DE 2010

Dra. Esther Martínez-García
Dra. Núria Galí Espelt

Membres

- Dr. José Antonio Donaire Benito
- Dra. Núria Galí Espelt
- Dra. Esther Martínez-García
- Dr. Lluís Mundet Cerdan
- Dr. Salvador Calabuig Serra
- Sr. Lluís Jaile Benítez
- Sr. Demetri de San Eugenio Ball-llosera
- Sra. Paula Alejo Fornesa
- Sra. Berta Ferrer Rosell
- Sra. Sílvia Grau Parramon
- Sr. Marc Grijalbo Pujol
- Sra. Sònia Guerrero Guerrero
- Sr. Joan Sorribes Sánchez
- Sra. Alba Lucía Villamizar
- Dr. Jean-Michel Hoerner
- Dra. Anne-Maril Mamontoff
- Sra. Dolors Celma Benaiges
- Dr. Josep Maria Raya Vilchez
- Sra. Sílvia Aulet Serrallonga
- Sra. Esther Noguer Junca

Mostra de treballs*

Calabuig, S. 2006. *La gestió turística local en els municipis de litoral* (tesi doctoral). Universitat de Girona.

Donaire, J.A. 2009. “El turisme en les ciutats mitjanes”. Dins López, F.; Sánchez, D. (dirs.). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: DIUE, Generalitat de Catalunya.

Donaire, J.A. 2008. *Turisme cultural*. Bellcaire d'Empordà: Vitel-la.

Fraguell, R. M.; Mundet, Ll. 2009. “El turisme en espais litorals”. Dins López, F.; Sánchez, D. (dirs.). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: DIUE, Generalitat de Catalunya.

Galí, N. 2009. “Cataluña”. Dins Asociación Española de Expertos Científicos en Turismo. *La actividad turística española en 2008*. Madrid: Ramón Areces i AECIT, 447-456.

Galí, N. 2009. Propuesta metodológica para el análisis del comportamiento de la demanda de turismo cultural a partir del diseño de un grafo valorizado. El ejemplo de Girona. *Revista de Análisis Turístico* **2009**, 39-47.

Galí, N. 2008. “Cataluña”. Dins Asociación Española de Expertos Científicos en Turismo. *La actividad turística española en 2007*. Madrid: Ramón Areces i AECIT, 463-472.

Galí, N. 2008. *Turisme a Atles comarcal de Catalunya: el Gironès*. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya.

Galí, N.; Donaire, J.A. 2005. *Itineraris turístics a la ciutat de Girona. Els recorreguts del barri vell, Itineraris turístics a la ciutat de Girona. Els recorreguts del barri vell*. Girona: Institut del Patrimoni Cultural de la Universitat de Girona.

Galí, N.; Donaire, J.A. 2005. The social construction of the Image of Girona. A methodological approach. *Tourism Management* **26**, 777-785.

Galí, N.; Donaire, J.A. 2006. Història del turisme a la ciutat de Girona. *Revista de Girona* **2006**, 34-41.

Galí, N.; Donaire, J.A. 2006. Visitor's Behavior in Heritage Cities: The Case of Girona. *Journal of Travel Research* **44**, 442-448.

Galí, N.; Donaire, J.A. 2010. Direct observation as a methodology for effectively defining tourist behavior. *E-Review of Tourism Research (eRTR): Special Section: Enter 2010 Conference on Information and Communication Technologies in Tourism*, 19.

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

- Donaire, J.A. Galí, N.; 2008. Modeling tourist itineraries in heritage cities. Routes around the Old District of Girona. *Pasos: revista de turismo y patrimonio cultural* **6**, 435-449.
- Martínez-García, E.; Prats, Ll.; Barceló, M.A. 2008. El Turismo de vuelos de bajo coste en el aeropuerto Girona-Costa Brava. *Estudios Turísticos* **175-176**, 105-119.
- Martínez-García, E.; Raya, J.M. 2008. Length of stay for low-cost tourism. *Tourism Management* **29**, 1064-1075.
- Martínez-García, E.; Royo, M. 2010. Segmentation Of Low Cost Flights Users At Secondary Airports. *Journal of Air Transport Management* **16**, 234-237.
- Mundet, Ll; Coenders, G. 2010. Greenways, a leisure experience for communities and tourists alike. *Journal of sustainable tourism* **2010**: 1-11.
- Sarti, A.C.; Mundet, Ll. 2009. *Turismo e Arqueologia: Múltiplos Olhares*. Sao Paulo: Equilibrio.
- [Ponència] Celma, D.; Martínez-García, E.; Raya, J.M. 2009. Business case y Responsabilidad Social Empresarial: un análisis de la satisfacción laboral. *XXII Congreso internacional anual de la Academia Europea de Dirección y Economía de la Empresa (AEDEM)*, Sevilla, 3-5 juny 2009.
- [Ponència] Galí, N. 2009. Retos para el sistema educativo en turismo. *XIV Congreso AECIT. Retos para el turismo español. Cambio de paradigma*. Gijón.

Disciplines (nomenclatura UNESCO)

- 53 Ciències de l'economia
 - 53.12 Economia sectorial
 - 53.12.99 Economia del turisme
 - 53.08 Economia general
 - 53.08.02 Comportament del consumidor
 - 53.11 Organització i direcció d'empreses
 - 53.11.04 Gestió del recursos humans
- 54 Geografia
 - 54.03 Geografia humana
 - 54.99 Geografia turística
- 55 Història
 - 55.06 Històries especialitzades
 - 55.06.02 Història de l'art

Línies de recerca

- Planificació turística
- Gestió turística i sostenibilitat
- Turisme rural
- Turisme cultural
- Imatge turística
- Anàlisi de la demanda turística
- Finançament del turisme
- Responsabilitat social corporativa en el sector turístic

Paraules clau

- Turisme cultural
- Imatge turística
- Demanda turística
- Comportament del turisme
- *Low cost*
- Comportament del resident
- Responsabilitat social empresarial i recursos humans
- Planificació i gestió turística
- Turisme rural
- Turisme de litoral
- Finançament del turisme

Descriptors thesaurus OMT

- 04 Economia del turisme
- 06 Moviments turístics
- 07 Formació i ocupació
- 11 Patrimoni turístic
- 12 Política turística
- 13 Serveis turístics

Tipus de turismes-subsectors oferta/segments demanda*

- Turistes culturals
- Turistes de vols de baix cost
- Visitants del Barri Vell de Girona
- Usuaris de l'Aeroport Girona Costa-Brava
- Turistes de negocis *versus* turistes d'oci
- Turistes de *city breaks*
- Turisme rural
- Turisme litoral
- Patrimoni cultural
- Patrimoni marítim
- Allotjament rural
- Indústria hotelera

Exemples de metodologies

- Observació
- Econometria
- Anàlisi d'imatges publicitàries

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

Àmbits geogràfics*

- Ciutats monumentals
- Barri Vell de Girona
- Catedral de Girona i el seu museu
- Itineraris, recorreguts turístics
- Espais urbans
- Ciutats mitjanes
- Ciutat de Girona
- Comarca el Gironès
- Aeroport Girona Costa-Brava
- Municipis litorals
- Sant Feliu de Guíxols
- Espais litorals
- Costa Brava
- Banyoles
- Les Gavarres
- Província de Girona
- Pirineus
- Vies verdes
- Destins dels viatgers de l'Aeroport Girona-Costa Brava
- Espanya
- Cuba
- Brasil
- Perú

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

2.8 XARXES ORGANITZATIVES, INNOVACIÓ I DESENVOLUPAMENT D'ESTRATÈGIES I PRODUCTES TURÍSTICS (ONIT)

Universitat

Universitat de Girona (UdG)

Departament

Departament d'Organització, Gestió Empresarial i Disseny de Producte

Coordinadors

Dr. Jaume Guia Julve
Dr. Lluís Prats Planagumà

Membres

- Dr. Jorge Comas Trayter
- Dra. Raquel Camprubi Subirana
- Dra. Marta Ministral i Masgrau
- Dra. M. Dolores Muñoz Soler
- Dr. Ramon Palau Saumell
- Christian Bataillou
- Daniel Blasco Franch
- Emma Lluïsa Casademunt Parra
- Jordi Casassayas Cabanas
- Santiago Forgas Coll
- Jordi López Roig
- Xavier Palomares Cano
- Núria Pascual Molinas
- Mònica Polo Mercader
- Pilar Presas Maynegre
- Oriol Sallent Bonaventura
- Joan Solé Pla
- Muntsa Bau Solà

Mostra de treballs*

ARTICLES

Balagué, J.; Navinés, F.; Prats, Ll.; Vega, V. 2004. Anàlisi dinàmica de la competitivitat dels sectors productius i de les branques d'activitat per a Catalunya i Balears: una anàlisi retrospectiva. *Nota d'Economia* **82**, 23-36.

Blasco, D.; Guia, J.; Prats, L.; Sáez, M. 2009. Clusters turísticos en Cataluña. Una propuesta de Organización Turística del Territorio. *Revista de Economía, sociedad, Turismo y Medio Ambiente* **8-9**, 77-97.

Coromina, L.; Guia, J.; Coenders, G.; Ferligoj, A. 2008. *Duocentered Networks. Social Networks País* **30**, 49-59.

Forgas, S.; Moliner, M.A.; Sánchez, J.; Palau, R. 2010. Antecedents of airline passenger loyalty: Low-cost versus traditional airlines. *Journal of Air Transport Management* (en premsa).

Guia, J.; Prats, Ll.; Comas, J. 2009. Innovación como cambio institucional: una aproximación desde las teorías de la complejidad. *Investigaciones europeas de dirección y economía de la empresa* **15**, 93-104.

Llach, J.; Bikfalvi, A.; Valls, J.; Muñoz, M.D. 2004. La importancia de la innovación en las empresas familiares. *Ser Empresario del Siglo XXI febrer*, 62-63.

Martínez-García, E.; Prats, Ll.; Barceló, M.A. 2004. El Turismo de vuelos de bajo coste en el aeropuerto Girona-Costa Brava. *Estudios turísticos* **175-176**, 105-120.

Muñoz, M.D.; Guia, J.; Valls, J. 2004. Mujeres emprendedoras: liderazgo transformacional y género. *Iniciativa emprendedora* **44**, 126-133.

Prats, Ll.; Camprubí, R. 2009. Considering tourist perceptions and network configuration in destination management. *New perspectives on sustainability* **1**, 23-37.

Prats, Ll.; Guia, J.; Molina, F.X. 2008. How Tourism destinations evolve: the notion of Tourism Local Innovation System. *Tourism & Hospitality Research* **8**, 178-191.

TESIS DOCTORALS

Camprubí, R. 2009. *La formació de la imatge turística induïda: el paper de les xarxes relacionals*.

Comas, J. 2006. *Innovació i desestacionalització de la demanda hotelera en un districte turístic: el paper de les xarxes relacionals*.

Coromina, Ll. 2006. *Social Networks and Performance in Knowledge Creation. An Application and a Methodological Proposal*.

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

Forgas, S. 2009. *Antecedentes de la lealtad en los entornos on line y off line: un análisis empírico aplicado al sector de la aviación civil.*

Guia, J. 2003. *Implicaciones del Capital Social en la Ventaja Competitiva de las empresas.*

Muñoz, M.D. 2003. *Dones directives i lideratge: el cas de les empreses gironines.*

Palau, R. 2006. *Relacions Públiques i Responsabilitat Social Corporativa a les cadenes hoteleres catalanes.*

Pascual-Molinas, N. 2006. *Impactes del TGV en el mercat immobiliari a la comarca del gironès.*

Prats, Ll. 2005. *Els sistemes locals d'innovació turístics: un model aplicat a la Costa Brava Centre*

Zizaldra, I. 2009. *Redes transfronterizas en turismo.*

Disciplines científiques (nomenclatura UNESCO)

- 25 Ciències de la Terra i l'espai
 - 25.05 Geografia
 - 25.05.03 Geografia dels recursos naturals
 - 25.05.05 Teoria de la localització
- 33 Ciències tecnològiques
 - 33.29 Planificació urbana
 - 33.29.09 Relacions urbà-rural
- 53 Ciències de l'economia
 - 53.02 Econometria
 - 53.02.01 Indicadors econòmics
 - 53.06 Economia del canvi tecnològic
 - 53.06.02 Innovació tecnològica
 - 53.07 Teoria econòmica
 - 53.07.03 Models i teoria del desenvolupament econòmic
 - 53.07.04 Estudis del desenvolupament econòmic
 - 53.07.09 Teoria de la planificació econòmica
 - 53.09 Organització industrial i política pública
 - 53.09.03 Regulació governamental del sector privat
 - 53.11 Organització i direcció d'empreses
 - 53.11.04 Gestió dels recursos humans
 - 53.11.05 Màrqueting
 - 53.11.99 Creació d'empreses
 - 53.12 Economia sectorial
 - 53.12.99 Economia del turisme
- 54 Geografia
 - 54.01 Geografia econòmica
 - 54.01.04 Desenvolupament regional
 - 54.04 Geografia regional
- 58 Pedagogia
 - 58.02 Organització i planificació de l'organització
 - 58.02.07 Formació professional
- 59 Ciència política
 - 59.01 Relacions internacionals
 - 59.09 Administració pública
 - 59.99 Política territorial/urbana
- 62 Ciències de les arts i les lletres
 - 62.01 Arquitectura

Línies de recerca

- Anàlisi de xarxes relacionals: Estudi de la rellevància de les xarxes relacionals, la seva configuració i gestió, de la dinàmica i evolució de les organitzacions, les capacitats i habilitats directives per gestionar aquests processos de canvi, i els principals obstacles a una gestió efectiva d'aquest canvi.
- Gestió de la innovació: Estudi de la capacitat d'innovació, la mesura de la innovació turística, els determinants de la innovació, la creació d'estratègies i la competitivitat de les empreses i organitzacions.
- Gestió de destinacions: Planificació territorial de les destinacions, anàlisi i desenvolupament de productes, anàlisi de la imatge de les destinacions.
- Anàlisi transfronterer: Estudi dels efectes de les fronteres, destinacions, productes, i marques transfrontereres, anàlisi de xarxes transfrontereres.

Paraules clau

- Innovació
- Capacitat d'Innovació
- Desenvolupament de destinacions
- Gestió de destinacions
- Polítiques i anàlisi territorial/urbà
- Xarxes
- Clústers
- Indicadors
- Desenvolupament i gestió de productes
- *Entrepreneurship*
- Empresa Familiar
- Complexitat
- Arquitectura
- Gestió d'infraestructures
- Gestió Pública
- Relació públic-privat
- Formació en turisme
- Experiència
- Comportament del consumidor
- Esport
- Transfronterer
- Global-local
- Imatge
- *Branding*

Tipus de turismes-subsectors oferta/segments demanda*

- Turisme internacional
- Turisme nacional
- Turisme regional
- Turisme de baix cost
- Turisme esportiu
- Empresa familiar
- Aerolínies *low cost versus* tradicionals
- Cadenes hoteleres catalanes
- Agències de viatges catalanes
- Patrimoni cultural
- Patrimoni urbà
- Patrimoni natural
- Comerç
- Formació turística
- Guiatge
- Fires i festes
- Turisme actiu
- Turisme industrial

Metodologies*

- Quantitativa
- Qualitativa
- Anàlisi de xarxes socials
- Sistemes d'informació geogràfica

Àmbits geogràfics*

- Districtes industrials
- Territoris transfronterers
- Municipis turístics
- Rutes temàtiques
- Riu Ter
- Ciutat de Girona
- Municipis de la província de Girona
- Comarques de Girona
- Costa Brava
- Província de Girona
- Catalunya
- Euroregió de l'Arc Mediterrani

* Elaboració pròpia a partir d'informació subministrada pel grup.

3 Menció de la resta de recerca turística

Aquest estudi recopila, classifica i analitza la recerca de vuit grups d'investigació. L'estudi descriu gran part de la recerca sobre turisme de les universitats catalanes. Però no tota. No inclou la producció d'un conjunt d'individus i grups de recerca que també tenen línies i treballs de recerca sobre turisme. Tot i això, volem deixar constància d'aquesta mancança esmentant part d'aquesta investigació, que hem detectat durant l'elaboració de l'estudi.

La Taula 2 recull una sèrie d'investigadors radicats a Catalunya amb publicacions sobre turisme. La segona columna de la Taula 2 conté els noms dels grups de recerca als quals pertanyen els investigadors i, la tercera columna, les universitats a què estan adscrits els grups. A la darrera columna hi ha la referència d'una publicació de cada grup.

La informació de la Taula 2 dóna testimoni de l'existència de recerca sobre turisme a Catalunya no coberta en aquest estudi, però es tracta només d'una menció superficial. Probablement existeixen més investigadors i grups a Catalunya amb treballs sobre turisme.

TAULA 2. *Mostra d'investigadors i grups no recollits en l'estudi*

Investigadors	Grup de Recerca	Univ.	Exemple de publicació
Ignasi Brunet Icart, Amado Alarcón Alarcón	Anàlisi social i organitzativa	URV	Brunet, I.; Alarcón, A. 2008. Turismo rural en Cataluña. Estrategias empresariales. <i>Revista internacional de sociología</i> 49 , 141-165.
María Victoria Sánchez Rebull, Fernando Campa Planas	Economia i Gestió del Sector Turístic	URV	Campa, F.; Sánchez, M.V. 2008 La estructura de la cuenta de resultados de gestión en el sector hotelero. <i>Harvard Deusto Finanzas & Contabilidad</i> 86 , 22-30.
Ricard Rigall i Torrent, Modest Fluvià Font, Josep Maria Espinet Rius, Albert Saló Mayoles	Economia, Indústria i Serveis	UdG	Rigall-i-Torrent, R.; Fluvià, M. 2010. Managing tourism products and destinations embedding public good components: A hedonic approach. <i>Tourism Management</i> (en premsa).
María Encarnación André Romero, Joaquim Murillo Viu, Javier Romaní Fernández, Jordi Suriñach i Caralt, Isabel Cortés Jiménez	Grup d'Anàlisi Quantitativa Regional	UB	Murillo, J.; Romaní, J.; Suriñach, J. 2008. The impact of heritage tourism on an urban economy: the case of Granada. <i>Tourism economics</i> 14 , 361-376.
Gemma Francés Tudel	Grup de Recerca en Desenvolupament Rural	UAB	Francés, G. 2007. La incidencia de las redes sociales en el desarrollo del agroturismo. <i>Revista española de estudios agrosociales y pesqueros</i> 213 , 103-128.
Germà Bel Queralt, Daniel Albalate del Sol	Grup de Recerca Polítiques Públiques i Regulació Econòmica	UB	Albalate, D.; Bel, G. 2010. Tourism and urban public transport: Holding demand pressure under supply constraints. <i>Tourism Management</i> 31 , 425-433.
Mercè Sala Ríos, Teresa Torres Solé	Grup d'Economia Aplicada	UdL	Torres, T.; Sala, M. 2008. El turismo como elemento de crecimiento económico en el ámbito español. <i>Papers de turisme</i> , 43-44 , 83-96.
Jordi Vilaseca Requena, Joan Torrent Sellens, Josep Lladós Masllorens, Esther Pérez Martell, M. ^a Elena Rodríguez i Vallovera, Francisco Rubio Royo, Oriol Miralbell Izard	IN3	UOC	Vilaseca, J.; Lladós, J.; Garay, Ll.; Torrent, J. 2007. Tecnologías de la información y comunicación, innovación y actividad turística: hacia la empresa en red. <i>Cuadernos de turismo</i> 19 , 217-240.
M. Dolors Vidal Casellas	Teories de l'Art Contemporani	UdG	Vidal-Casellas, D. 2007. Oportunidades en la conceptualización y gestión turística del siglo XXI. <i>Patrimonio cultural: Documentación, estudios, información</i> 47 , 69-78.

Font: elaboració pròpia a partir de webgrec, dialnet i llocs web dels grups.

4 Aportacions, limitacions i extensions de l'estudi

Aportacions

Amb aquest estudi hem detectat vuit dels principals grups de recerca turística a Catalunya i hem recopilat informació sobre ells i sobre la seva producció científica. A més, hem classificat aquestes dades, seguint criteris homogenis per a tots els grups, i les hem presentat de manera ordenada. També hem elaborat unes fitxes resumides dels grups de recerca, que contenen un extracte de les dades dels grups i la seva producció, juntament amb una caracterització de la recerca dels grups. Secundàriament, hem deixat constància de la parcialitat de l'estudi, esmentant alguns investigadors i grups que no s'hi contempnen.

La mera recopilació de la informació sobre la recerca turística de Catalunya és una aportació significativa. Que tinguem constància, l'última recopilació de la recerca sobre turisme a Catalunya datava de 1996: *Guia de la recerca turística a Catalunya*.³ Per tant, aquest estudi actualitza una informació que avui dia era impossible de localitzar centralitzada. Aquesta recopilació permet conèixer el treball investigador en turisme a Catalunya. Pot servir per divulgar el coneixement científic sobre turisme entre investigadors del mateix ram o d'altres branques del coneixement, i entre empreses, institucions i societat en general.

Limitacions i agenda

L'estudi és un bon punt de partida per avançar cap a la descripció exhaustiva, l'anàlisi sistemàtica i l'avaluació de la recerca turística catalana. A continuació, assenyalarem algunes mancances de l'estudi i les possibles vies de continuació que permetrien superar-les. Pel que fa a la descripció de la recerca, com ja hem dit, l'estudi no és exhaustiu. D'aquí que una primera via d'ampliació seria completar la informació, incorporant a l'estudi la resta de grups i investigadors catalans sobre turisme. D'altra banda, una altra continuació consistiria a mantenir actualitzada la informació al llarg del temps, perquè la recerca i els grups tenen un caràcter dinàmic: noves publicacions, nous projectes, nous membres, creació i dissolució grups, etc. Dos treballs interessants serien l'elaboració d'una guia d'experts i una base de dades d'investigadors.

Pel que fa a l'anàlisi de la recerca turística, l'estudi ha caracteritzat els grups individualment en les fitxes resumides, en els apartats: «disciplines científiques», «segments de demanda i subsectors d'oferta», «àmbits geogràfics de les recerques» i «metodologies emprades». Però això ha estat una anàlisi superficial i individual per a cada grup. Per ampliar-la, seria interessant estudiar la recerca dels grups conjuntament, en relació amb les categories anteriors, per exemple referent a coincidències entre els grups i també respecte a buits de recerca: de disciplines, segments, subsectors, àmbits geogràfics... Però, per fer això, prèviament caldria construir una tipologia sistemàtica de categories que permetés la comparació dels grups. D'altra banda, per comprendre millor la recerca i la cooperació entre investigadors, també seria il·lustratiu analitzar la xarxa de relacions entre grups i entre investigadors, per exemple a partir d'un estudi de coautories de publicacions.

³ Generalitat de Catalunya. Departament d'Indústria, Comerç i Turisme (1996). *Guia de la recerca turística a Catalunya*. Barcelona: ACTT i INSETUR.

Sobre la valoració de la recerca, possibles extensions consistirien a: traçar l'evolució de la recerca turística al llarg del temps; comparar la recerca a Catalunya amb la recerca en altres països; o avaluar la recerca duta a terme pel que fa a les necessitats del país.

Bibliografía

Albacete, C.A.; Fuentes, M.M. 2009. Difusión de la investigación española sobre turismo en revistas internacionales. A *XIV Congreso AECIT. Retos para el turismo español. Cambio de paradigma*. Gijón: AECIT.

Antón, S. *et al.* 1996. La investigación turística en España: aportaciones de la geografía (1960-1995). *Estudios Turísticos* **129**, 165-208.

Ballantyne, R.; *et al.* 2009. Trends in tourism research. *Annals of Tourism Research* **36**, 149-152.

Bote, V. 1996. La investigación en España sobre turismo y desarrollo económico. *Estudios turísticos* **129**, 9-22.

Bote, V. 1999. El conocimiento científico en España sobre la actividad turística. En Bayón, F. *50 Años del Turismo Español*. Madrid: Centro de Estudios Ramon Areces.

Bote, V. 2000. Promoción y gestión de la investigación turística en el Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC) y en la Asociación Española de Expertos Científicos en Turismo (AECIT) 1960-2000. *Estudios Turísticos* **144-145**, 181-200.

Bueno, E. 1996. La investigación sobre las empresas turísticas en España: el estado del arte. *Estudios Turísticos* **129**, 61-80.

Echtner, C.M.; Jamal, T.B. 1997. The disciplinary dilemma of tourism studies. *Annals of Tourism Research* **24**, 868-883.

Esteban, Á.; Reinares, E. 1996. La investigación de la demanda turística en España: recopilación y análisis. *Estudios Turísticos* **129**, 81-104.

Esteban, Á. 2000. La investigación turística en la universidad española. *Estudios Turísticos* **144-145**, 155-180.

García, M.; de la Calle, M. 2004. La investigación geográfica española en materia de turismo (1997-2004). *Anales de geografía* **24**, 257-277.

Generalitat de Catalunya. Departament d'Indústria, Comerç i Turisme. 1996. *Guia de la recerca turística a Catalunya*. Barcelona: ACTT i INSETUR.

Jafari, J. 2005. El turismo como disciplina científica. *Política y Sociedad* **42**, 39-56.

López Palomeque, F. 2010. La investigación en Geografía del Turismo, Ocio y Recreación en Cataluña". A AAVV *La investigación en Geografía del Turismo, Ocio y Recreación en España*. Madrid: Instituto de Estudios Turísticos-AGE (en publicació).

López, J.M.; López, L.M. 2004. Evolución y perspectivas del enfoque interdisciplinario en el estudio del turismo. *Estudios Turísticos* **160**, 31-44.

López, J.M.; López, L.M. 2008. Producción científica española en marketing turístico. *Estudios Turísticos* **177**, 35-50.

- Morris, S.A.; Van der Veer Martens, B. 2008. Mapping Research Specialties. *Annual Review of Information Science and Technology* **42**, 213-296.
- Ortega, E.; Rodríguez, B. 2004. La investigación turística a través de tesis doctorales. Un análisis comparativo entre España y Francia. *Estudios Turísticos* **159**, 5-27.
- Ritchie, J.R.B.; Goeldner, Ch.R. (eds.). 1994. *Travel, Tourism, and Hospitality Research: A Handbook for Managers and Researchers*. 2a ed. New York: John Wiley.
- Sánchez, M.; Marín, M.B. 2003. La investigación en turismo y economía de la empresa publicada en revistas especializadas españolas: 1996-2001. *Papers de turisme* **33**, 6-39.
- Tribe, J. 1997. The indiscipline of tourism. *Annals of Tourism Research* **24**, 638-657.
- Tribe, J. 2001. Research Paradigms and the Tourism Curriculum. *Journal of Travel Research* **39**, 442-448.
- Tribe, J. 2010. Tribes, territories and networks in the tourism academy. *Annals of Tourism Research* **37**, 7-33.
- Valls, J.F.; Vila, M. 2007. Estado de la investigación turística en España y proyección futura. A Monteagudo, M.J. (ed.) *El ocio en la investigación actual*. Bilbao: Deusto.
- Vera, J.F.; Ivars, J.A. 2001. La formación y la investigación turística en España: una visión de síntesis. *Papers de turisme* **29**, 7-27.
- Xiao, H.; Smith, S.L.J. 2006. The making of tourism research. Insights from a social sciences journal. *Annals of Tourism Research* **33**, 490-507.

Annex: Fitxes extenses

I GRUP DE RECERCA APLICADA EN BENESTAR ECONÒMIC I TURISME

Identificació i adscripció

- Nom: Grup de recerca aplicada en Benestar Econòmic i Turisme.
- Acrònim: GRABET.
- Codi AGAUR: SGR 1232.
- Universitat: Pompeu Fabra (UPF).
- Facultat: Escola Universitària del Maresme (centre adscrit).

Contacte

- Coordinador: Dr. Josep Maria Raya Vilchez.
- Adreça postal: C/Passeig del Callao s/n. 08301, Mataró, Barcelona.
- Adreça electrònica: jmraya@eum.cat; josep.raya@upf.edu.
- Telèfon: 93-7907444 / 639579453.
- Fax: 93-7906227.
- Web: <http://www.econ.upf.edu/~raya>.
- Web de GRABET (en construcció)

Equip

COORDINADOR

Dr. Josep Maria Raya Vílchez

MEMBRES DEL GRUP

- Dra. Catia Nicodemo
- Paula Garda
- Dr. Francesc Sastre i Alberti
- Dra. Catalina Juaneda Sampol
- Dr. Carlos Pestana Barros
- Dr. Joan Ripoll
- S'ha sol.licitat a AGAUR afegir a: Dra. Esther Martinez Garcia i Maria Dolors Celma

Definició del grup

PRESENTACIÓ

GRABET realitza una recerca econòmica aplicada en diverses àrees que tenen a veure amb el benestar social i econòmic, realitzant una especial èmfasi amb el turisme entès com a concepte proper al lleure. Aquestes àrees són, principalment: turisme, transport (aeri i marítim), habitatge/urbanisme i economia laboral, tot i que, de forma puntual també es faci altra recerca econòmica aplicada. Àrees, totes elles, de vital importància en el nostre context i molt relacionades entre elles i amb altres aspectes com la conjuntura econòmica, la salut i la sostenibilitat.

Així, l'objectiu de GRABET és realitzar una recerca en aquestes àrees que sigui reconeguda internacionalment mitjançant la publicació en revistes acadèmiques indexades però que, addicionalment, el seu coneixement estigui al servei dels interessos de les administracions públiques i empreses privades, realitzant, per tant, un servei de transferència tecnològica.

OBJECTIUS

L'objectiu últim del grup GRABET (Grup de Recerca Aplicat en Benestar Economia i Turisme) és la creació d'un cos de coneixement d'economia, turisme i benestar sempre des d'un punt de vista aplicat, que contribueixi a millorar la competitivitat i benestar del territori tot preservant la qualitat de l'entorn social i ambiental. Aquestes àrees de coneixement presenten unes sinèrgies i interdependències evidents que la xarxa pretén reforçar. Addicionalment, el grup de recerca neix amb una ferma voluntat de transferència de coneixements amb el sector públic i privat donada l'existència de forts acords de col·laboració amb moltes entitats públiques i privades.

1. Continuar l'impulsa de l'emergent xarxa científico-tècnica en l'àmbit del l'economia aplicada i el benestar (turisme, transport, economia laboral, l'habitatge i el territori)
2. Creació d'una estructura de funcionament
3. En aquest sentit, les principals àrees de recerca d'acord amb els interessos comuns dels diversos investigadors són:
 - Turisme i Transport
 - Economia Laboral i Competitivitat
 - Habitatge i Territori
4. Continuar i millorar l'elaboració de projectes de recerca i la producció científica
5. Creació d'unes bases per a la formació d'investigadors
6. Millorar la comunicació interna entre els investigadors
7. Millorar la comunicació externa dels resultats als agents socials
8. Reforçar la internacionalització del grup

La xarxa XEPAT (Xarxa de l'Euroregió per la Prospectiva i l' Anàlisi del Turisme) ja constitueix un bon punt de partida per la internacionalització del GRABET.

ÀREA DE RECERCA EN TURISME I TRANSPORT

1. Determinants de la satisfacció del turista i del resident. De les diferents mesures de satisfacció amb les que es pot mesurar la satisfacció d' un turista vers un esdeveniment o l' entorn d' una destinació de sòl i platja, es tracta de conèixer quins són els determinats econòmics de les mateixes, per tal d' incidir en aquesta satisfacció com a determinant de la fidelitat del turista. Es vol aplicar el mateix anàlisi al resident.
2. Determinants microeconòmics de la demanda temporal del turisme. Estudi de la durada de l' estança d' un turista de vols de baix cost utilitzant un model de durada, per tal de conèixer la probabilitat d' abandonar en un determinat moment del temps l' estat de vacances així com els factors explicatius d' aquest fet. En una segona fase, partint de la mateixa modelització i aprofitant la disposició de dades sobre despesa del turista, es pot estudiar la relació entre la despesa i l' estança del turista". Dins aquesta línia de recerca es poden analitzar els determinants de l' elecció del destí, la importació del risc en la decisió del viatge o l' estudi de tipologies de viatgers, com ara el turisme de negocis.
3. Turisme residencial *versus* altres formes d' allotjament. Caracterització i conseqüències turístiques i mediambientals del turisme residencial així com obtenció d' un índex de preus ajustat per qualitat per dos tipus d' ofertes turístiques substitutives a la zona: hotels i apartaments. Aquest índex pot permetre realitzar una comparativa de la valoració d' algunes característiques comunes a ambdues ofertes turístiques. Aquest exercici es pot realitzar per diferents tipologies de turisme (sòl i platja, rural...). Un segon pas pot ser una comparativa de la política (dinamicitat) de preus dels diferents allotjaments i els factors explicatius.
4. Eficiència en el transport aeri. Determinar els factors de l' eficiència dels aeroports. Un cop fixada la metodologia bietàpica de Simar Wilson, cal adaptar-la al model de gestió espanyol i introduir a l' anàlisi aspectes mediambientals (pol·lució, contaminació acústica. .), aspectes que, en certs estudis han resultat significatius per a que els ciutadans opinin a favor de restriccions en el tràfic. Addicionalment, el desenvolupament i l' adaptació a Espanya dels models que descomponen el progrés tècnic de l' aeroport incorporant el concepte de progrés sostenible.
5. Turisme nàutic: Models d' eficiència aplicats al turisme nàutic (DEA i altres tècniques econòmiques) i polítiques estratègiques del turisme nàutic, doncs iniciatives com el projecte europeu Odyssea, ens indiquen la necessitat de lligar aquest turisme al territori.
6. Impacte econòmic dels esdeveniments esportius o culturals. Determinats de la despesa dels visitants a aquests esdeveniments. Tant des del punt de vista global com específic (despesa en restaurants, *shopping*, etc). També són aplicables en aquest context els models dels determinants de la satisfacció.

DISCIPLINES CIENTÍFIQUES (CLASSIFICACIÓ UNESCO)

5312/5302

PARAULES CLAU

- Turisme de masses
- Esdeveniments culturals i esportius
- Turisme residencial
- Satisfacció
- Demanda
- Transport
- Despesa
- Companyies de baix cost
- Estacionalitat

Producció científica

ARTICLES EN REVISTES CIENTÍFIQUES

- Alegre, J.; Juaneda, C. 2006. Destination Loyalty: Consumers' Economic Behavior. *Annals of tourism research* **33**, 684-706.
- Alegre, J.; Juaneda, C. 2006. Fidelidad al destino. El comportamiento económico del consumidor. *Annals of tourism research* **8**, 359-382.
- Barros, C.; U.C. Dieke, P. 2008. Choice valuation of restrictions: Noise, pollution, and congestion. A note. *Transportation Research Part D: Transport and Environment* **13**, 347-350.
- Barros, C.; U.C. Dieke, P. 2008. Measuring the economic efficiency of airports: A Simar-Wilson methodology analysis. *Transportation Research Part E: Logistics and Transportation* **44**, 1039-1051.
- Barros, C.; U.C. Dieke, P. 2008. Performance Evaluation of Italian Airports with Data Envelopment Analysis. *Journal of air transport management* **13**, 184-191.
- Barros, C.; Prieto, J. 2008. A revenue-neutral tax reform to increase demand for public transport services. *Transportation Research Part A: Policy and Practice* **42**, 659-672.
- Barros, C. 2008. Technical change and Productivity Growth in Airports: A case study. *Transportation Research Part A: Policy and Practice* **42**, 818-832.
- Juaneda, C.; Raya, J.; Sastre, F. 2011. Time and Location of a Stay at a Hotel and Apartment. *Tourism Economics* (en premsa).
- Martínez-García, E.; Raya, J.M. 2008. The length of the stay of low cost tourism. *Tourism Management* **29**, 1064-1075.
- Martínez-García, E.; Raya, J.M. 2009. Determinantes microeconómicos de la demanda temporal del turismo español emisor de bajo coste. Una aproximación con modelos de duración. *Investigaciones Económicas* **23**, 271-302.
- Raya, J.M. 2010. Spanish seaports specialization: a choice analysis. *International Journal of Shipping and Transport Logistics* **1**, 386-395.
- Raya, J.M. 2009. The importance of the indicator of satisfaction chosen. *International Advanced in Economic Research* **15**, 156-168.
- Sastre, F.; López, D; Navarro, E.; Antón, S.; Perelli, O. 2005. Cambios y transformaciones en el actual modelo turístico de España. *Annals of tourism research en español* **7**, 423-446.

LLIBRES, CAPÍTOLS DE LLIBRES, MONOGRAFIES, INFORMES

- Raya, J.M. 2004. *Estadística Aplicada al Turismo*. Madrid: Prentice Hall.
- Sastre, F. 2005. “Gestión de territorio y sostenibilidad en los destinos de litoral”. Dins *Turismo y territorio: Conflictos, corresponsabilidad y estrategias de gestión*. Málaga: Ramón Areces.
- Sastre, F. 2006. “Coyuntura de las Comunidades Autónomas: Baleares”. Dins *La actividad turística española en 2005*. Madrid: Ramón Areces.
- Sastre, F. 2006. “Finançament de les destinacions turístiques”. Dins *Per una nova cultura del turisme*. Palma: INESE.

PROJECTES, CONVENIS

- *Análisis de la fidelidad y estacionalidad de la fase de post-estancamiento de los destinos turísticos maduros de sol y playa*. Comisión Interministerial de Ciencia y Tecnología (CICYT) (SECC 20025-01512). 2002-2005. 842,94€. C. Juaneda (investigador principal).
- *Análisis microeconómico del comportamiento de los agentes individuales*. Ministerio de Educación y Ciencia (SEJ2005-08783-C04-01/ECON). 2005-2008. 127.500€. S. Jimenez (investigador principal), J.M.Raya., C. Nicodemo.
- *Destination Rejuvenation Strategies – Policies And Measures*. Ministerio de Educación y Cultura (HU2006-0021). 2007-2008. 11.480€. C. Juaneda.
- *Turisme residencial i índex de substituïbilitat entre formes d'allotjament*. Departament de Vicepresidència de la Generalitat de Catalunya (PRE/478/2006). 2007-2008. 37.095€. J.M. Raya (investigador principal), F. Sastre, C. Juaneda.
- *Un enfoque estratégico de gestión de los beneficios económicos en los destinos turísticos de masas cuyo atractivo reside en sus recursos naturales*. COHI - Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació. Govern de les Illes Balears (PROGECIB-9B). 2007-2009. 28.000€. C. Juaneda.

PROJECTES DE TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENT, CONTRACTES

- *Aplicación innovadora de las TICs en el desarrollo de territorios turísticos emergentes*. Comissió Europea (ref: Programa URB-AL - Proyecto Común R13-A8-05). 2006-2007. 250.000€. J.M. Raya (coordinador del grup d'experts).

A continuació s' exposen un seguit d'accions que en la gran majoria, han donat lloc a un paper acadèmic ja publicat, ja acceptat o a un *working paper* que o bé està en procés, o bé està en fase de revisió per la revista a on s' ha enviat i ha estat acceptat. La peculiaritat per la qual es ressalten no és tan la validesa acadèmica, sinó la utilització dels resultats de la recerca per part de les administracions i les empreses privades com a model per a la presa de decisions.

1. Disseny de l' observatori per la qualitat del Turisme del Maresme i Implantació del SICTED a la Costa del Maresme, vehiculat a través de convenis de l'Escola Universitària del Maresme amb Ajuntaments del comarca del Maresme, Diputació de Barcelona i el Consorci de Promoció Turística Costa del Maresme.

El sistema SICTED (Sistema Integrat de Qualitat Turística en Destinacions), incorpora un apartat sobre el seguiment continu de la satisfacció del turista i el resident per tal de valorar l' equilibri ciutadà turista. Diversos investigadors de GRABET han realitzat una tasca pionera a Catalunya del disseny d'aquests qüestionaris i l' anàlisi de les diferents enquestes a turistes i residents tant a temporada alta (estiu) com a temporada baixa, completada amb els principals indicadors turístics de la marca turística Costa del Maresme, i introduint l' anàlisi de la satisfacció de diversos esdeveniments locals de la comarca (aspecte també novedós i fruit de la concepció del turisme lligat al lleure per part de GRABET i dels convenis amb els ajuntaments de la comarca), ha iniciat el disseny un observatori que va començar al 2006 per a la qualitat turística de Costa del Maresme.

2. Disseny de l' observatori del Turisme Comercial de Mataró, vehiculat a través de conveni entre l' Ajuntament de Mataró, l' Institut Municipal de Promoció Econòmica i l' Escola Universitària del Maresme. L' Ajuntament en el seu Pla de Desenvolupament Econòmic i Social (PDES) ha fet una aposta pel turisme urbà. En aquest sentit s'ha dissenyat un observatori comercial, però sobretot uns qüestionaris d' enqüestació als demandants potencials del comerç i a l'oferta de comerç, amb els que es pot anar més enllà del típic exercici d' estadística descriptiva propi dels informes dels observatoris comercials, al permetre estimar models multivariants de rotació de locals comercials, realitzar anàlisis factorials amb els diferents aspectes relacionats amb la satisfacció del demandant potencial i l'oferta del comerç i, finalment estimar models d' elecció discreta per a la percepció del futur del negoci. Els resultats es poden obtenir dels informes lliurats a l' Ajuntament de Mataró i l'Institut de promoció Econòmica de Mataró (IMPEM).
3. Diverses transferències de coneixement fruit de diversos petits convenis amb ajuntaments de la comarca. L'objectiu de la immensa majoria era conèixer la satisfacció del visitant vers un esdeveniment local.

En curs

1. Disseny d'una funció de producció eficient pel transport aeri d' AENA utilitzant les tècniques econòmiques dinàmiques més actuals. Adaptació al model espanyol de les recerques ja efectuades en Barros, C.P. and Peter U.C.Dieke (2008) Possible conveni entre AENA i l' Escola Universitària del Maresme. La metodologia bietàpica semi-paramètrica innovadora de Simar i Wilson, a on a la primera etapa l'eficiència s'estima utilitzant la tècnica no-paramètrica data envelopment analysis (DEA) amb l' objectiu de determinar la frontera d' eficiència, els aeroports més eficients respecte a la seva principal competència. A la segona etapa s'estimen les puntuacions del DEA amb un regressió truncada utilitzant el procediment bootstrap per evitar problemes de correlacions de les puntuacions del DEA i les variables explicatives com ara la càrrega de passatgers, la gestió privada, pública o mixta, la

centralització o descentralització del model i les economies d'abast. Resulta d'interès, per tant, que AENA i el govern català, immersos en un procés de replantejament del model de gestió d'aeroports, avaluïn l'eficiència del model actual.

2. Proposta d'Anàlisi del cicle de vida d'un producte, vehiculat a través de conveni entre Escola Superior de Comerç Internacional (Escola que té conveni amb l'Escola Universitària del Maresme i la Universitat de les Illes Balears) i el Govern de les Illes Balears. L' Anàlisi del Cicle de Vida (ACV) és una metodologia que permet sistematitzar l' adquisició i generació d'informació, i fa objectives les decisions a prendre envers aquest desenvolupament sostenible en la seva vessant ambiental. Així, permet detectar de manera eficaç les oportunitats de millora de tot el sistema, i fer una comparació objectiva entre alternatives tècnicament viables. L'aplicació més estesa de l' ACV és la d'obtenir informació per a la millora ambiental de productes i serveis, mitjançant l'anomenat ecodisseny. Respecte al sector del turisme, cal dir que es troben ben poques aplicacions de l'anàlisi del cicle de vida. És, per tant, molt pertinent que el Govern de les Illes Balears, govern d'una de les destinacions turístiques més importants del món, tiri endavant una iniciativa seriosa d' avaluació de l'impacte d' un turista tipus, mitjançant l'anàlisi del cicle de vida, per tal de trobar els punts més rellevants d' impacte ambiental i, en conseqüència, les opcions de millora més adequades.
3. Disseny d'un observatori comarcal del turisme.

TESIS DOCTORALS DIRIGIDES

- Ferreira, D.M.J. 2005. *A Dimensão Interorganizacional da Aprendizagem: Casos da rede Autoeuropa*. Universitat de les Illes Balears.
- Wineaster, A. 2008. *Analysis of all-inclusive travel mode: Demand and supply perspectives in the Balearic Islands*. Universitat de les Illes Balears.

APORTACIONS A CONGRESSOS

- Barros, C.; Botti, L.; Peypoch, N. 2007. A framework to analyse productivity changes: theoretical aspects and application to the portuguese travel agency sector. *First conference of the international Association for tourism economics*. Palma de Mallorca.
- Blanco, E.; Juaneda, C. 2006. Cooperation and economic incentives for environmental management at mass nature-based tourism destinations. *Conference From the Old to the New Tourism Managing Change in the Tourism Industry*. University of Innsbruck, Innsbruck (Austria).
- Juaneda, C.; Sastre, F.; Wineaster, A. 2007. Estimating the potentials of all inclusive presence in the Balearic Island, Spain. *First conference of the international Association for tourism economics*. Palma de Mallorca.
- Juaneda, C.; Sastre, F.; Wineaster, A. 2007. Estimating All-Inclusive Expenditure in the Balearic Islands. *International Conference in Advances in Tourism Economics*. Vila Nova de Santo Andre (Portugal).

- Juaneda, C.; Sastre, F.; Wineaster, A. 2008. Is inclusive package advisable for a mature tourism destination in the mediterranean? the case of mallorca. *International Workshop in Destination Rejuvenation Strategy: European Case Studies*. University of Innsbruck, Innsbruck (Austria).
- Martínez-García, E.; Raya, J.M. 2007. Low Cost Tourism: the Length of the Stay. *Conference of the ATLAS Mass Tourism Special Interest Group*. Palma de Mallorca.
- Martínez-García, E.; Raya, J.M. 2007. Low Cost Tourism: the Length of the Stay not Low Cost Tourism. *First conference of the international Association for tourism economics*. Palma de Mallorca
- Raya, J.M. 2008. The importance of indicator of satisfaction chosen. *65th International Atlantic Economic Conference*. Warsaw (Poland).

WORKING PAPERS

- Efficiency of travel agencies: A case study of Costa Barcelona-Maresme, Spain.
- Evaluating the characteristics of two substitutive forms of tourist accommodation: a quantile approach.
- Low Cost Companies, tourist decisions and the effect of nationality. A Microeconomic analysis.
- Length of stay for Triathlon participants in the Challenge Maresme-Barcelona: a survival approach.
- Performance of Spanish destinations: Tourism attraction perspectives.
- The effect of time on hotel pricing strategy.

ORGANITZACIÓ D'ESDEVENIMENTS CIENTÍFICS: CONGRESSOS, JORNADES, SEMINARIS

Les accions de divulgació científica realitzades al llarg del període han estat, bàsicament, la organització i participació activa de membres de GRABET a les Jornades sobre turisme que s'han realitzat dins el marc de la xarxa XEPAT. Aquestes jornades de divulgació científica han estat obertes, no només a la comunitat universitària (comunitat científica), sinó també a les personalitats del sector públic i privat interessades (comunitat no científica).

- *Jornades: ¿En turismo está todo inventado? Aportaciones desde la euroregión, vehiculado a través de l' ajut a la creació de xarxes euroregionals del Departament de Vicepresidència i organitzades per l' Escola Universitària del Maresme.*
 - “Destinos maduros, elementos identificadores” (J.M. Raya, (EUM) i A. Díaz (UB)
 - “La reconversión de los destinos maduros” F. Sastre (UIB)

El desenvolupament d' aquestes jornades va seguir una metodologia novedosa per la transferència de coneixement ja que es van desenvolupar el que vam anomenar "Círculos de Innovación": és el nom que reben les sessions de la tarda a on es pretén posar en contacte professionals i gestors, amb l'objectiu de transferir coneixement i crear lligams i connexions entre els presents. Es busquen reflexions o idees noves per l' augment de la competitivitat de les destinacions turístiques, amb esperit crític, així com idees solidàries. S'evitarà la presentació estàndard per facilitar el brainstorming i la interacció entre els presents, tot i que, es facilitaran els materials que els ponents considerin necessaris.

- *Turismo y desarrollo: estrategias clave en la empresa y política turística.* Curs de la Universitat Menendez Pelayo organitzat per la Escuela Universitaria de Estudios Empresariales de Huesca . Universidad de Zaragoza (membre de la xarxa XEPAT de la que també són membres l'Escola Universitària del Maresme i la Universitat de les Illes Balears), en el que els membres van presentar:
 - "Turismo residencial e índice de sustitución entre diferentes formas de alojamiento" (J.M. Raya)
 - "La reconversión de los destinos maduros" (F. Sastre)
- *Tres sessions metodològiques de la xarxa URB-AL* coordinades per J.M. Raya:
 - "Como realizar un plan de acción para el diseño de un producto turístico para una localidad cerca a un gran centro de atracción turística" (Pergamino, Argentina, novembre de 2005)
 - "Etapa operativa y aplicación innovadora de nuevas tecnologías para la comercialización de productos turísticos" (Mataró, Juliol de 2006)
 - "Proyecto URB-AL. Síntesis final y URB-AL B." (Puerto Montt, Chile, marxo 2007)
- *Noves demandes de productes de salut i esport.* Més oportunitats locals pel desenvolupament turístic. Jornada organitzada per l'EUM i l'Escola d'Administració pública 2009.
- *Turisme i Innovació.* Jornada organitzada per l'EUM i l'Escola d'Administració pública 2010.

II GRUP DE RECERCA CONSOLIDAT ANÀLISI TERRITORIAL I DESENVOLUPAMENT REGIONAL

Identificació i adscripció

- Nom: Grup de recerca en: Anàlisi Territorial i Desenvolupament Regional.
- Acrònim: ANTERRIT.
- Codi AGAUR: Grup de Recerca Consolidat 2009 SGR 253.
- Universitat: de Barcelona (UB).
- Facultat: de Geografia i Història.
- Departament: Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional.

Contacte

- Coordinador: Dr. Francesc López Palomeque.
- Adreça postal: Carrer Montalegre 6. 08001, Barcelona.
- Adreça electrònica: lopez.palomeque@ub.edu.
- Telèfon: 93-4037872/ 93-4037881.
- Fax: 93-4037882.
- Web: (en construcció).

Equip

COORDINADOR

Dr. Francesc López Palomeque

MEMBRES DEL GRUP (2009-2013)

- Dr. Jaume Font Garolera
- Dra. Dolores Sánchez Aguilera
- Dra. Maria Belén Gómez Martín
- Dr. Xose Antón Armesto López
- Dr. Martí Cors Iglesias
- Xavier Font Urgell
- Dr. Carles Carreras Verdaguer
- Sergi Moreno Redón
- Dr. Sergi Martínez Rigol
- Dr. Llorenç Prats Canals
- Damià Serrano Miracle
- Josep Coma Guitart
- Fabiola Mancinelli
- Lluís Frago i Clols
- Anna Torres Delgado
- Berezi Elorrieta Sanz
- Ernandy Luis Vasconcelos
- Miguel Henrique de Cunha Filho
- Paola Andrea Quintero Puentes

El Coordinador del Grup de Recerca Consolidat d'Anàlisi Territorial i Desenvolupament Regional (ANTERRIT) és Francesc López Palomeque. El Grup ha estat format fins el 2008 per diversos investigadors (entre 7 i 10) del Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, i en diversos moments ha tingut col·laboradors externs. Des de 2009 el Grup ANTERRIT el formen 20 membres, 14 homes i 6 dones. Del total de membres 12 són professors de diversos departaments i 8 són investigadors predoctorals. L'adscripció institucional dels professors és la següent:

- *Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional:* Francesc López Palomeque, Jaume Font Garolera, Dolores Sánchez Aguilera, María Belén Gómez Martín, Xose Antón Armesto López, Martí Cors Iglesias i Xavier Font Urgell.
- *Departament de Geografia Humana:* Carles Carreras Verdaguer, Sergi Moreno Redón i Sergi Martínez Rigol.
- *Departament d'Antropologia i Història d'Amèrica:* Llorenç Prats Canals
- *CETT-Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme:* Damià Serrano Miracle

Els vuit investigadors predoctorals procedeixen de convocatòries de diferents institucions: Josep Coma Guitart, Fabiola Mancinelli, Lluís Frago i Clols, Anna Torres Delgado, Berezi Elorrieta Sanz, Ernandy Luis Vasconcelos de Lima, Miguel Henrique de Cunha Filho i Paola Andrea Quintero Puentes.

Definició del grup

PRESENTACIÓ

El Grup de Recerca Consolidat d'Anàlisi Territorial i Desenvolupament Regional (ANTERRIT) va ser reconegut com a tal en la convocatòria de grups de qualitat de 1997 de la Generalitat de Catalunya, en el marc del Segon Pla de Recerca de Catalunya. Des de llavors ha renovat sempre aquesta condició, el que suposa un clar reflex de la seva consolidació i continuïtat. El Grup ANTERRIT està adscrit al Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional de la Universitat de Barcelona, i en el reconeixement com a grup consolidat finançat de la convocatòria de 2009 se li va assignar el codi 2009SGR253.

En els darrers anys la composició del grup ha canviat i, al seu torn, ha anat creixent el nombre de components, si bé s'ha mantingut un nucli bàsic de professors de l'àrea d'Anàlisi Geogràfica Regional de la Universitat de Barcelona. Els canvis del marc institucional i normatiu universitari, amb noves estructures de recerca i modificació de l'oferta docent (diplomatura, llicenciatura, grau, doctorat, màster - doctorat EEES), han suposat un factor de dinamització per als grups de recerca, que ha afectat a la seva composició i als seus objectius, i també han actuat d'estímul per incrementar la seva dimensió, tal com ha succeït amb el Grup ANTERRIT.

Amb la incorporació en els últims anys de nous membres al Grup, i en particular el 2009, s'ha diversificat la seva procedència institucional i, sobretot, s'ha aconseguit una major dimensió i potencialitat (el 2009 el Grup el componen un total de 20 membres), una ampliació de les línies de recerca i una major interdisciplinarietat. A més de l'àrea de coneixement d'Anàlisi Geogràfica Regional ara es compta amb investigadors de dues noves àrees de coneixement, Geografia Humana i Antropologia Social, pertanyents al departament de Geografia Humana i al departament d'Antropologia Cultural, i també del CETT- Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme, adscrita a la Universitat de Barcelona.

La investigació del Grup ANTERRIT s'insereix en el camp d'investigació de ciències socials, amb un marcat esperit interdisciplinari, tal com reflecteix la seva composició actual. Es persegueix, així mateix, que els resultats de la recerca suposin una aportació al coneixement d'aquest àmbit temàtic, a les metodologies específiques i que siguin transferibles a la gestió pública del territori, en les seves diverses manifestacions i nivells, i al teixit empresarial en la mesura que la dimensió espacial i social dels fets siguin *inputs* del seu interès.

OBJECTIUS

Des de la seva creació, l'atenció del Grup es va centrar en la Catalunya interior com a àmbit territorial de referència, i en les comarques més desfavorides del territori català. Pel que fa als problemes i àmbits temàtics de recerca l'interès es va focalitzar, principalment, en les dinàmiques territorials i socials del medi rural, les zones de muntanya i àrees marginals i el desenvolupament turístic a la Catalunya interior. La composició interdisciplinari actual permet i afavoreix una major explicació i comprensió de les realitats complexes de l'anàlisi territorial i el desenvolupament regional,

incorporant l'interès pels àmbits urbans (estudis sobre comerç i consum, dinàmiques urbanes, etc.) i pels fluxos que s'estableixen entre les àrees rurals i les àrees urbanes.

Els objectius específics de les línies de recerca del Grup al voltant de la **relació entre turisme, territori i patrimoni** es sintetitzen en cinc eixos:

1. Coneixement teòric, metodològic i fenomenològic de l'àmbit temàtic i, en particular, de les dinàmiques territorials i urbanes a Catalunya, i la planificació territorial i el planejament urbà. En concret, l'estudi de les noves funcions productives i socials del territori, els nous usos i aprofitaments turístics i recreatius en els espais d'interior de Catalunya.
2. Relació entre el desenvolupament territorial i renovació urbana i la valorització turística del patrimoni cultural i natural, tant des d'una perspectiva teòrica com aplicada, a través de l'estudi de diverses iniciatives de posada en valor turístic d'elements patrimonials i de la viabilitat del patrimoni com a recurs per l'activitat turística.
3. Abast de les noves relacions entre turisme i territori a escala local i regional, centrant l'atenció en els processos d'intensificació i extensió del turisme en els espais d'interior (turistificació del territori) i en les ciutats.
4. Conseqüències territorials del canvi climàtic a Catalunya i determinació d'estratègies de mitigació per incorporar en la gestió territorial i en els instruments de planificació territorial i desenvolupament regional. En particular, l'estudi de les interaccions entre el turisme i el clima, i de l'evolució i els efectes dels patrons climàtics canviants en les destinacions turístiques actuals.
5. Gestió i planificació territorial del turisme en el marc de la gestió pública del turisme, orientant la recerca tant a l'estudi dels processos de desenvolupament turístics com a la proposta i disseny d'instruments de gestió i planificació. En la perspectiva analítica destaca l'interès pels agents participants (amb èmfasi en el paper de l'administració pública), la naturalesa dels recursos i la seva dimensió social, econòmica i territorial, detectant els conflictes que generen (socials, institucionals, medi ambientals, paisatgístics).

La relació entre turisme, territori i patrimoni s'ha consolidat, en els darrers anys, com un dels àmbits temàtics significatius del Grup ANTERRIT, aportant projectes finançats i generant, a més a més, un nombre destacat del total de les seves publicacions.

LÍNIES DE RECERCA

L'estudi de la relació entre turisme, territori i patrimoni ha estat sempre un àmbit temàtic d'interès del nucli bàsic d'investigadors del Grup. Actualment les línies d'investigació específiques sobre geografia i antropologia del turisme que treballa el Grup són:

- turisme i desenvolupament local
- gestió i planificació territorial del turisme
- turisme, clima i canvi climàtic
- turisme urbà
- patrimoni cultural i turisme

ÀREES DE RECERCA

Camps de la ciència (classificació UNESCO)

- 510100 Antropologia cultural
- 520600 Característiques de la població
- 540199 Geografia del Turisme
- 540104 Desenvolupament regional
- 540301 Geografia cultural
- 540401 Geografia Regional- geografia urbana
- 540402 Geografia Regional- geografia rural
- 549900 Clima i turisme

Paraules clau

- 000813 - Estratègia
- 000982 - Geografia del turisme
- 002199 - Catalunya
- 002591 - Mediterrània
- 007778 – Desenvolupament sostenible
- 013593 - Patrimoni
- 022363 – Vulnerabilitat
- 028563 – Canvi climàtic
- 036460 - Turisme litoral
- 036491 – Nou turisme
- 036494 - Intensificació
- 036495 - Espais d'interior
- 100691 - Desenvolupament regional
- 200318 - Anàlisi Territorial
- 206411 - Turisme
- 214723 – Governança
- 223175 - Món rural
- 225923 - Sostenibilitat turística
- 225935 - Millora ambiental

Producció científica

(període 2005-2010 i sobre turisme i temes relacionats)

ARTICLES EN REVISTES CIENTÍFIQUES

- Armesto, X.A. 2007. El concepto de agricultura ecológica y su idoneidad para fomentar el desarrollo rural sostenible. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles (BAGE)* **43**, 155-172.
- Armesto, X.A. 2008. Organic farming in Spain. Two case studies: Catalonia and Galicia. *Journal of Sustainable Agricultura* **31**, 29-55.
- Armesto, X.A.; Gómez, M.B. 2006. Tourism and quality agro-food products: an opportunity for the Spanish countryside. *Tijdschrift voor Economische in Sociale Geografie* **97**, 166-177.
- Carreras, C. 2006. Tradition and Modernity.Competition among retail locations in contemporary Baelona. *Revista Belgeo* **XXXI**, 1- 52.
- Gómez, M.B. 2006. Climate potential and tourist demand in Catalonia (Spain) during the summer season. *Climate Research* **32**, 75-87.
- Gómez, M.B. ; López Palomeque, F.; Cors, M. 2004. Turismo y planificación estratégica: El estudio e informe estratégico del turismo urbano y territorial de Lleida. *Cuadernos Geográficos* **34**, 95-109.
- Gómez, M.B. 2005. Weather, climate and tourism. A geographical perspective. *Annals of Tourism Research* **32**, 571-591.
- Gómez, M.B. 2006. Climate potential and tourist demand in Catalonia (Spain) during the summer season. *Climate Research* **32**, 75-87.
- Jiménez, S., Prats, Ll. 2006. El turismo en Cataluña. Historia y retos de futuro. *Pasos. Revista de Turismo y Patrimonio Cultural* **4**, 153-174.
- Kingman, E., Prats, Ll. 2008. El patrimonio, la construcción de las naciones y las políticas de exclusión. Diálogo sobre la noción de patrimonio. *Centro-h, Revista de la Organización Latinoamericana y del Caribe de Centros Históricos* **1**, 87-97.
- López Palomeque, F. 2004. La gestión pública del turismo en Cataluña, Organización y política turística de la administración autonómica. *Investigaciones Geográficas* **34**, 5-27.
- López Palomeque, F. 2004. La Ley de Turismo de Cataluña, un nuevo instrumento en la evolución de la política turística. *Cuadernos Geográficos* **34**, 33-53.
- López Palomeque, F. 2007. Planificación territorial del turismo y sostenibilidad: fundamentos, realidades y retos. *Revista Turismo y Sociedad* **VIII**, 51-68.

- López Palomeque, F. 2009. Atlas del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístic. *Paradigmas* **2**, 265-271.
<http://www.gencat.cat/diue/serveis/publicacions/departament/periodiques/paradigmes/2/>
- Mancinelli, F. 2008. La etnografa-guia. Técnicas y metodología de investigación. *Contextos. Revista d'Antropología i Investigació Social* **2**, 103-110.
- Mancinelli, F. 2009. More pins on the map. Las prácticas y los discursos de los turistas americanos de viaje por la Europa Mediterránea. *Pasos. Revista de Turismo y Patrimonio Cultural* **7**, 13-27.
- Prats, Ll. 2007. Concepto y Gestión del Patrimonio Local, *Quaderns-e de l'Institut Català d'Antropologia* **9**.
- Prats, Ll. 2006. La mercantilización del patrimonio: entre la economía turística y las representaciones identitarias. *PH Boletín Andaluz del Patrimonio Histórico* **58**, 72-80.
- Prats, Ll. 2008. La gestió del Patrimoni Etnològic en el Pla de Museus de Catalunya (2007-2010). *Mnémosine, Revista Catalana de Museologia* **4**, 167-175.
- Serrano, D. 2009. Turismo y Vino: un viaje por los sentidos. *Revista Hermus, Heritage & Museography* **2**, 26-33.
- Torres, A. 2010. Sostenibilidad y modalidades turísticas: un análisis de casos en Cataluña a partir de la aplicación de indicadores. *Documents d'Anàlisi* (en premsa).

LLIBRES, CAPÍTOLS DE LLIBRES, MONOGRAFIES, INFORMES

- Carreras, C. 2008. *El patrimoni urbà a Catalunya. Referència del llibre: El patrimoni urbà a Catalunya*. Barcelona: Reial Acadèmia de les Bones Lletres.
- Carreras, C; Moreno, S. 2009. "Equipament comercial, Oci i Turisme". Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atlas del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.
- Carreras, C; Moreno, S. 2009. "Grans manifestacions culturals". Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atlas del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.
- Carreras, C.; Moreno, S. (eds.). 2009. *Llegint pedres, escrivint ciutats*. Lleida: Pagès.
- Cors, M. 2007. "El agroturismo en la Cataluña interior. El caso de la Sierra de Castelltallat. """. Dins Antón, S; González, F. *A propósito del turismo. La construcción social del espacio turístico*. Barcelona: UOC.

- Cors, M. 2009. “Establiments de turisme rural”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- Cors, M. 2009. “Patrimoni rural i turisme”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- Cors, M. 2010. “Realidades y retos del agroturismo en Cataluña. Actores y productos”. Dins López Palomeque, F. (coord.). *Turismo y desarrollo sostenible en la Cataluña interior*. Barcelona: Alta Fulla.
- Esteban, A.; López Palomeque, F.; Aguiló, E. 2005. “Impactos sobre el Sector Turístico. Dins *Evaluación Preliminar de los Impactos en España por el efecto del Cambio Climático*. Madrid: Ministeri de Medi Ambient.
- Font, J. 2009. “Infraestructures de transports i turisme”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- Font, X. 2009. “Espais naturals protegits”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- Font, X. 2009. “Itineraris de natura: senderisme i rutes de natura”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- García, F. 2009. “Activitat turística i especialització productiva de l’espai català”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- García, F. 2010. “Dinámicas territoriales del turismo en Cataluña: concentración y especialización”. Dins López Palomeque, F. (coord.). *Turismo y desarrollo sostenible en la Cataluña interior*. Barcelona: Alta Fulla.
- Gómez, M.B. 2007. “El turismo de nieve en España. El caso de Baqueira Beret (Cataluña)”. Dins Antón, S; González, F. *A propósito del turismo. La construcción social del espacio turístico*. Barcelona: UOC.
- Gómez, M.B. 2009. “Turisme i canvi climàtic”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa*

Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

- Gómez, M.B. 2009. “Litoral i platges”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atlas del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.
- Gómez, M.B. 2009. “Turisme i clima”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atlas del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.
- Gómez, M.B. 2010. “Notas sobre el turismo de nieve y el cambio climático en Cataluña”. Dins López Palomeque, F. (coord.). *Turismo y desarrollo sostenible en la Cataluña interior*. Barcelona: Alta Fulla.
- Gómez, M.B.; López Palomeque, F. 2007. Tourism, territory and marginality: principles and case study. Jones, G., Leimgruber, W.; Nel, E. (eds.). *Issues in Geographical marginality*. Grahamstown: Rhodes University.
- Imbert, D.; Serrano, D. 2009. “Anàlisi de mercat: la Catalunya que venen els operadors turístics”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atlas del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.
- López Palomeque, F.; García, F. 2006. “Gestión pública y creación de nuevos productos y destinos turísticos de interior. Las líneas de ayuda de la administración autonómica catalana en los años noventa”. Dins Lacosta, A. (coord.). *Turismo y cambio territorial: ¿eclosión, aceleración, desbordamiento? IX Col·loqui de Geografia del Turisme, Oci i Recreació*. Saragossa: Prensas Universitarias de Zaragoza.
- López Palomeque, F. 2005. “Turisme i neu al Pirineu”. **Dins** AA.VV. *Nabius. Dossiers de cultura pirinenca*. Lleida: Pagès.
- López Palomeque, F. 2007. A Presentação”. Dins Aquino, L. *Turismo urbano, gestao publica e competitividade. A experiencia da cidade de Salvador*. Salvador: P555 Edições.
- López Palomeque, F. 2007. “Capítulo 1. Delimitación conceptual y tipologías del turismo rural”. Dins Pulido, J.I. (coord.). *El turismo rural. Estructura económica y configuración territorial en España*. Madrid: Síntesis.
- López Palomeque, F. 2007. “Las repercusiones espaciales de los grandes equipamientos públicos y privados”. Dins AA. VV. *Espacios públicos y espacios privados. Un debate sobre el territorio*. Cantabria: Universidad de Cantabria. Departamento de Geografía, Urbanismo y Ordenación del Territorio, Asociación de

Geógrafos Españoles, Cantabria (Comunidad Autónoma), Consejería de Economía y Hacienda.

- López Palomeque, F. 2008. “Notas sobre la trayectoria del Grupo de Trabajo de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación, Grupo 10”. Dins Troitiño, M.A. et al. (coords.). *Destinos turísticos: viejos problemas ¿nuevas soluciones?* Cuenca: Universidad de Castilla la Mancha.
- López Palomeque, F. 2008. “Pròleg”. Dins Molina, J.J. *Balnerarios, práctica termal y orígenes del turismo en la Cataluña contemporánea (1850-1930)*. Barcelona: Formatic Barna.
- López Palomeque, F. 2009. “Articulació territorial del turisme”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- López Palomeque, F. 2009. “Barcelona, ciutat turística”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- López Palomeque, F. 2009. “Introducció. López, F”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- López Palomeque, F. 2009. “Neu i estacions d’esquí”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- López Palomeque, F. 2009. “La investigación en Geografía del Turismo, Ocio y Recreación en Cataluña”. Dins AAVV. *La investigación en Geografía del Turismo, Ocio y Recreación en España*. Madrid: Instituto de Estudios Turísticos. (en premsa).
- López Palomeque, F. 2010. “Territorio y política turística en Cataluña: nuevas estrategias e instrumentos para el fomento del turismo en la Cataluña interior”. Dins López Palomeque, F. (coord.). *Turismo y desarrollo sostenible en la Cataluña interior*. Barcelona: Alta Fulla.
- López Palomeque, F. 2010. “La investigación en Geografía del Turismo, Ocio y Recreación en Cataluña”. Dins AAVV. *La investigación en Geografía del Turismo, Ocio y Recreación en España*. Madrid: Instituto de Estudios Turísticos. (en premsa).
- López Palomeque, F. (coord.). 2010. *Turismo y desarrollo sostenible en la Cataluña interior*. Barcelona: Alta Fulla.
- López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). 2009. *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*.

Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa. Versió web: <http://www.ub.edu/mapaturismecat/ARTS/000.html>

- Moreno, S. 2009. “Grans manifestacions esportives”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.
- Prats, Ll. 2006. “Activações turístico-patrimoniais de carácter local”. Dins Peralta, E.; Anico, M. (eds.). *Patrimónios e identidades. Ficções Contemporâneas*. Oeiras: Celta.
- Prats, Ll. 2006. “Prólogo. Dins: Elías, Ll.V. *El turismo del vino. Otra experiencia de ocio*. Bilbao: Deusto.
- Prats, Ll. 2007. “El simbolisme nacionalista”. Dins Soler, J. (ed.). *Tradicionari vol VIII*. Barcelona: Enciclopèdia catalana.
- Prats, Ll. 2008. “Heritage according to scale”. Dins Anico, M.; Peralta, E. *Heritage and Identity. Engagement and Demission in the Contemporary World*. London: Routledge.
- Prats, Ll. 2008. “Museus locals per a què?”. Dins *XX Jornades de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona. Ponències*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Prats, Ll. 2009. “Festes i tradicions”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.
- Prats, Ll. 2009. “Museus i col·leccions”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.
- Prats, Ll. 2009. “Turismo e identidad un intercambio narrativo”. Dins *Turismo e identidade*. Santiago de Compostela: Foro do Instituto de estudos das identidades, Museo do Pobo Galego.
- Prats, Ll. 2010. “La viabilidad turística del patrimonio”. Dins López Palomeque, F. (coord.). *Turismo y desarrollo sostenible en la Cataluña interior*. Barcelona: Alta Fulla.
- Sánchez, D. 2009. “Canvis demogràfics associats al turisme”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

- Sánchez, D.; Torres, A. 2009. “Apartaments i habitatges d’ús turístic”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- Serrano, D. 2009. “Noves activitats turístiques i recreatives en el medi natural”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- Serrano, D; Imbert, D. 2009. “Anàlisi de mercat: la Catalunya que es ven a les principals guies turístiques”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- Torres, A.; Guardia, C. 2009. “Instal·lacions juvenils, albergs i refugis”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- Tresserras, J.; Medina, F.X.; Matamala, J.C. 2007. “El patrimonio gastronómico como recurso en las políticas culturales y turísticas en España: el caso de Cataluña”. Dins Tresserras, J.; Medina, F.X. (eds.). *Patrimonio gastronómico y turismo cultural en el Mediterráneo*. Barcelona: Iemed, Ibertur.
- Tresserras, J. 2010. “Las rutas e itinerarios culturales como estrategia turística de desarrollo regional en zonas rurales y de montaña: el caso de Cataluña”. Dins López Palomeque, F. (coord.). *Turismo y desarrollo sostenible en la Cataluña interior*. Barcelona: Alta Fulla.
- Tresserras, J.; Medina, F.X. 2007. (eds). *Patrimonio gastronómico y turismo cultural en el Mediterráneo*. Barcelona: Iemed, Ibertur.
- Tresserras, J.; Cros, B.; Matamala, J.C. 2009. “Xarxes i rutes històriques i culturals”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- Tresserras, J.; Matamala, J.C.; Villalba, P. 2009. “Llocs i edificis religiosos”. Dins López Palomeque, F. (director científic), Sánchez, D. (director tècnic). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.

PROJECTES, CONVENIS (2005-2010)
(en convocatòria pública)

- *Gestión turística del patrimonio natural y cultural en el desarrollo local de los espacios de interior de Cataluña*. Ministerio de Ciencia y Tecnología. Dirección General de Investigación (BSO2002-02427). 2002-2006. 55.200€. F. López Palomeque (investigador principal), M.B. Gómez, M. Cors.
- *Nuevas dinámicas rurales en el medio rural de Cataluña. Sustentabilidad y bienestar social*. CICYT. Ministerio de Ciencia y Tecnología (BSO2002 – 02528). 2002-2006. 55.200€. J. Font (investigador principal), D. Sánchez, X. Armesto.
- *Reconeixement de Grup de Recerca Consolidat: Anàlisi Territorial i Desenvolupament Regional (ANTERRIT)*. Generalitat de Catalunya. Direcció General de Recerca. Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (Modalitat B 2005SGR-00123). 2005-2008. F. López Palomeque (investigador principal), J. Font, D. Sánchez, J. Tort, M.B. Gómez, X. Armesto, V. Paül, L. González.
- *Turismo y desarrollo sostenible en la Cataluña interior: estrategias innovadoras para el aprovechamiento turístico del patrimonio natural y cultural*. Ministerio de Ciencia y Tecnología. Dirección General de Investigación (SEJ2005-07389/GEOG). 2005-2008. 35.000€. F. López Palomeque (investigador principal), M.B. Gómez, M. Cors, LLI. Prats.
- *Evaluación de la calidad de suelos mediterráneos afectados por el fuego a medio y largo plazo. Aplicación de un índice de calidad ambiental*. Ministerio de Educación y Ciencia. 2005-2010. 33.000€. X. Úbeda (investigador principal), X. Armesto.
- *Nuevo turismo y desarrollo territorial sostenible: análisis y evaluación de la intensificación y extensión espacial del turismo en la Cataluña interior*. MEDU - Ministerio de Educación y Ciencia. Programa. NIFU - Programa Nacional de Investigación Fundamental (CSO2008-03315/GEOG). 2009-2011. 68.000€. F. López Palomeque (investigador principal), LLI. Prats, M. Cors, X. Font, D. Serrano, F. Mancilli, J. Copma.
- *Evaluación de la vulnerabilidad del turismo litoral del Mediterráneo español al clima y al cambio climático*. Ministerio de Educación y Ciencia (CSO2008-01346/GEOG). 2009-2011. 64.130€. M.B. Gómez (investigador principal), F. López, M. Cors.
- *Reconeixement de Grup de Recerca Consolidat: Anàlisi Territorial i Desenvolupament Regional (ANTERRIT)*. Generalitat de Catalunya. Direcció General de Recerca. Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (Modalitat B 2009SGR253). 2009-2013. F. López Palomeque (investigador principal), J. Font, D. Sánchez, M.B. Sánchez, X. Antón, M. Cors, X. Font, C. Carreras, S. Moreno, S. Martínez, LLI. Prats, D. Serrano, J. Coma, F. Mancinelli, Ll. Frago, A. Torres, B. Elorrieta, E.L. Vasconcelos, M. De Cunha Filho, P. Quintero.

PROJECTES DE TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENT, CONTRACTES (2005-2010) (*contractes amb empreses i institucions*)

L'activitat dels membres del Grup ANTERRIT s'ha orientat, així mateix, cap a la recerca aplicada, i això s'ha concretat en nombrosos projectes realitzats mitjançant contractes o convenis, i encarregats principalment per les administracions públiques. En l'àmbit **turístic**, fins ara han estat projectes relacionats amb plans de desenvolupament turístic, estratègics o de dinamització, o encàrrecs similars de l'administració autonòmica. A continuació es citen els projectes més destacats de temàtica turística i temes relacionats:

- *Contracte sobre Las potencialidades turísticas del Medio Atlas de Marruecos*. FMI, Gobierno de Marruecos, World Wild Foundation. 2003-2005. D. Serrano (responsable).
- *Contracte sobre Indicadores de Turismo Responsable en países LCD*. Gobierno de Francia, Groupe Developement. 2003-2007. F. Vellas (responsable), D. Serrano (participant).
- *Contracte per Informe sobre a delimitación territorial da D.O. queixeira Arzúa – Ulloa (2004/CP506)*. Consello Regulador da Denominación de Orixe queixeira Arzúa – Ulloa. 2004-2005. R.C. Lois i X. Armesto (responsables).
- *Contracte sobre el Pla de Gestió Cultural i Patrimonial de Torrefarrera (CORE - Contracte de recerca)*. Ajuntament de Torrefarrera. 2004-2005. LLI. Prats (responsable).
- *Dictamen sobre la capacitat d'acollida de la ciutat de Barcelona (contracte per realitzar un Dictamen sobre la capacitat de càrrega turística a la ciutat de Barcelona)*. Ajuntament de Barcelona. 2005-2006. F. López Palomeque (responsable).
- *Contracte sobre WorldGeonoms. Elaboració d'una base de dades de toponimia Universal*. ICCA- Institut Cartogràfic de Catalunya. 2006-2009. C. Carreras (responsable).
- *Elaboració del Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics de Catalunya (conveni contracte)*. Generalitat de Catalunya. Direcció General de Recerca. Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, Universitat de Barcelona. 2007-2008. F. López Palomeque (director científic), D. Sánchez (director tècnic).
- *POUM de Lloret de Mar*. 2008. Membre de l'equip redactor: F. López Palomeque (membre equip redactor).
- *POUM de Montroig del Camp*. 2008. F. López Palomeque (membre equip redactor).
- *Contracte per realitzar el Panel de expertos sobre evidencias y efectos potenciales del cambio climático en Asturias*. Gobierno del Principado de Asturias. 2008-2009. R. Anadón (responsable), M.B. Gómez (participant).
- *Contracte sobre Pla Director d'Olesa de Bonesvalls*. Ajuntament d'Olesa de

Bonesvalls. 2008-2009. C. Carreras (responsable).

- *Directrius per l'articulació d'una oferta turística integral vinculada al riu Llobregat (comarques del Berguedà, Bages i Baix Llobregat)*. 2009. F. López Palomeque (responsable).

TESIS DOCTORALS DIRIGIDES

(des de 2004 i sobre Turisme o temes relacionats)

- Aquino, L.M. 2005. *A gestão pública de cidades turísticas – a experiência da cidade do Salvador*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- Ariño, A. 2008. *Aproximación al estudio de los elementos del paisaje urbano. Paisaje y urbanismo comercial*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- Balcells, J.M. 2005. *El turismo de retorn com a factor dinamitzador de les àrees rurals de Catalunya. El cas de la comarca de les Garrigues. (Vol. I y Vol. II)*. Universitat de Lleida. Facultat de Lletres.
- Boyra, J. 2005. *Turismo y Medio Ambiente en la región del Ática: un análisis espacial a diferentes escalas*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- Brieger, S. 2009. *Turismo y desarrollo en Bolivia*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- Cors, M. 2004. *Agroturisme i territori a Catalunya. Anàlisi a diferents escales espacials*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- De Andrade, C. 2005. *Ecoturismo em espaços naturais de proteção integral no Brasil – O caso do Parque Nacional da Chapada Diamantina, Bahia*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- De Mattos, F.C. 2007. *Globalização e turismo em países em processo de desenvolvimento: o caso do estado do ceará no período de 1992 a 2002*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- Guiu, C. 2007. *Territoires et identités en Catalogne méridionale : une géographie de la folklorisation*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- Martínez, A. 2008. *Ecoturismo: un análisis diferenciado de tipos territoriales en Jalisco, México*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- Molina, J.J. 2004. *Turismo y Termalismo en Cataluña. Un estudio geohistórico contemporáneo*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- Morgan, J.C. 2009. *La relación agua-turismo en Baja California y el COCOTEN (México)*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- Nofre, J. 2009. *L'Agenda Cultural Oculta. Una deconstrucció de l'oci nocturn de Barcelona i els seus suburbis*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.

- Porto, E. 2005. *Límites y posibilidades de las políticas de desarrollo regional*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- Sandes, L. 2009. *Compleixidade territorial e desenvolvimento: tendências e perspectivas da urbanização no litoral de Camaçari / Bahia / Brasil*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.
- Vizuet, I. 2008. *Dinámica demográfica y expansión urbana en la ciudad de México*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història.

APORTACIONES A CONGRESSOS

- Amelung, B.; Gómez, M.B.; Perch-Nielsen, S. 2008. Climate suitability and change in a tourism context. *European Geoscience Union*. Viena (Austria).
- Carreras, C. 2008. Consumption matters. *Annual Conference of Royal Geographical Society- IBG*. Londres (Regne Unit).
- Carreras, C. 2009. Consumo y ciudad, una aproximación multiescalar a los procesos de usos y apropiaciones de los espacios (ponència). *2on Seminari internacional Ciudad, comercio urbano y consumo*. Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Carreras, C. 2009. La cuestión del patrimonio: un debate teórico (ponència). *Seminari Internacional La cuestión del patrimonio, el patrimonio en cuestión*. Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Coma, J. 2008. Elaborar planes territoriales sin datos estadísticos. El trabajo de campo y la observación directa cómo únicos métodos, técnicas y fuentes para la planificación. El caso de San Miguelito (Nicaragua) (comunicación). *IV Simposio Internacional Territorio y Sociedades en un Mundo en Cambio. Miradas contrastadas en Iberoamérica*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història, Barcelona.
- Font, J. 2005. Comarques i comarcalisme: un pilar de la identitat catalana. *Congrés Universitat Catalana d'Estiu: La comarca: Realitat o mite*. Prada de Conflent (França).
- Frago, Ll. 2009. Las ciudades medias y las funciones urbanas en la conservación del patrimonio (ponència). *Seminari Internacional La cuestión del patrimonio, el patrimonio en cuestión*. Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Gómez, M.B. 2005. Climate change impact and tourism in the Mediterranean. *Noah-WWF Climate Change Training Course*. Sitges (Barcelona).
- Gómez, M.B. 2007. Influencia del cambio climático en el sector turístico (conferència invitada). *VIII Foro sobre Desarrollo y Medio Ambiente: Cambio Climático Global*. Ponferrada (León).

- Gómez, M.B. 2008. Cambio Climático y Turismo: Aceptar los Retos. Perspectiva Mediterránea (ponència). *Reunión Plenaria de la Red de Autoridades Locales y Regionales del Turismo Social y Solidario y el Seminario Mediterráneo sobre el Desarrollo Sostenible y los desafíos del Cambio Climático en el Sector*. Bureau International du Tourisme Social, Assemblée des Régions d'Europe, Barcelona.
- Gómez, M.B. 2008. Climate: Past, Present and Future. *Climate Variability and change in a tourism context*. Vienna (Austria).
- Jiménez, S. 2009. Turismo e identidades: un intercambio narrativo, turismo e identidades,. *Foro do Instituto de estudos das identidades*. Museo do Poble Galego, Santiago de Compostela.
- Jiménez, S. 2009. Anàlisi de les definicions de turisme cultural i de les formes de recompte dels turistes culturals (focus group). Universitat de Girona. Institut Català de Recerca del Patrimoni Cultural, Girona.
- López Palomeque, F. 2005. El turisme i l'esport en els processos de desenvolupament local (ponència). *Jornades sobre Turisme i l'esport a Catalunya: noves perspectives al patró turístic català*. CETT, Barcelona.
- López Palomeque, F. 2005. Turismo y Desarrollo Local (ponència). *III Simposio Territorios y Sociedades en un mundo de cambio*. Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història, Barcelona.
- López Palomeque, F. 2005. Espacios naturales, turismo y paisaje: reflexiones en torno a la gestión turística del patrimonio natural (ponència). *III Forum internacional sobre ecoturisme i espais naturals protegits. Festa Natur 2005*. Sitges (Barcelona).
- López Palomeque, F. 2005. Crecimiento urbanístico de uso turístico y residencial: límites (ponència). *Congrés de Turisme Interior i de Muntanya*. La Seu de Urgell (Lleida).
- López Palomeque, F. 2005. Las repercusiones espaciales de los grandes equipamientos públicos y privados (comunicació). *XIX Congreso de Geógrafos Españoles: Espacios públicos- Espacios privados, un debate sobre el territorio*. AGE, Universidad de Cantabria. Santander.
- López Palomeque, F. 2006. El futur del turisme a l'àrea metropolitana (ponència). *Jornada sobre Turisme a l'entorn metropolità: paradoxa o realitat?* Sant Boi de Llobregat (Barcelona).
- López Palomeque, F. 2006. Los actores del desarrollo turístico (ponència). *Seminario Internacional Aprovechamiento turístico del patrimonio natural y cultural para el desarrollo local como un reto del milenio*. León.
- López Palomeque, F. 2006. Notas sobre la trayectoria del Grupo de Trabajo de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación, Grupo 10 (ponència). *XI Coloquio de*

Geografía del turismo, ocio y recreación. Destinos turísticos: viejos problemas ¿nuevas soluciones? Cuenca.

- López Palomeque, F. 2006. Capacidad de carga y sostenibilidad de los destinos turísticos culturales (ponència). *I Congreso Internacional sobre Gestión Turística de Patrimonio Cultural. Gestión turística del patrimonio cultural en los destinos de interior*. Marchena (Sevilla).
- López Palomeque, F. 2006. Planificación territorial del turismo y sostenibilidad: fundamentos, realidades y retos (ponència). *Coloquio Internacional Desarrollo territorial y turismo sostenible: una aproximación a partir de la valoración turística*. Bogotá (Colombia).
- López Palomeque, F. 2006. La gestión turística del patrimonio natural en España (ponència). *Segundo Seminario Internacional de estudio Turismo y IV Foro de Investigación Turística*. Facultad de Turismo, UAEM. Toluca (México).
- López Palomeque, F. 2006. Mesoamérica en el escenario de cambio turístico y de globalización (ponència). *III Congreso Mesoamericano Universitario de Turismo y I Congreso Latinoamericano de Investigación Turística*. Facultad de Turismo. UAEM. Toluca (México).
- López Palomeque, F. 2007. Creatividad e innovación para la captación de nuevos segmentos turísticos (sessió 4). *XII Congreso AECIT: Conocimiento, creatividad y tecnología para un turismo sostenible y competitivo*. Vila-Seca (Tarragona).
- López Palomeque, F. 2008. Turismo y gobernanza: reflexiones en torno a la evolución de la gestión territorial del turismo (conferència). *IV Simposio Internacional Territorios y Sociedades en un Mundo en Cambio. Miradas contrastadas en Iberoamérica*. Universitat de Barcelona, Barcelona.
- López Palomeque, F. 2008. Evolució i estat actual de la promoció turística a Catalunya (ponència). *III Congrés de Turisme de Catalunya, Jornada sobre Reptes i oportunitats de la promoció turística de Catalunya*. Consell de Cambres de Catalunya, Lloret de Mar (Girona).
- López Palomeque, F. 2009. La relación patrimonio - turismo: reflexión desde la geografía del turismo (ponència). *4º Congreso Internacional del GIGU (Grup d'Investigació en Geografia Urbana. La cuestión del patrimonio, el patrimonio en cuestión*. Universitat de Barcelona, Barcelona.
- López Palomeque, F.; Garcia, F. 2008. Políticas, instrumentos and actors in local development: new strategies of tourism territorial development in the inland of Catalonia (comunicació). *The Way Forward: local social movements in Marginal areas. Conference Meeting de la Commission on Marginalization, Globalization and Regional and Local Response C0 4.27 (IGU)*. Barcelona.
- López Palomeque, F.; Sánchez, D.; Torres, A. 2009. Innovación en la información integrada y territorializada del turismo: la aportación del Atlas del Turismo en Cataluña (comunicació). *XIV Congreso AECIT: retos para el turismo español*.

- Cambio de paradigma.* Asociación Española de Expertos Científicos en Turismo, Gijón.
- Martínez, S. 2009. Consumo y movilidad: análisis de las dinámicas espaciales urbanas (conferència). *2on Seminari internacional Ciudad, comercio urbano y consumo.* Universitat de Barcelona, Barcelona.
 - Moreno, S. 2009. Ciudad y consumo: análisis de la oferta de las actividades terciarias desde una perspectiva cultural (conferència). *2on Seminari internacional Ciudad, comercio urbano y consumo.* Universitat de Barcelona, Barcelona.
 - Prats, Ll. 2006. Teoría y método en el estudio del patrimonio (ponència). *Congrés Actualización en gestión del patrimonio cultural.* Mèxic D.F. (Mèxic).
 - Prats, Ll. 2006. La gestión del patrimonio cultural (conferència). *Mesa Redonda sobre Gestión del Patrimonio Cultural.* CONACULTA-INAH. Mèxic D.F. (Mèxic).
 - Prats, Ll. 2006. Cultura i patrimoni, claus del turisme sostenible (conferència). *II Jornades d'Intercanvi Cultural entre les Terres de Ponent i Menorca: Turisme i desenvolupament sostenible.* Lleida; Maó.
 - Prats, Ll. 2006. Luces y sombras de los usos turísticos del patrimonio cultural sostenible (conferència). *III Seminario de Conservación de Bienes Culturales: La relación entre usos y cultural. Artesanía y patrimonio.* Fundación Picasso, Málaga.
 - Prats, Ll. 2007. Museus locals per a què? (ponència). *XX Jornades de museus i administració local.* Diputació de Barcelona, Barcelona.
 - Prats, Ll. 2009. Anàlisi de les definicions de turisme cultural i de les formes de recompte dels turistes culturals (focus group). Universitat de Girona. Institut Català de Recerca del Patrimoni Cultural, Girona.
 - Prats, Ll. 2009. Turismo e identidad un intercambio narrativo (ponència). *Turismo e identidad, Foro do Instituto de estudos das identidades.* Museo do Pobo Galego, Santiago de Compostela.
 - Prats, Ll. 2009. Anotacions sobre participació i protagonisme cultural (ponència). *Jornada sobre Participació i canvi social, accions des d'una gestió cultural transformadora.* Universitat de Barcelona, Barcelona.
 - Prats, Ll. 2009. Patrimoni intangible i turisme: viabilitat i limitacions estructurals (ponència). *Jornada Reviure el patrimoni. La gestió d'intangibles, reptes i oportunitats.* Museu Comarcal de Cervera, Cervera.
 - Sánchez, D.; García, A. EU Rural Development Policy and its Demographical Impact in Spain. An Evaluation (comunicació). *The Global Challenge and Marginalization.* Natal (Brasil).
 - Sánchez, D.; García, A. (2005). Nuevos espacios residenciales en la Catalunya rural (comunicació). *XIX Congreso de la AGE.* Santander.

- Serrano, D. 2009. Los valores Turísticos de los Paisajes Vitivinícolas (comunicació). *XXI Congreso de Geógrafos Españoles. Geografía, territorio y paisaje: El estado de la cuestión*. Universidad de Castilla-La Mancha, Campus de Ciudad Real.
- Torres, A. 2009. Creando ventajas competitivas: la ambientalización de los destinos turísticos catalanes como estrategia de revalorización del producto (comunicació). *XI Coloquio de geografía del turismo, ocio y recreación. Espacios turísticos: mercantilización, paisaje e identidad*. Alacant.
- Torres, A. 2009. Sostenibilidad y turismo en el Pirineo catalán. Una aplicación práctica de indicadores de sostenibilidad turística a escala municipal (comunicació). *II Congreso Internacional Turismo Sostenible en Montaña*. Huesca.
- Torres, A. 2009. La mejora ambiental como estrategia de reestructuración de destinos turísticos maduros. El caso de Cataluña (comunicació). *III Jornades Internacionals de Turisme i Medi Ambient. Reconversió integral dels espais turístics*. Palma de Mallorca.
- Tresserras, J. 2008. El patrimonio judío sefardí como producto turístico (ponència). *ICOMOS-Congreso Anual*. Quebec (Canadá).
- Tresserras, J. 2008. La gestión del turismo cultural: tendencias y perspectivas. *Cluster Turístico de Colonia*. Colonia de Sacramento (Uruguay).
- Tresserras, J. 2008. La gestión del turismo cultural: tendencias y perspectivas (ponència). *Jornades Internacionales sobre las Rutas de la Lana.Zalla*. Bizkaia (Euskadi).
- Tresserras, J. 2008. Las tendencias del turismo cultural en el panorama internacional (comunicació). *I Foro de Turismo Cultural*. Lorca (Murcia).
- Tresserras, J. 2008. Turismo cultural y artesanía (ponència). *II Congreso sobre Turismo y Artesanía. Organización Mundial del Turismo*. Lima (Perú).

ORGANITZACIÓ D'ESDEVENIMENTS CIENTÍFICS: CONGRESSOS, JORNADES, SEMINARIS

- *IV Simposio Internacional Territorios y Sociedades en un Mundo en Cambio. Miradas contrastadas en Iberoamérica*. Del 25 al 28 de març de 2008, Facultat de Geografia i Història, Universitat de Barcelona. Organitza Grup de Recerca Consolidat Anàlisi Territorial i Desenvolupament Regional (ANTERRIT) (codi 2005SGR00123), Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional i Departament de Geografia Humana. Amb finançament AGAUR.
- *2on Seminari internacional Ciudad, comercio urbano y consumo*. Seminari Internacional realitzat els dies 7 a 10 de desembre 2009, Aula Magna edifici històric de la Universitat de Barcelona. Organitzat pel Observatori de Comerç de la Universitat de Barcelona i col·laboració del Grup ANTERRIT (codi 2005SGR00123).

- *Seminari Internacional La cuestión del patrimonio, el patrimonio en cuestión.* Seminari Internacional organitzat durant els dies 18 i 19 de Juny 2009, Departament de Geografia Humana de la Universitat de Barcelona. Organitzat pel Observatori de Comerç de la Universitat de Barcelona i col·laboració del Grup ANTERRIT (codi 2005SGR00123).
- *IGU Commission on Marginalization, Globalization and Regional and Local Responses International conference, The way forward: social local movements in marginal areas, Barcelona 28th July-2nd August 2008.* Conference Organization – ANTERRIT (codi 2005SGR00123). Universidad de Barcelona. Prof. D.Sánchez.

III GRUP DE RECERCA D'ANÀLISI TERRITORIAL I ESTUDIS TURÍSTICS

Identificació i adscripció

- Nom: Grup de Recerca d'Anàlisi Territorial i Estudis Turístics.
- Acrònim: GRATET.
- Codi AGAUR: Grup de Recerca Consolidat SGR 744.
- Universitat: Rovira i Virgili (URV).
- Facultat: Lletres/Turisme.
- Departament: Geografia.

Contacte

- Coordinador: Dr. Salvador Anton Clavé (CU, TC).
- Adreça postal: Campus Catalunya, Av. Catalunya 35. 43002, Tarragona.
- Adreça electrònica: salvador.anton@urv.cat.
- Telèfon: 97-7558751.
- Fax: 97-7559597.
- Web: <http://www.urv.cat/upgeo/grups-recerca/gratet.html>.

Equip

COORDINADOR

Dr. Salvador Antón Clavé (CU, TC)

MEMBRES DEL GRUP

- 9 Investigadors doctors a temps complet: Dr. Josep Oliveras Samitier (CU, TC), Dr. Santiago Roquer Soler (CU, TC), Dra. Yolanda Pérez Albert (TU, TC), Dr. Ignacio Muro Morales (TU, TC), Dr. Jordi Blay Boqué (TEU, TC), Dra. Marta Nel-lo Andreu (Agregada, TC), Dr. Oscar. Saladié Borraz (Lector, TC), Dr. Antonio Paolo Russo (Agregat, TC), Dr. Joan Alberich González (Juan de la Cierva, TC).
- 2 Investigadors doctors d'altres universitats: Dr. Francesc González Reverté (UOC), Dra. Julie Wilson (University of the West of England/Beatriu de Pinós, TC).
- 3 Professors associats a temps parcial: Dra. Lorena Beas Secall (Associada, TP), Jaume Salvat Salvat (Associat, TP), Sergi Saladié Gil (Associat, TP)
- 2 Personal Tècnic de Suport a la Recerca: Jordi Andreu Bertran, Montserrat Bustos.
- 5 Professors associats no doctors amb activitat docent: Jordi Calabuig Tomas, Jordi Garcia Ventura, Jordi López Roig, Miguel Alonso Cruelles, Joan Jaume Iniesta Girona.
- 4 Becaris Predoctorals: Maria Trinitat Rovira Soto, Estela Mariné Roig, Dorota Tujaka, Aleix Fortuny Asensio

Definició del grup

PRESENTACIÓ

L'activitat de recerca del grup se centra en l'anàlisi territorial, l'estudi de les dinàmiques de desenvolupament regional i l'aplicació d'instruments i tècniques d'anàlisi cartogràfica i SIG a l'estudi dels processos territorials. El grup presta especial atenció a l'anàlisi de la incidència de les activitats turístiques i recreatives en la transformació del paisatge, l'organització del territori i la generació de noves formes de desenvolupament econòmic a escala local i regional. Les investigacions realitzades fins al moment s'han produït prenent com a objectes d'estudi Catalunya, el Mediterrani i Amèrica Llatina. El grup realitza també treballs de recerca bàsica en matèria d'anàlisi territorial i de transferència en qüestions ambientals, de mobilitat i de planificació i desenvolupament local i regional.

LÍNIES DE RECERCA

Les investigacions que realitza el Grup aborden alguns dels principals temes d'interès acadèmic i social en l'àmbit de la Geografia i les Ciències Socials en la actualitat. En concret, les activitats de recerca que es proposa dur a terme el grup per als propers 5 anys tenen com a objectius científics l'anàlisi de (1) la relació entre les dinàmiques globals i les respostes locals i els seus efectes sobre la competitivitat territorial; (2) el paper de les noves activitats econòmiques –i en particular en turisme i l'oci- en la reestructuració productiva i ambiental dels indrets, (3) el debat sobre la incidència de l'ordenació del territori en la preservació i millora de les condicions ambientals dels indrets i el desenvolupament local, i (4) els efectes de la creixent mobilitat sobre la dinàmica social, la governança dels territoris i la competitivitat regional i local. Val a dir, a més, que l'actualitat d'aquestes qüestions dona al Grup una clara component d'aplicabilitat que fins al moment s'ha traduït en la seva participació habitual en projectes de transferència de coneixement a diferents escales territorials.

OBJECTES DE RECERCA

Els diferents membres del Grup s'adscriuen a tres grans àmbits de treball mitjançant els quals s'organitzen les activitats investigadores.

– Estudis Turístics

El principal objecte de recerca del grup és l'anàlisi de la incidència del turisme en la transformació del paisatge, l'organització del territori i el desenvolupament a escala local i regional. Les línies de recerca específiques en aquest àmbit que s'articulen en el grup són:

- Línia 1. Turisme i planificació del territori en espais litorals
- Línia 2. Turisme, desenvolupament local i sostenibilitat
- Línia 3. Turisme, cultura, creativitat i desenvolupament urbà
- Línia 4. Aplicacions SIG a l'anàlisi territorial i ambiental del turisme

– Anàlisi i desenvolupament territorial

Diferents aspectes de l'anàlisi territorial són objecte d'interès de la recerca del Grup, en particular des de la perspectiva regional. De manera específica, s'aborden qüestions relatives a les següents línies de treball:

Línia 5. Diagnosi i planificació territorial

Línia 6. Desenvolupament regional

Línia 7. Estudis geodemogràfics

Línia 8. Història de l'anàlisi geogràfica i de l'ordenació i administració del territori

– Cartografia i SIG

El desenvolupament de Sistemes d'Informació Geogràfica i la seva aplicació transversal als diferents objectes d'estudi d'interès per al grup porta a considerar com una línia de recerca específica, la cartografia i el SIG. Una part significativa de les activitats relacionades amb aquest àmbit de treball es realitzen al Laboratori de Cartografia i SIG.

ÀREES DE RECERCA

– Camps de la ciència (classificació UNESCO)

540104 - Desenvolupament regional

332900 - Planificació urbana

531290 - Economia Sectorial: Turisme.

– Paraules clau

Turisme, Destinacions turístiques, Espais turístics, Ordenació territorial. Competitivitat territorial, Espais litorals, Àrees rurals, Àrees naturals, Àrees de muntanya, Àmbits urbans i metropolitans, Desenvolupament local, Sostenibilitat, Sistemes d'Informació Geogràfica, Transformacions del Paisatge, Perspectiva global-local, Canvi Climàtic

Producció científica

ARTICLES EN REVISTES CIENTÍFIQUES

- Alberich J.; Ajenjo M. 2005. Aplicación de un sistema de información geográfica al estudio retrospectivo de la accesibilidad. Catalunya, 1986 - 2001. *Cuadernos geográficos* **36**, 465-477.
- Alberich, J. 2006. Una revisió crítica al concepte de població vinculada segun el Censo de població de 2001. Una aplicació a Catalunya. *Papers de Demografia* **306**, 1-14.
- Alberich, J. 2006. Un breu repàs bibliogràfic als temes clàssics de la interrelació entre població i medi ambient. *Papers de Demografia* **289**, 1-39.
- Ajenjo, M.; Alberich, J. 2005. La utilització de la variable població en els indicadors d'accessibilitat. Avantatges i inconvenients. *Documents d'Anàlisi Geogràfica* **45**, 149-168
- Alberich J. 2008. La mobilitat quotidiana al Camp de Tarragona. *Papers de la Regió Metropolitana de Barcelona* **48**, 46-63.
- Alberich, J. 2010. La metropolitanització del territori català: una anàlisi a partir dels espais de vida de la població. *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* **68** (en premsa).
- Alberich, J. 2010. L'ús de l'espai. *Papers de la Regió Metropolitana de Barcelona* **51** (en premsa).
- Antón, S. 2005. Les parcs de loisirs en Espagne. Réalités et perspectives. *Cahier Espaces* **86**, 27-38.
- Antón, S.; López, D.; Navarro, E.; Perelli, O.; Sastre, F. 2005. Cambios y transformaciones en el actual modelo turístico de España. *Annals of Tourism Research en español* **7**, 423-446.
- Antón, S.; Nel-lo, M.; Orellana, A. 2007. Coastal Tourism in Natural Parks. An analysis of demanda profiles and recreational uses in protected natural areas. *Journal of Tourism and Development* **7/8**, 69-81.
- Antón, S.; Blay, J.; Salvat, J. 2008. Turismo, actividades recreativas y uso público en espacios de interés natural. Propuesta para la conservación de los valores ambientales y el desarrollo productivo local. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles (AGE)* **48**, 5-38.
- Antón, S. 2009. El consum d'experiències i emocions: perspectives per la innovació en tisme i oci Catalunya. *Paradigmes: economia productiva i coneixement* **3**, 93-100.

- Antón, S. 2010. Leisure parks and destination redevelopment: the role of PortAventura, Catalonia. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events* **2**, 67-79.
- Beas, L. 2010. Los planes de excelencia turística como objeto de estudio. Una propuesta metodológica de evaluación. *Estudios Turísticos* (en prensa).
- Campa, F.; Sánchez, M.V.; Antón, S. 2008. Aproximación a las prácticas en contabilidad de gestión de la industria de Parques Temáticos españoles. *Revista iberoamericana de contabilidad de gestión* **11**, 163-182.
- Gonzalez, F.; Miralbell, O.; Nel-lo, M.; Romagosa, F. 2007. Greening-turisme: una plataforma d'intercanvi de coneixement. *Papers Universitat Oberta de Catalunya (UOC)* **4**, 1-10.
- González, F. 2008. El papel de los destinos turísticos en la transformación sociodemográfica del litoral mediterráneo español. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles (AGE)* **47**, 79-107.
- López, J. 2008. El turismo ornitológico en el marco del postfordismo, una aproximación teórico-conceptual. *Cuadernos de Turismo* **21**, 85-111.
- Nel-lo, M.; Perez, Y. 2007. La política turística en Panamá. Perspectivas y resultados. *Cuadernos de Turismo* **20**, 199-221.
- Nel-lo, M.; Molné, N.; Sanchez, V. 2008. La empresa turística simulada Vila Daurada Resort. Instrumento de aprendizaje en la enseñanza de Turismo de la Universidad Rovira i Virgili. *Cuadernos de Turismo* **22**, 165-187.
- Nel-lo, M.; Perez, Y. 2008. Los mapas turísticos disponibles a través de Internet: el caso de la Costa Dorada. Tarragona. España. *Revista Ar@cne: revista electrónica de recursos en Internet sobre Geografía y Ciencias Sociales* **111**, 1-16.
- Nel-lo, M. 2008. La intensidad de la gestión. La clave para un desarrollo turístico sostenible en áreas protegidas. Diagnostico de las áreas protegidas en América Central. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles (AGE)* **47**, 333-354.
- Nel-lo, M. 2008. Organización y características del turismo rural comunitario en Costa Rica. *Anales de Geografía de la Universidad Complutense* **28**, 167-188.
- Roquer, S. 2007. Movilidad residencia-trabajo y características sociodemográficas de la población española. Un estudio de sus relaciones a través del censo 2001. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles (AGE)* **44**, 187-214.
- Roquer, S.; Blay, J. 2008. Del éxodo rural a la inmigración extranjera: el papel de la población extranjera en la recuperación demográfica de las zonas rurales españolas (1996-2006). Scripta Nova. *Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales* **XII**.

- Russo, A.; Di Cesare, F. 2005. I distretti culturali alla prova del turismo di massa. *Economia della cultura* **XV**, 167-182.
- Russo, A.; Capel-Tatjer, L. 2007. From citadels of education to cartier latins (and back?). The changing landscapes of student populations in European cities. *Geography Compass* **1**, 1160–1189.
- Russo, A.; Van den Berg, L.; Lavanga, M. 2007. Toward a Sustainable Relationship between City and University: A Stakeholdership Approach. *Journal of Planning Education and Research (ISI)* **27**, 199-216.
- Russo, A.P.; Arias, A. 2008. Student communities and landscapes of creativity: how Venice .the world’s most touristed city. Is changing. *European Urban and Regional Studies s/n*, 175-189.
- Russo, A.P. 2008. Las regiones europeas y su capital cultural. Aproximación al estudio de los efectos territoriales del patrimonio. *Scripta Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales* **XII**.
- Russo, A.P.; Segre, G. 2009. Destinations and property regimes: an exploration. *Annals of Tourism Research* **36**, 587–606.
- Russo, A.P. 2009. Tra hi-tech e hi-touch. Il Giornale dell’Architettura. *Rapporto Annuale Turismo* **73**, 1.
- Wilson, J. 2009. Tourism Geographies: Space and Lifestyle Mobilities. *Tourism Geographies* **11**, 124-126.

LLIBRES, CAPÍTOLS DE LLIBRES, MONOGRAFIES, INFORMES

- Alberich, J. 2008. “Reformulando la relación entre la población y territorio: el espacio de vida en Catalunya según el censo de población de 2001”. Dins *Envejecimiento, despoblación y territorio*. León: Universidad de León.
- Alberich, J. 2008. “Una revisión crítica al concepto de población vinculada según el censo de población de 2001. Una aplicación a Catalunya”. Dins *Territorio y movilidad interior de la población en España*. Pamplona: Universidad de Navarra.
- Ajenjo, M.; Alberich, J. 2005. “Repercussions de la xarxa viària en la població i la mobilitat habitual per treball”. Dins *Miscel·lània científica, 2003-2004*. Barcelona: Fundació Abertis.
- Ajenjo, M.; Alberich, J. 2007. “El sistema biresidencial a l'àrea metropolitana de Barcelona”. Dins *Llibre blanc de l'habitatge a Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Ajenjo, M.; Alberich, J. Medina, A. J. 2008. “Mobilitat habitual i espais de vida a Espanya. Una aproximació a partir del cens de 2001”. Dins *Miscel·lània científica, 2005-2007*. Barcelona: Fundació Abertis.

- Ajenjo, M.; Alberich, J. 2009. “El efecto de la movilidad habitual en las estructuras sociodemográficas: una aproximación para los municipios catalanes a partir del censo del 2001”. Dins *Envejecimiento, despoblación y territorio*. León: Universidad de León.
- Andre, M.; Campillo, X.; Canoves, G.; González, F.; Gili M.; López, R.; Nel-lo M.; Pérez C.; Prats, J. 2007. *Turismo Sostenible: experiencias europeas aplicables a Cataluña*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible i Departament d'Innovació, Universitats i Empresa. Secretaria de Comerç i Turisme. Direcció General de Turisme.
- Antón, S. 2005. *Parques temáticos. Más allá del ocio*. Barcelona: Ariel.
- Antón, S.; Gonzáles, F. (coords.). 2005. *Planificación territorial del turismo*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Antón, S. 2006. “Quarante annés de planification touristique en Espagne”. Dins *Développement des territoires et management touristique*, Paris.: Direction de Tourisme.
- Antón, S. 2007. *The Global theme Park Industry*. Oxfordshire: CABI.
- Antón, S.; González, F. 2008. *A propósito del turismo: la construcción del espacio turístico*. Barcelona: UOC.
- Antón, S. 2008. “Turismo y ciudades: de la oportunidad del turismo urbano a los usos turísticos en las ciudades”. Dins Troitiño, M.A.; García, J.S. (coords.). *Destinos turísticos: viejos problemas, ¿nuevas soluciones? X Coloquio de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación (A.G.E.)*.
- Antón, S. 2008. “Turismo rural: del territorio a los productos”. Dins Cebrian, F. (coord.). *Turismo rural y desarrollo local*. Cuenca: Universidad de Castilla la Mancha.
- Antón, S. 2009. “Parcs temàtics i d'oci”. Dins López Palomeque, F. *Atlas del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l'Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Innovació Universitats i Empresa.
- Antón, S. 2009. “Paisajes temáticos”. Dins Busquets, J. ; Cortina, A. *Manual de protección, gestión y ordenación del paisaje*. Barcelona: Ariel.
- Antón, S. 2009 “Global theme park and tourism development” Dins *Accessibility/Tourism/Development*. The Odissey Group Seminar 2007. Niiza-City, Rikkio Amusement Research Centre, Japan.
- Antón, S. (ed). 2010. *Conocimiento, creatividad y tecnología para un turismo sostenible y competitivo*. Madrid: AECIT, Madrid (en premsa).

- Antón, S.; Duro, J.A. 2010. *Competitividad y sistemas de innovación territorial en turismo*. Tarragona: Càtedra Universidad Empresa para el Fomento de la Innovación Empresarial. Universitat Rovira i Virgili.
- Antón, S.; Fernández, A.; González, F. 2008. “Los lugares”. Dins Anton, S.; González, F. (eds.). *A propósito del turismo: la construcción social del espacio turístico*. Barcelona: UOC.
- Blay, J.; Antón, S. 2008. “Els molins hidràulics com a exemple de la problemàtica del patrimoni rural”. Dins Salcedo, A. (ed.) *Patrimoni, memòria i identitat*. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili.
- Díaz Luque, P.; Guevara Plaza, A.; Antón Clavé, S. 2006. “La presencia en Internet de los municipios turísticos de sol y playa. Mediterráneo y Canarias”. Dins *Actas del VI Congreso Turismo y Tecnologías de la Información y las Comunicaciones*. Málaga: Universidad de Málaga.
- Friel, M. M.; Russo, A. 2007. “Offerta turística, marketing e governance”. Dins Santagata, W.; Trimarchi, M. (eds.). *Turismo culturale e crescita del territorio. Identità, tradizioni e piaceri nel Monferrato*. Milano: Franco Angeli.
- Go, F.M.; Lee, R.M.; Russo, A. P. 2005. “Managing the Heritage Enterprise for Liveable Host Communities”. Dins Pender, L.; Sharpley, R. (eds.). *Tourism Management*. London: Sage.
- González, F., Antón, S.. 2008. “Los turistas”. Dins Anton, S.; González, F. (eds.). *A propósito del turismo: la construcción social del espacio turístico*. Barcelona: UOC.
- González, F., Antón, S.. 2008. “La naturaleza del turista. De la turismofobia a la construcción social del espacio turístico”. Dins Anton, S.; González, F. (eds.). *A propósito del turismo: la construcción social del espacio turístico*. Barcelona: UOC.
- González, F. 2005. “La segunda residencia en Cataluña. Caracterización, impactos y retos”. Dins Mazón, T.M.; Aledo, A. (coords.). *Turismo residencial y cambio social: nuevas perspectivas teóricas y empíricas*. Alicante: Universidad de Alicante.
- González, F.; Nel-lo, M. 2008. “Ecoturismo en Centroamérica. Entre su emergencia y consolidación”. Dins Clavé, A.; González, F. (eds.). *A propósito del turismo: la construcción social del espacio turístico*. Barcelona: UOC.
- Jansen, M; Russo, A.P. 2008. “Introduction: innovative research on the spatial dynamics of cultural tourism”. Dins Jansen, M.; Priestley, G.; Russo, A.P. (coords.) *Cultural Resources for Tourism: Patterns, Processes and Policies*. New York: Nova Science Publishers.
- Jansen, M.; Priestley, G.; Russo, A.P. (coords.) 2008. *Cultural Resources for Tourism: Patterns, Processes and Policies*. New York: Nova Science Publishers.

- Miralles, C; Alberich, J. 2008. “Mobilitat quotidiana a la província de Barcelona i a Catalunya. Una anàlisi a partir de l'Enquesta de Mobilitat Quotidiana 2006”. Dins *Informe territorial de la província de Barcelona*.
- Nel-lo, M.; Llanes C. 2005. *Ecoturisme*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Oliveras, J. 2006. “Las comarcas del sur de Cataluña”. Dins Torroja, A., Camargni, R. (coords.). *Una nueva cultura del territorio*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Orellana, A.; Antón Clave, S.; Viader, T. 2006. “La relación con el entorno como variable de segmentación de turistas en destinos litorales”. Dins Corraliza, J.A. Berenguer, J.; Martín, R. (eds.). *Medio ambiente, Bienestar Humano y Responsabilidad Ecológica*. Madrid: Universidad Autónoma de Madrid; Ruesma.
- Pérez, Y. 2006. La adaptación del territorio a la globalización”. Dins *Globalización y Cultura*. Tarragona: Universidad Rovira i Virgili.
- Richards, G.; Wilson, J. 2009. “The Impact of Cultural Events on City Image: Rotterdam, Cultural Capital of Europe 2001”. Dins *Event Tourism. Critical concepts in tourism*. New York: Routledge.
- Romagosa, F.; Russo, A.P. 2008. “The advantages of sharing: a case study of the Jewish heritage network in Spain”. Dins Jansen, M.; Priestley, G.; Russo, A.P. (coords.) *Cultural Resources for Tourism: Patterns, Processes and Policies*. New York: Nova Science Publishers.
- Russo, A. 2006. “A re-foundation of the TALC for heritage cities”. Dins *The tourism area life cycle: 1. applications and modifications*. Bristol: Channel View.
- Russo, A. 2006. “The case study of Venice”. Dins van den Berg, L. (ed.) et al. *E-Governance in European and South-African Cities*. Ashgate: Aldershot.
- Russo, A.P.; Arias-Sans, A. 2007. *Student communities as creative tourism landscapers: evidence from the case of Venice*. New York: Routledge.
- Russo, A.P.; van der Borg, J. 2008. “Area regeneration and tourism development. Evidence from three European cities”. Dins Jansen, M.; Priestley, G.; Russo, A.P. (coords.) *Cultural Resources for Tourism: Patterns, Processes and Policies*. New York: Nova Science Publishers.
- Russo, A.P. 2008. “Centros y periferias en las ciudades de patrimonio: el caso de la region turística de Venecia”. Dins Anton Clavé, A.; González, F. (eds.). *A propósito del turismo: la construcción social del espacio turístico*. Barcelona: UOC.
- Russo, A.P. 2008. “Cultural attractions and destination structure. A case study of the Venice region, Italy”. Dins Jansen, M.; Priestley, G.; Russo, A.P. (coords.) *Cultural Resources for Tourism: Patterns, Processes and Policies*. New York: Nova Science Publishers.

- Russo, A.P.; Shoval, N; Antón, S. 2010. “Advanced visitor tracking analysis in practice: explorations in the PortAventura theme park and insights for a future research agenda”. Dins *Information and communication Technologies in Tourism 2010*. Gretzel, U.; Law, R.; Fuchs, M. (eds.). Wien-New York: Springer Verlag.
- Saladié, O.; Coll, J.R. 2009. La generació de residus municipals i la seva recollida selectiva com a indicador de sostenibilitat: els casos de les comarques del Priorat, la Ribera de l'Ebre i la Terra Alta (Catalunya).
- Saladié, O.; Oliveras, J. 2010. Manual de desenvolupament sostenible. Tarragona: Catedrà DOW. Universitat Rovira i Virgili.
- Santagata, W.; Russo, A.P.; Segre, G. 2007. *Tourism quality labels. An incentive for the sustainable development of creative clusters as a tourist attractions?* New York: Rout Ledge.
- Sigró, J.; Brunet, M.; Aguilar, E.; Saladié, O.; López, D. 2006. “Variabilidad de la temperatura estival en Cataluña (1950-1998)”. Dins *Clima, sociedad y medio ambiente. V Congreso de la Asociación Española de Climatología*. Zaragoza: AEC.

PROJECTES, CONVENIS

- *Evaluación de los efectos de los cambios en el modelo turístico español sobre los destinos turísticos litorales*. Ministerio de Educación y Ciencia. Dirección General de Investigación (SEJ2005-05677/GEOG). 2005-2008. S. Antón (investigador principal).
- *Innovación territorial y modelos de desarrollo en destinos turísticos litorales. Análisis a diferentes escalas espaciales*. Dirección General de Investigación y Gestión del Plan Nacional I+D+i. Ministerio de Ciencia e Innovación (CSO2008-01699/GEOG). 2008-2011. S. Antón (investigador principal).
- *Prospectives sobre el coneixement i la recerca sobre els impactes del canvi climàtic en el model turístic consolidat*. Parc Científic i Tecnològic de Turisme Oci de la Universitat Rovira i Virgili (2007TURISME-10). 2006-2007. E. Aguilar (investigador principal), O. Saladie (investigador principal).
- *L'activitat enoturística i els seus efectes territorials. Estat de la qüestió*. Parc Científic i Tecnològic de Turisme Oci de la Universitat Rovira i Virgili (2007TURISME-10). 2007-2008. J. Blay (investigador principal).
- *Investigación de carácter preliminar en el campo de la Aplicaciones de Nuevas Tic en la Gestión de Destinos Turísticos*. Parc Científic i Tecnològic de Turisme Oci de la Universitat Rovira i Virgili (2007TURISME-07). 2007-2008. Y. Pérez (investigador principal), A. Russo (investigador principal).
- *Serveis avançats per a turistes en funció de la seva localització i/o seguiment*. Parc Científic i Tecnològic de Turisme Oci de la Universitat Rovira i Virgili. 2008-2009. Y. Pérez (investigador).

- *The Use of Advanced Tracking Technologies to Study Tourist Spatial and Temporal Patterns in Destination Regions*. Agencia de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) (2007PIV10033). 2008.
- *La gestió de les destinacions i les noves mobilitats turístiques*. Agencia de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) (2009 PBR 00035S). 2009. S. Antón (investigador principal).
- *Aplicación de la tecnología SIG para la planificación y gestión del desarrollo turístico sostenible de la isla Parida y su area de influencia marítimo terrestre. Parque Nacional Marino Golfo de Chiriquí, Panamá*. Programa Nacional de Cooperación Interuniversitaria España y Iberoamérica. Agencia Española de Cooperación Internacional (AECID) (A/010262/07). 2008-2009. M. Nel-lo (investigador principal).
- *The Attractiveness of European Cities and Regions and Cities for Residents and Visitors*. ESPON I+D+I. Unió Europea. 2010-2012. A. P. Russo (investigador principal).

PROJECTES DE TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENT, CONTRACTES

- *Programa de Asistencia Municipal en Turisme*. 1998-2010. S. Antón (investigador principal), J. Salvat (coordinació general). Entitat Financadora: Patronat de Turisme de la Diputació de Tarragona. Inclou:
 - *Disseny d'estratègies de desenvolupament del turisme en petits municipis de la província de Tarragona*.
 - *Disseny de plans de desenvolupament turístic i de producte*: Exemples: Integració del Castell del Vi en l'estratègia turística del Priorat. 2008, Directrius per al desenvolupament sostenible del turisme als municipis del Baix Gaià. 2007, Marc estratègic per al desenvolupament sostenible del turisme a l'Espluga-Vimbodí-Poblet. 2007, Estratègies per al desenvolupament del turisme als municipis de l'Associació de Municipis de les Muntanyes de Prades. 2006, Estratègies per al desenvolupament del turisme enològic a la Ruta del Cister. 2005, Directrius per al Desenvolupament d'activitats recreatives a la Serra del Montsià. 2002.
- *Catàleg del paisatge del camp de Tarragona*. Consorci de l'Observatori del Paisatge. 2005-2006. J. Oliveras.
- *Catàleg de Paisatge de les Terres de l'Ebre*. Generalitat de Catalunya. Departament Política Territorial i Obres Públiques. Institut per al Desenvolupament de les comarques de l'Ebre. 2006-2007. J. Oliveras (investigador responsable).
- *Assessorament demogràfic per a la planificació escolar i educativa de la ciutat de Tarragona*. Ajuntament de Tarragona. 2006-2008. S. Roquer Soler (investigador principal).

- *Proposta d'indicadors de l'estat de l'entorn turístic a les Terres de l'Ebre*. Consorci per a l'execució del Pla de Dinamització Turística de les Terres de l'Ebre. 2008-2009. S. Antón (investigador principal).

TESIS DOCTORALS DIRIGIDES

- Beas, L. 2009. *Les polítiques turístiques en el marc de la reestructuració de les destinacions litorals. Avaluació dels Plans d'Excel·lència Turística al litoral català*. Universitat Rovira i Virgili. Departament d'Història i d'Història de l'Art.

APORTACIONES A CONGRESSOS

- Alberich, J. 2006. A critical review of the concept 'linked population' used in the 2001 census of population in Spain. An application to Catalonia. *Popfest 2006 Conference*. Liverpool (United Kingdom).
- Alberich, J. 2006. Una revisión crítica al concepto de población vinculada según el censo de población de 2001. Una aplicación a Catalunya. *X Congreso de Población Española*. Pamplona.
- Alberich, J. 2008. Reformulando la relación entre población y territorio: el espacio de vida en Catalunya según el censo de población de 2001. *XI Congreso de Población Española*. León.
- Alberich, J. 2009. Demografía y pérdida de biodiversidad. *VI Foro de Biodiversidad del Comité Español de la Unión Internacional para la Conservación de la Naturaleza*. Vitòria.
- Ajenjo, M.; Alberich, J. 2005. Accesibilidad y concentración relativa de puestos de trabajo. Catalunya, 1986-2001. *XIX Congreso de Geógrafos Españoles*. Santander.
- Ajenjo, M.; Alberich, J. 2008. El efecto de la movilidad habitual en las estructuras sociodemográficas: una aproximación para los municipios catalanes a partir del censo de 2001. *XI Congreso de Población Española*. León.
- Andreu, J.; Nel·lo, M.; Pérez, Y. 2007. La cartografía turística de la Costa Daurada accesible a través de internet (Tarragona). *XII congreso AECIT. Conocimiento, creatividad y tecnología para un turismo sostenible y competitivo*. Vila-Seca (Tarragona).
- Andreu, J. 2009. El Aplicación de la tecnología Sistema de Información Geográfica para la planificación y gestión del desarrollo turístico sostenible de la Isla parida y su influencia marítimo terrestre del Parque Nacional Marino Golfo de Chiriquí, Panamá. (pòster). *VI Congreso de Areas Protegidas*. La Habana (Cuba).
- Andreu, J.; Nel·lo, M.; Pérez, Y. 2007. Cartografía turística promocional de base de la Costa Dorada (Tarragona). *XX Congreso de Geógrafos Españoles. La Geografía en la frontera de los conocimientos*. Sevilla.

- Antón, S. 2005. Turismo rural y territorio. *XI Congreso Nacional de Turismo Rural (ASETUR)*. Cangas de Onís (Astúries).
- Antón, S. 2005. Impacto del low cost para las ciudades y las zonas de los aeropuertos catalanes. *XIV Simposio Internacional de Turismo y Ocio. Estrategias turísticas en tiempos de guerra de precios*. ESADE, Barcelona.
- Antón, S.; Nel-lo, M.; Orellana, A. 2005. Nature Reserve Parks: What Happens when they are located in Sunny destinations Traditionality Devoted to beach tourism? *Conference. Faro (Portugal)*.
- Antón, S., Orellana A.; Viader T. 2005. La elección de un destino litoral de alta densidad. Explorando su relación con el simbolismo del espacio. *IX Congreso de Psicología Social*. A Coruña.
- Antón, S., Nel-lo M.; Villalta, E. 2005. El papel de la cooperación internacional española en el desarrollo de proyectos de turismo sostenible en Iberoamérica. *I Congreso Iberoamericano. Turismo y especialización*. Rosario (Argentina).
- Antón, S. 2006. La coopération internationale en matière de formation supérieure et de recherche en tourisme. *Université d'été sur l'enseignement supérieur et la recherche en tourisme*. Ministère delégué en Tourisme, Gréoux les Bains (France).
- Antón, S. 2006. Turismo y ciudades. De la oportunidad del turismo urbano a los usos turísticos en la ciudad. *X Coloquio de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación. Destinos turísticos : ¿Viejos problemas, nuevas soluciones?* Cuenca.
- Antón, S. 2006. Dinámicas turísticas en los destinos litorales del Mediterráneo. *Nuevos Escenarios para el futuro del turismo en la cuenca del Mediterráneo*. Universidad Internacional Menéndez y Pelayo, València.
- Antón, S. 2006. L'impacte del turisme sobre el territori. *Congrès Internacional: el model turístic del Litoral Mediterrani. Un estudi de cas: Eivissa*. Eivissa.
- Antón, S. 2006. La investigación en los ámbitos del ocio: la recreación. *Ociogune2006. Foro de investigación, pensamiento y reflexión en torno al fenómeno del ocio*. San Sebastián.
- Antón, S. 2007. Turismo y territorio. Modelos de desarrollo sostenible. *XI Congreso de la Asociación Española de Expertos Científicos en Turismo. Las administraciones públicas y empresas ante el reto de la sostenibilidad*. AECIT, Murcia.
- Antón, S. 2007. Successful destinations: thinking about limits, rythms and conditions from the Mediterranean experience *ATLAS annual conference 2007: Destinations revisited: perspectives on developing and managing tourist areas*. Viana do Castelo (Portugal).
- Antón, S. 2007. Knowledge management and the development of the Science Park for Tourism and Leisure at the University Rovira i Virgili. *II International Seminar*

on Innovation on Tourism. Science & Technology Park for Tourism and Leisure. Vila-Seca (Tarragona).

- Antón, S. 2008. Innovación en la gestión de destinos turísticos. *XIII Congreso de la Asociación Española de Expertos Científicos en Turismo. Cambios tecnológicos en turismo. Producción, comercialización, innovación y territorio.* AECIT, Vitòria.
- Antón, S. 2008. Tematització, imitació, plagi. L'experiència de la hiperrealitat. *L'oci, un motor de transformació territorial.* Institut del Territori, València.
- Antón, S. 2008. The role of leisure parks in the redevelopment of mass coastal tourism destinations. *Attractions and events as catalysts for regeneration and social change.* University of Nottingham and The Centre for Tourism and Cultural Change, Nottingham (United Kingdom) .
- Antón, S. 2008. Cambios en la gestión de destinos turísticos: planificación, investigación y tecnología. *XI Congreso de Turismo, Universidad y Empresa. Innovación, creatividad y nuevos modelos de gestión del turismo.* Fundación Universidad Empresa, Castellón de la Plana.
- Antón, S. 2009. Global theme parks and tourism development: Principles and challenges. *International School of Hotel and Tourism Management.* Ben Gurion University at Eilat, Eilat (Israel).
- Antón, S. 2009. Dubai. La construcció de la ciutat temàtica. *Turisme. Espais de Ficció.* DHUB, Barcelona.
- Antón, S. 2009. Développement touristique et questions immobilières en Espagne. *Festival International de Géographie.* Saint-Dié-des-Vosges (France).
- Antón, S. 2009. De los parques temáticos a la tematización del ocio. Tendencias e implicaciones. *Congreso Internacional de Turismo.* Universidad del Comahúé, Neuquén (Argentina).
- Antón, S. 2009. Global theme parks: Origins, types and geographical prospects. *Conference.* Hebrew University of Jerusalem. Faculty of Social Sciences. Department of Geography, Jerusalem (Israel).
- Antón, S. 2010. Dinámicas de reestructuración de los desinos turísticos litorales del Mediterráneo. *XIII Congreso Internacional de Turismo, Universidad y Empresa. Renovación de destinos turísticos consolidados.* Castelló.
- Antón, S. 2010. Perspectives de recherche à propos des parcs à theme. Du miroir de la globalisation a la reinvention des lieux. *Equipe Interdisciplinaire de Recherche sur le Tourisme. Institut de Recherche et d'Etudes Superieures du Tourisme (IREST).* Université de Paris 1 Panthéon-Sorbonne, Paris.
- Antón, S. 2010. Les parcs à theme. Facteurs d'évolution et renouvellement de l'offre. Une perspective européenne. *Institut de Recherche et d'Etudes Superieures du Tourisme (IREST).* Université de Paris 1 Panthéon-Sorbonne, Paris.

- Beas, L. 2005. Idoneidad del método Delphi para la evaluación de los planes de excelencia. Los casos de Cambrils, Salou i El Vendrell. *Excelencia en la gestión público-privada de destinos turísticos*. OMT, Madrid.
- Blay, J.; Salvat, J. 2006. Criteris per a la localització d'equipaments d'ús públic al futur Parc Natural de les Muntanyes de Prades. *II Jornades sobre el Bosc de Poblet i les Muntanyes de Prades*. L'Espluga de Francolí (Tarragona).
- Blay, J.; Salvat, J. 2007. Reflexions sobre el desenvolupament turístic a la Conca de Barberà a partir del medi natural. El cas de les Muntanyes de Prades. *les Jornades 'Territori, Desenvolupament i Sostenibilitat a la Conca de Barberà*. Montblanc (Tarragona).
- Iniesta, J.J. 2006. Aplicación de un Sistema de Información Geográfica para evaluar la implantación del urbanismo residencial postfordista. La experiencia de la Costa Dorada. *VIII Coloquio y Jornadas de Campo de Geografía Urbana*. Menorca, Palma de Mallorca e Ibiza.
- Julian, A. 2006. Situación general de las ciudades turísticas en el Mediterráneo, el caso de Salou. *II Jornadas de Geografía Económica. Industria y Ciudad: geografía de una relación renovada*. Salamanca.
- López, J. 2007. Birdwatching, una nueva forma de turismo. *I Congreso de Turismo Ornitológico de Catalunya*. Seròs (Lleida).
- Marine, E. 2009. Image and identity in coastal destinations. The evolution of top Catalan coastal destinations through more than one century of French and German guidebooks. *International conference Resorting to the Coast: Tourism, Heritage and Cultures of the Seaside*. Leeds Metropolitan University. Centre for Tourism and Cultural Change, Blackpool (United Kingdom) .
- Marine, E. 2009. Discussing the role of Authenticity and identity in a mass tourism destination's image construction. *Phd Networking conference. Exploring Tourism III: Issues in PhD Research*. Christel DeHaan Tourism & Travel Research Institute. Nottingham University Business School, Nottingham (United Kingdom) .
- Marine, E. 2009. Narratives, images and identities on the move. Study of the Catalan coast through more than one century of tourist guidebooks. *International Workshop Mobility and Creativity. Narrative, representation & performance*. University of Surrey. Department of English, Guildford, (United Kingdom) .
- Marine, E.; Antón, S. 2009. The evolution of the image of Catalan coastal destinations. *International Conference Researching Coastal and Resort Destination Management: Cultures and Histories of Tourism*. Universitat de Girona, Girona.
- Nel-lo, M. 2005. Balance de las políticas y estrategias de protección de los recursos naturales en centroamérica. *XIX Congreso de Geografos Españoles*. Santander

- Nel-lo, M.; Pérez, Y. 2009. Diagnóstico de la actividad turística del Parque Nacional Marino Golfo de Chiriquí (Panamá). *VI Congreso de Areas Protegidas*. La Habana (Cuba).
- Pérez, Y.; Ginestra, M. 2006. La aplicación de las TIC en la enseñanza de la Geografía y el Espacio Europeo. *IV Congreso Internacional de Docencia Universitaria e Innovación*. Barcelona.
- Pérez, Y. 2007. La experiencia de adaptación de la Licenciatura de Geografía de la Universitat Rovira i Virgili al Espacio Europeo de Educación Superior. *V Jornadas de Redes de Investigación en Docencia Universitaria*. Universidad de Alicante, Alicante.
- Pérez, Y.; Nel-lo, M.; Andreu, J. 2007. La cartografía turística de la costa daurada accesible a través de internet (Tarragona). *II Seminario Internacional de Innovación en Turismo*. Vila-Seca (Tarragona).
- Perez, Y.; Nel-lo, M.; Andreu, J. 2007. La cartografía turística de la Costa Daurada accesible a través de internet. *XII congreso AECIT. Conocimiento, creatividad y tecnología para un turismo sostenible y competitivo*. Vila-Seca (Tarragona).
- Rovira, M.T. 2006. La Globalización, el crecimiento urbano y la sostenibilidad. *XII Congreso Iberoamericano de Urbanismo*. Salamanca.
- Rovira, M.T. 2008. Formas urbanas y espacios turísticos. Modelos de desarrollo en el litoral mediterráneo. *XIII Congreso Nacional de Teconologías de la Información Geográfica. Asociación de Geógrafos Españoles*. Las Palmas de Gran Canaria.
- Rovira, M.T. 2008. Propuesta de metodología de análisis para el estudio de los nuevos procesos territoriales y turísticos en destinos litorales consolidados. *XI Coloqui de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación. Espacios turísticos: mercantilización, paisaje e identidad*. Alicante
- Russo, A.P.; Van der Borg, J. 2006. ESPON project 1.3.3 Integrating culture in European spatial analysis: methods, issues, results. *46th Congress of the European Regional Science Association (ERSA)*. Volos (Greek).
- Russo, A.P.; Segre G. 2007. Destination branding and collective property rights: a promising management tool with many open issues. *ATLAS annual conference 2007: Destinations revisited: perspectives on developing and managing tourist areas*. Viana do Castelo (Portugal).
- Russo, A.P.; Arias Sans, A. 2005. Student cities as creative tourist hotspots. *ATLAS annual conference*. Barcelona.
- Russo, A.P.; Santagata, W.; Ghafele, R. 2005. Tourism quality labels. An incentive for the sustainable development of creative clusters as a tourist attractions? *ATLAS annual conference*. Barcelona.

- Russo, A.P. 2005. Cultural gateways: building partnerships for sustainable development in destination regions. *45th Congress of the European Regional Science Association* Amsterdam (Holland).
- Russo, A.P.; Jansen, M.; Van der Borg, J. 2005. Mapping the Dynamics of European Culture: Pressure and Opportunities from the European Enlargement. *45th Congress of the European Regional Science Association*. Amsterdam (Holland).
- Russo, A.P.; Prats, Ll.; Guia, J. 2007. Classifying Tourism Clusters: methods compared and lessons learned in the case of Catalonia. *ATLAS annual conference 2007: Destinations revisited: perspectives on developing and managing tourist areas*. Viana do Castelo (Portugal).
- Russo, A.P. 2007. Area quality labels. An incentive for the sustainable development of creative clusters as tourist attractions? *10th Biennial Conference of the International Academy for the Study of Tourism: Then, Now and Future of Tourism Research*. Fethiye (Turquia).
- Russo, A.P. 2009. La turistización de cascos antiguos en Latinoamérica: retos y soluciones sostenibles en la area del post-turismo. *Soluciones Sostenibles para la Ciudades Patrimonio Mundial*. Ávila.
- Russo, A.P. 2009. The spatial effects of heritage tourism. Paradoxes and critical issues. *Progress in Tourism Studies*. KU Leuven, Lovaina (Bèlgica).
- Salvat, J. 2005. La gestión del Patrimonio Cultural y Turismo. *III Jornadas Técnicas de la Célula de Promoción y Animación del Desarrollo Rural*. Estella (Navarra).
- Salvat J.; Antón, S. 2005. Turisme Rural i gestió del territori. *Congrés del Món Rural*. Olot.
- Salvat, J.; Soronellas, M.; Casal, G.; Culebras, X. 2006. Les empreses agràries de la Conca de Barberà. *Congrés del Món Rural*. Tortosa.

ORGANITZACIÓ D'ESDEVENIMENTS CIENTÍFICS: CONGRESSOS, JORNADES, SEMINARIS

- *XII Congreso AECIT. Conocimiento, creatividad y tecnologia para un turismo sostenible y competitivo*. Asociación Española de Expertos Científicos en Turismo Escola de Turisme i Oci de la Universitat Rovira i Virgili. Vila-Seca (Tarragona).
- *2nd International Seminar on Innovation on Tourism. Knowledge, technology, creativity for sustainable and competitive tourism*. Escola de Turisme i Oci de la Universitat Rovira i Virgili. Vila-Seca (Tarragona).
- *Jornada sobre turismo, cooperació internacional y desarrollo rural* (coorganització). Grup de Recerca GRATET del Departament de Geografia de la Universitat Rovira i Virgili i el Centre de Cooperació per al Desenvolupament Rural de Lleida. Escola de Turisme i Oci de la Universitat Rovira i Virgili. Vila-Seca (Tarragona).

- *I Congrés de la Red Internacional de Investigadores en Turismo, Cooperación, Desarrollo (COODTUR)* (coorganització). Grup de Recerca GRATET del Departament de Geografia de la Universitat Rovira i Virgili i el Centre de Cooperació per al Desenvolupament Rural de Lleida. La Pineda, Vila-Seca, Tarragona.

COL-LABORACIONS AMB EL SECTOR PRIVAT I LES ADMINISTRACIONS

Actualment el Grup participa de forma activa en el desenvolupament del Parc Científic i Tecnològic de Turisme i Oci (PCTTO) promogut per la Universitat Rovira i Virgili. El director general del Parc és el Dr. Salvador Antón Clavé (Investigador Principal del grup) i el Director Científic del Parc és el Dr. Antonio P. Russo. A través del PCTTO (2006), la Universitat Rovira i Virgili dota d'una estructura de recerca, transferència i innovació en turisme i oci als propis grups de la Universitat Rovira i Virgili, però també a les empreses i administracions turístiques. L'objectiu és canalitzar recerca aplicada cap al sector privat i públic (però també propiciar la creació de coneixement en l'àmbit del turisme que permeti la seva difusió internacional a través dels mecanismes científics habituals. Ha estat fonamental en aquest procés l'existència prèvia, com a instrument de transferència de coneixement des de 1999, de la Fundació d'Estudis Turístics Costa Daurada. En la creació d'aquesta Fundació, actualment integrada en la seva estructura, també hi va tenir un paper principal el grup de recerca i, en particular, el seu investigador principal.

Més enllà d'aquestes col·laboracions institucionals, membres del grup participen en organitzacions i administracions com a assessors permanents com és el cas de la Ponència Tècnica i la Comissió d'Urbanisme de Tarragona, els Parcs Naturals dels Ports de Beseit i del Montsant, els Consells de Marca Costa Daurada i Terres de l'Ebre o la Plataforma Tecnològica del Instituto Tecnológico Hotelero de España. Altres col·laboracions amb el sector privat i les administracions són les derivades de contractes i convenis de transferència que ja s'han descrit anteriorment.

COL-LABORACIONS INTERNACIONALS I INTERUNIVERSITÀRIES

El grup està impulsant, amb el suport del Centre Català de Cooperació al Desenvolupament Rural i de l'Agència Catalana de Cooperació per al Desenvolupament, una xarxa internacional orientada a plantejar programes d'avaluació científica i potenciar els mecanismes de cooperació internacional fonamentats en el turisme. La xarxa, que pretén iniciar les seves activitats l'any 2009, està coordinada fins al moment per la Dra. Marta Nel·lo.

IV GRUP DE RECERCA EN GESTIÓ TURÍSTICA

Identificació i adscripció

- Nom: Grup de Recerca: en Gestió Turística.
- Acrònim: GRUGET.
- Codi AGAUR: GRE – Grup de recerca emergent.
- Universitat: Ramon Llull (URL).
- Facultat: Escuela Superior de Administración y Dirección de Empresas (ESADE).

Contacte

- Coordinadora: Dra. Mar Vila Fernández-Santacruz.
- Adreça postal: Av. de Pedralbes, 60-62. 08034, Barcelona.
- Adreça electrònica: mar.vila@esade.edu.
- Telèfon: 93-4952096.
- Fax: 93-2048105.
- Web: <http://www.esade.edu/research/esp/tourismanagement>

Equip

Es tracta d'un grup de recerca que opta per primera vegada a la convocatòria com a grup emergent. Fa un any i mig que es va constituir com a grup de recerca complint els criteris establerts per la URL. El grup està format per 9 membres, amb diferent perfil i diferent experiència investigadora; segons aquesta última hem diferenciat: investigador sènior, investigador, investigador júnior o doctorand.

COORDINADORA

Dra. Mar Vila Fernández-Santacruz

MEMBRES DEL GRUP

- Investigadors sènior: Dr. Pere Batallé, Dra. Xari Rovira
- Investigadors: Dr. Gerard Costa, Dr. Josep M. Sayeras
- Investigadors júnior: Dr. Ricard Santomà
- Doctorands: Josep Lluís Cano, Jordi Espanyó i Susana Valdés.

Definició del grup

PRESENTACIÓ

El turisme és una activitat bàsica per l'economia catalana, sobretot si es té en compte la seva aportació al PIB, del 11%, el seu impacte econòmic, d'uns 14.000 milions d'euros, i els llocs de treball que genera, el 13% del total. Catalunya ocupa posicions de lideratge tant pel que fa al conjunt d'Espanya com a nivell internacional. Mantenir i millorar aquesta competitivitat, més encara en temps de crisi com l'actual, requereix que es faciliti a tots els agents els instruments necessaris per a gestionar, i la recerca és un element clau en aquest procés. Així ho recull el PETC (Pla Estratègic de Turisme de Catalunya, 2005-2010), en línia amb el PNRI (Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació). La recerca en gestió turística és un element clau per a la millora en la competitivitat, i encara queda un llarg recorregut per tal que les empreses privades i les institucions responsables de la gestió turística, valorin la recerca i la innovació, i en treguin profit. Aquest fet és aplicable a Catalunya, on hi ha algun grup de recerca reconegut dedicat a l'anàlisi territorial però no n'hi ha cap que estigui especialitzat en la gestió de les empreses i destinacions turístiques; però també a l'àmbit espanyol i internacional, on s'aprecia un baixíssim nombre de revistes indexades, per exemple.

Per tot això, els objectius del GRUGET, grup de recerca en gestió turística, s'han pensat tenint en compte els criteris inspiradors del PETC de sostenibilitat, qualitat, innovació, orientació a la demanda, competitivitat, turisme al servei del ciutadà, desestacionalització i col·laboració, cooperació i coordinació. Així mateix, tant la composició del GRUGET com els seus objectius han estat dissenyats amb coherència amb el PNRI (Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació). En concret, els objectius generals del GRUGET són:

- impulsar l'activitat investigadora en el camp de la gestió turística, ja sigui d'empreses o de destinacions, amb una clara orientació cap a la sostenibilitat d'aquesta gestió, tant des del punt de vista econòmic, com social i mediambiental,
- afavorir l'intercanvi i la socialització del coneixement envers la gestió del turisme i el lleure, des de disciplines, àrees i països diferents.

Tenint en compte la transversalitat de l'activitat turística, el grup de recerca que es presenta treballa en un context d'**interdisciplinarietat i internacionalitat**. Els equips de treball estan formats per especialistes de diferents àrees de la gestió d'empreses: marketing, operacions i innovació, sistemes d'informació, finances i control de gestió i economia, amb diferents experiència i coneixement del sector, així com amb investigadors d'altres universitats i països amb qui el grup manté col·laboracions habituals (veure apartat G). Tal com estableixen els objectius del programa d'investigació, el grup es considera **emergent** i, per tant, es planteja objectius relacionats amb el propi enfortiment i consolidació considerant les activitats de desenvolupament de coneixements, aprenentatge i intercanvi d'experiències, la promoció de col·laboracions amb altres centres i la realització de publicacions, com a centrals. Aquest enfortiment ha d'impulsar la investigació d'alt nivell i, alhora, ha de ser capaç d'oferir solucions pràctiques als problemes de la gestió turística actual.

LÍNIES DE RECERCA

El GRUGET es planteja treballar en tres línies de recerca, seleccionades a partir dels temes que es reconeixen com a àrees clau en *management* per diferents organismes, catalans, nacionals i estrangers (PETC, OMT, *Tourism Management*, *Marketing Science Institute*, *Tourism Economics*, per exemple). Són: **Marketing social, Innovació i gestió de la qualitat i Indicadors de gestió**. Les tres línies de recerca esmentades estan estretament connectades. Com es pot veure en el gràfic adjunt, l'àrea dels **sistemes d'informació** afecta a totes tres línies i és un element clau en la gestió. Així mateix, pretenem estudiar els **impactes** de la gestió turística, en les seves vessants econòmica, sobretot, tenint en compte el territori en el que s'actua.

OBJECTE D'ESTUDI

L'objecte d'estudi del grup de recerca que es presenta són tant **les empreses turístiques** com **les destinacions**, enteses com a territoris que poden ser gestionats, en diferent mesura, com a una unitat; és a dir que compten amb recursos turístics estructurats per a ser venuts com a productes, sota una marca, i duen a terme una gestió més o menys desenvolupada de tots els recursos humans, econòmics i d'infraestructures.

METODOLOGIES

Les **metodologies d'investigació** que es pretenen utilitzar en les línies de recerca són tant qualitatives com quantitatives; en destaquem les tècniques d'intel·ligència artificial com a innovació. Aquestes estan essent actualment aplicades en temes de previsió de tendències o d'ajuda a la presa de decisions. La seva utilització permet, en general, abordar problemes que no són resolubles utilitzant tècniques clàssiques. En el nostre cas, al ser els processos de valoració i ranking d'alternatives, sistemes complexos on intervenen informació quantitativa, qualitativa i la experiència dels decisors, la utilització d'aquestes tècniques basades en raonament qualitatiu poden aportar un element diferenciador a les tècniques que actualment es fan servir. El raonament qualitatiu basat en ordres de magnitud és especialment adequat per ajudar a la presa de decisions mitjançant l'avaluació i prioritització d'alternatives que incorpora informació amb diferents nivells de precisió. Volem destacar que dos membres del grup sol·licitant, la Dra. Rovira i el Dr. Sayeras, han presentat els primers resultats en relació a l'aplicació de l'esmentada metodologia en revistes i congressos, tant d'àmbit nacional com internacional. La metodologia del cas, el *concept mapping*, o altres tècniques d'anàlisi quantitatiu, són altres eines que pretenem utilitzar.

Producció científica

ARTICLES EN REVISTES CIENTÍFIQUES

- Costa, G. 2005. Nuevas tendencias en ventas. *Harvard-Deusto Marketing y Ventas* **68**, 72-76.
- Costa, G. 2006. Atención a la Previsión de Ventas. *Harvard Deusto Marketing y Ventas* **72**, 50-55.
- Costa, G. 2007. Positioning Health Services in consumer's mind. *Portuguese Journal of Marketing* **21**, 33-42.
- Rios, Josep; Santomà, R. 2007. Calidad de servicio en la industria hotelera desde la perspectiva del SERVQUAL. *Alta Dirección* **251-252**, 47-54.
- Santomà, R.; Costa, G. 2007. Calidad de servicio en la industria hotelera: revisión de la literatura. *Revista de Análisis Turístico (AECIT)* **3**, 27-44.
- Santomà, R.; Batallé, P.; Rovira, X.; Costa, G.; Vila, M. 2008. Determinación de los aspectos de gestión que llevan a la cadena hotelera a mejorar la calidad de su servicio. *Revista de Circulación Internacional* **14**.
- Vila, M. 2005. Aportación al cuadro de mando integral para cadenas hoteleras en España. Variables críticas de actuación. *Papers de Turisme* **36**, 41-55.
- Vila, M.; Costa, G.; Rovira, X. 2009. The creation and use of scorecards in tourism planning: A Spanish example. *Tourism Management* **312**, 232-239.

LLIBRES, CAPÍTOLS DE LLIBRES, MONOGRAFIES, INFORMES

- Cano, J.L. 2007. *Business Intelligence: competir con información*. Madrid: Fundación Cultural Banesto.
- Costa, G. 2008. “Bajos precios en otros sectores y factores de éxito”. Dins *Fenómeno Low Cost. El impacto en el factor precio*. Bilbao: Deusto.
- Valls, J.F.; Vila, M. 2007. “Estado de la investigación turística en España y proyección futura en la investigación actual”. Dins Monteagudo, M. (ed.). *El Ocio en la investigación actual*. Bilbao: Deusto.
- Valls, J.F.; Vila, M.; Sureda, J.; Fernández, E. 2008. “Evolución de la sensibilidad al precio de los viajeros”. Dins *Fenómeno Low Cost. El impacto en el factor precio*. Bilbao: Deusto.
- Vila, M. 2006. “Hostaleria”. Dins *Llibre Blanc de les empreses de l'EURAM. Euroregió de l'Arc Mediterrani*. València: Institut d'Economia i Empresa Ignasi de Vilallonga.

- Vila, M. 2007. “Cataluña”. Dins *La Actividad turística española en 2005*. Madrid: Centro de Estudios Universitarios Ramón Areces.
- Vila, M. 2008. “Cataluña”. Dins *La Actividad turística española en 2006*. Madrid: Centro de Estudios Universitarios Ramón Areces.

TESIS DOCTORALS DIRIGIDES

- Bresani, A. 2009. *Complejidad de Tareas y Redes Sociales en el Intercambio de Conocimiento en Organizaciones Turísticas Peruanas*. Universitat Ramon Llull. ESADE.
- Santomà, R. 2008. *Aspectos de gestión en la calidad de servicio. Aplicación del concept mapping al caso de las cadenas hoteleras en España*. Universitat Ramon Llull. Institut Químic de Sarrià.

APORTACIONES A CONGRESSOS

- Agell, N.; Rovira, X.; Sánchez, M.; Prats, F. 2006. Using Orders of Magnitude in Multi-attribute Decision-making. *20th International Workshop on Qualitative Reasoning*. Hanover, New Hampshire (Estats Units).
- Cano, J.L.; Fernández, V. ; Díaz, M. 2008. Factors that affect Perceived Usefulness and Perceived Ease of Use of Executive Information Systems among executives. *International Conference and Doctoral Consortium. Organization Development and Change*, Lyon (França).
- Costa, G. 2007. Positioning of Health Services in consumer’s mind. *Conferencia Internacional de Marketing de Saúde e Bem-Estar*. IPAM, Porto (Portugal).
- Giménez, C.; Costa, G.; Valdés, S. 2008. Making Collaborative Supply Chain Relationships Happen. *15th. International Annual Euroma Conference*. University of Groningen, Groningen.
- Rovira, X.; Agell, N.; Sánchez, M.; Prats, F.; Ventura, M. 2007. Group Decision Systems for Ranking and Selection: An Application to the Accreditation of Doping Control Laboratories. *International Conference on Enterprise Information Systems (ICEIS 07)*. Funchal (Portugal).
- Sánchez, M.; Hu, Y.Ch.; Prats, F.; Rovira, X. ; Sayeras, J.M.; Dawson, J. 2007. Ranking Features by means of a Qualitative Optimisation Process. *Congrés Internacional de l'Associació Catalana d'Intel·ligència Artificial*. Principat d'Andorra
- Santomà, R.; O'Connor, P. 2006. The Online Pricing Practices of Up-market Barcelona Hotels. An international Comparison. *ENTER*. Viena (Austria).

- Santomà, R.; O'Connor, P. 2006. The online Pricing Practices of Luxury European Hotels. An international Comparison. *Travel Distribution Summit, Europe Research Conference*. Edinburg (Escòcia).
- Santomà, R.; Batallé, P.; Rovira, X.; Costa, G., Vila, M. 2007. Development of a service quality model for the hospitality Industry using Concept Mapping. *ATLAS annual conference*. Viana do Castelo (Portugal).
- Santomà, R.; Vila, Mar; Costa, G. 2008. Determinación de los aspectos prioritarios de gestión para mejorar la calidad de servicio de las cadenas hoteleras españolas. VI Col·loqui Doctoral Internacional. *XVII Simposi Internacional de turisme*. ESADE, Barcelona.
- Vila, M.; Valls, J.F. 2006. Critical Performance variables and management indicators in Spanish tourism destinations. *18th Biennial International Congress. Tourism & hospitality Industry*. Opatija (Croàcia).
- Valls, J.F.; Vila, M.; Sureda, J.; Fernández, E. 2007. Spanish Travellers pricing sensibility evolution 2005-2007. *Portuguese Journal of marketing Conference*. Lisboa (Portugal).
- Vila, M. 2007. Variables e indicadores de gestión de la sostenibilidad. La experiencia de los municipios turísticos españoles. *Congrés AECIT*. Murcia
- Vila, M.; Valls, J.F.; Rovira, X. 2007. Balanced Scorecard for Spanish Tourism destinations. *ATLAS annual conference*. Viana do Castelo (Portugal).
- Wareham, J.; Fox, P.; Cano, J.L. 2008. Organization implementation and partnership models: Initial findings. *Academic Preconference Microsoft Dynamics Convergence*. Copenhagen (Dinamarca).

ORGANITZACIÓ D'ESDEVENIMENTS CIENTÍFICS: CONGRESSOS, JORNADES, SEMINARIS

Simposi Internacional de Turisme i lleure. És el punt de trobada entre professionals del sector turístic, tant privat com públic, i entre els investigadors d'aquesta disciplina. Des dels inicis es va considerar interessant estructurar el simposi entorn de diferents recerques centrals; les temàtiques de la recerca presentada en els darrers anys han estat :

- 2005: Estratègies turístiques en temps de guerra de preus
- 2006: Viatgers europeus 2010
- 2007: Creixement turístic responsable i canvi climàtic
- 2008: Apostes publicoprivades per a la gestió del turisme

A l'acte hi assisteixen unes 300 persones, ja siguin professionals del sector o d'institucions acadèmiques, tant nacional com internacionals. La Generalitat de Catalunya sempre ha donat suport a aquesta activitat i a les recerques que s'hi ha presentat.

Col·loqui Doctoral Internacional en turisme i lleure. Així mateix, des del 2002 s'ha incorporat una part específica de recerca en el simposi, on es presenten una trentena dels

millors papers de recerca seleccionats d'entre un centenar, de diferents països, i sempre en el marc de la gestió turística. La Dra. Vila ha estat directora associada del Simposi, directora del Col·loqui Doctoral, i ha format part del comitè acadèmic en el període 2005-2008.

Jornada Gestión Integral de destinos turísticos. Madrid, 2005, ESADE, Tea Cegos CONSULTUR y FEMP (Federación Española de Municipios y Provincias), en la que es va publicar un monogràfic sobre el tema.

I Jornada Best Practices d'Innovació al sector hotelier. Barcelona, 2006, ESADE-ITH (Instituto Tecnológico Hotelero)

- II Jornada Best Practices d'Innovació al sector hotelier, 2007, ESADE-Magma
- Foro GEBTA – ESADE, de gestión de viajes de empresa, Madrid, 2007
- III Jornada Best Practices d'Innovació al sector hotelier. Les inversions hoteleres en el mercat espanyol, 2008, ESADE-Magma

COL-LABORACIONS AMB UNIVERSITATS I INSTITUCIONS ACADÈMIQUES:

El Centre de Direcció Turística d'ESADE ha mantingut des dels orígens (1992) col·laboracions amb professors d'universitats espanyoles i estrangeres on la gestió turística és un àmbit d'interès. Aquestes col·laboracions s'han reforçat des que el GRUGET ha començat a treballar com a grup de recerca. En destaquem:

En l'àmbit internacional:

1. L'any 2007 la professora Mar Vila va impulsar la constitució del CEMS Faculty Group in Tourism, liderat per ESADE i format per professors especialitzats en la gestió del turisme de les universitats següents, que compten amb programes de postgrau en turisme i programa de doctorat:

- University of St. Gallen, (St. Gallen, Suïssa) Dr. Christian Laesser,
- Vienna University of Economics and Business Administration, (Viena, Àustria) Dr. Josef Mazanec
- Università Commerciale Luigi Bocconi, (Milà, Itàlia) Dra. Magda Antonioli
- Rotterdam School of Management, Erasmus University, (Rotterdam, Holanda) Dr. Frank Go

La CEMS és una aliança estratègica de les millors escoles de negoci a nivell europeu junt amb empreses internacionals punteres, de la que ESADE n'és membre fundador. Durant el 2008 els membres d'aquest grup van participar com a moderadors a les presentacions de *papers* d'estudiants de doctorat al Doctoral Colloquium in Tourism, ESADE. Tot i que és de recent constitució, està ja previst:

- una recerca sobre innovació,
- un curs pels alumnes de doctorat

- l'intercanvi de estudiants de doctorat
2. School of Hotel Administration, Cornell University (Ithaca, EUA): des de 2005 s'ha iniciat una recerca sobre millors pràctiques internacionals d'innovació hotelera amb la participació dels membres del grup: Dra. Vila i Dr. Santomà, amb la Dra. Cathy Enz, de Cornell. Fruit d'aquesta col·laboració s'han desenvolupat algunes fases de la recerca, se'n han divulgat els resultats a tres jornades obertes a professionals del sector a Catalunya, s'ha escrit un article que està en procés de revisió a la revista Cornell Hospitality Quarterly: Innovative Practice in the Spanish Hotel Industry, Cornell Hospitality Quarterly dels autors: Enz, Vila, Santomà, i s'està escrivint un llibre (Enz i Vila). La professora Cathy Enz té una àmplia experiència en recerca, ha estat directora del Center for Hospitality Research a Cornell, i tal com es va fer l'any 2008, està previst que tingui una estada a ESADE com a Investigador Visitant professor també els propers anys, i que participi activament en el Col·loqui Doctoral d'ESADE.

Adicionalment, en l'àmbit internacional destaquem col·laboracions habituals amb:

3. ESSEC (Paris, França): mantenim col·laboracions amb el Dr. Peter O'Connor, és el director del programa MBA in International Hospitality Management. Ha col·laborat amb la Dra. Vila des de 2002 en el Col·loqui Doctoral. També ha treballat conjuntament amb el Dr. Ricard Santomà i en són fruit de la seva col·laboració la presentació a congressos com: ENTER (2006), o Travel Distribution Summit, Europe Research Conference (2006). Està previst treballar conjuntament en una recerca sobre preus i canals conjuntament amb el Dr. Costa.

El Dr. Philippe Lorino va ser el director de la tesi doctoral de Mar Vila i segueixen col·laborant estretament en el camp del control de gestió a empreses de serveis i especialment turístiques. ESSEC té un programa doctoral i està prevista la col·laboració amb els seus estudiants.

En l'àmbit nacional:

El grup manté col·laboracions habituals amb:

1. Universitat Illes Balears, Dr. Eugeni Aguiló, Dr. Francesc Sastre
2. Universitat València, Dra Amparo Sancho
3. Universitat de Jaen, Dr. Juan Ignacio Pulido

Tots tres són membres actius de l'associació AECIT (Asociación Española de Expertos Científicos en Turismo). Anualment s'organitza un congrés on es debat sobre els temes més actuals en la recerca turística espanyola. La Dra. Vila és convidada habitualment a formar part dels tribunals de tesis doctorals dirigides per aquestes persones, com és el cas de: Analysis of all-inclusive travel mode: demand and supply perspectives in the Balearic islands. Universitat Illes Balears; Análisis de outliers: un caso a estudio.

Universidad de Valencia; El mercado de los tour operadores. Implicaciones de un análisis de los precios de los paquetes turísticos para el turismo alemán y británico en Baleares. Universitat Illes Balears; o Una revisión crítica del ciclo de vida de las áreas turísticas: una aplicación al caso de Mallorca. Universitat Illes Balears.

L'AECIT promou anualment un llibre: La actividad turística española, publicat per la Fundación Ramon Areces, on apareix cada any des de 2005 un capítol escrit per la Dra. Vila referent a Catalunya; enguany, es publica un capítol sobre metodologies de recerca en turisme publicat pels Drs. Santomà i Vila.

Les línies de recerca de les col·laboracions són: amb el Dr. Aguiló temes d'impacte econòmic, i amb la Dra. Sancho temes de Qualitat, tal com s'ha vingut fent fins ara.

4. Algunes altres col·laboracions destacables:

- La Dra. Vila està desenvolupant una recerca a nivell europeu sobre sistemes de medició de la performance en empreses de serveis amb el professor Bruno Cohaier, d'ESC-Rouen, (París, França). Està prevista una publicació pel 2009.
- El Dr. Batallé, ha escrit recentment Student perceptions of service quality in a multi-campus higher education system, pendent de publicar a Higher Education, amb el Dr. Gallifa, de Blanquerna, RUL.
- El professor Cano col·labora habitualment amb la Copenhagen Business School, concretament en el projecte 3gERP. Ja han presentat alguns resultats com els descrits dels congressos: International Conference and Doctoral Consortium Organization Development and Chang i Academic Preconference Microsoft Dynamics Convergence.
- El Dr. Costa manté col·laboracions habituals amb el IPAM, Instituto Português de Administração de Marketing, Lisboa, Portugal, fruit de les quals n'és l'article esmentat a la Portuguese Journal of Marketing.
- La Dra. Rovira i el Dr. Sayeras han estat membres del grup de recerca GREC en el sí del qual s'han dut a terme projectes de recerca com l'ARCA, el MERITO, o el AURA, amb presentacions a congressos i publicacions esmentades a l'apartat corresponent.
- El Dr. Sayeras ha estat en diferents ocasions Professor Visitant a la Universitat CentroAmericana, José Simeón Cañas.

5. Col·laboraciones amb empreses privades i altres institucions públiques o privades:

El grup manté nombroses relacions amb empreses i institucions. En destaquem algunes:

- Hesperia: financia un projecte de recerca en el programa Partners in Tourism promogut pel Centre de Direcció Turística

- Magma, Chic & Basic, Hospes: col·laboren activament en el projecte de recerca sobre innovació, les jornades de divulgació i les publicacions.
- ITH (Instituto Tecnológico Hotelero): signat un conveni de col·laboració, ha col·laborat activament en el projecte de recerca sobre innovació
- Fundación Cultural Banesto: col·laboració en els camps formatius i científics, incloent la participació en projectes en el continent africà
- Keytel, E-dreams: han participat durant cinc anys en els estudis sobre preus i canals al sector hotelier i de viatges, dels quals se'n han obtingut publicacions i activitats de divulgació.
- Grand Valira i Hospes: poden col·laborar en el projecte sobre Societal Marketing planificat.

N'hi ha moltes més com les mantingudes des de fa anys amb la CEHAT (confederación española de hoteles y alojamientos turísticos), l'Observatori de Turisme de la Generalitat de Catalunya, la OMT (Organització Mundial del Turisme) la FEMP (Federación Española de Municipios y Provincias) o la Secretaría de Turismo, a nivell estatal, que participen des de fa molts anys activament en el Simposi Internacional de Turisme d'ESADE, i les recerques que s'han dut a terme.

V GRUP DE RECERCA EN INDÚSTRIA I TERRITORI

Identificació i adscripció

- Nom: Grup de recerca en: Indústria i Territori.
- Acrònim: GRIT.
- Codi AGAUR: 2009 SGR 907 (Grup de Recerca d'innovació i Dinàmica Empresarial?).
- Universitat: Rovira i Virgili (URV).
- Facultat: de Ciències Econòmiques i Empresariales.
- Departament: d'Economia.

Contacte

- Investigador principal: Dr. Agustí Segarra Blasco.
- Adreça postal: Av. de la Universitat, 1. 43204, Reus (Tarragona)
- Adreça electrònica: agusti.segarra@urv.cat.
- Telèfon: 97-7759801.
- Fax: 97-7300661.
- Web: <http://www.fcee.urv.es/departaments/economia/recerca/grit>.

Equip

COORDINADOR

Agustí Segarra Blasco

INVESTIGADOR PRINCIPAL DE LA LÍNIA DE TURISME

Dr. Juan Antonio Duro Moreno

MEMBRES DEL GRUP

- Francesc Xavier Farré Albendea
- Christian Duran Weitkamp
- Miquel-Angel Bové Sans (col·laborador)
- Jordi Sardà (col·laborador)
- David Rodríguez Borràs (col·laborador)

Definició del grup

PRESENTACIÓ

El grup de recerca en Indústria i Territori (GRIT) és un GRUP d'investigació sobre economia aplicada de la Universitat Rovira i Virgili. Es va crear l'any 1999 i forma part del Mapa de grups de recerca de la URV i de la Generalitat de Catalunya.

Les persones que en formen part són professors de la URV adscrits al Departament d'Economia. Una de les línies estratègiques d'investigació s'associa amb l'economia del turisme. Amb un criteri científic i independent, duu a terme treballs de recerca d'economia aplicada amb l'ajut de les tècniques més rigoroses que ofereix l'anàlisi econòmica teòrica i aplicada.

L'objectiu principal del GRIT és consolidar unes dinàmiques de treball que facilitin, col·lectivament i personalment, l'accés a les convocatòries de recerca competitives i la publicació dels resultats de les investigacions en les revistes científiques de solvència reconeguda.

LÍNIES DE RECERCA

- Modelització de la demanda turística
- Innovació Turística
- Agregats Turístics
- Estacionalitat
- Turisme i Mediambient (línia estratègica futura)
- Mercat de Treball turístic

Producció científica

ARTICLES EN REVISTES CIENTÍFIQUES

- Duro, J.A. 2008. La concentración temporal de la demanda turística en España y sus regiones: un análisis empírico a partir de índices de desigualdad. *Revista de Análisis Turístico* **6**, 35-48.
- Duro, J.A.; Rodríguez, D. 2010. La capacidad para generar empleo del turismo en España y sus regiones : un análisis comparativo sectorial para el periodo 1995-2006. *Revista de Análisis Turístico* (en premsa).
- Farré, X.; Duro, J.A. 2010. Estimación del valor de uso recreativo del parque natural del delta del Ebro a través del método del coste de viaje zonal. *Cuadernos de Turismo* (en premsa).

LLIBRES, CAPÍTOLS DE LLIBRES, MONOGRAFIES, INFORMES

- Anton, S.; Duro, J.A. 2010. *Competitividad y sistemas de innovación turística*. Tarragona: Càtedra Universitat-Empresa per al Foment de la Innovació Empresarial, URV.
- Duro, J.A. et al. 2009. *Estimació del PIB turístic de Terres de l'Ebre per al període 2003-2007*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Duro, J.A. et al. 2009. *Índice UAB de Actividad turística. Predicciones de la demanda turística para Cataluña y España y estudios especiales*. Cerdanyola del Vallès: EUTDH, UAB.
- Duro, J.A. et al. 2008. *Índice UAB de Actividad turística. Predicciones de la demanda turística para Cataluña y España y estudios especiales*. Cerdanyola del Vallès: EUTDH, UAB.
- Duro, J.A. et al. 2007. *Índice UAB de Actividad turística*. Cerdanyola del Vallès: EUTDH, UAB.
- Duro, J.A. et al. 2006. *Índice UAB de Actividad turística*. Cerdanyola del Vallès: EUTDH, UAB.
- Duro, J.A. et al. 2005. *Índice UAB de Actividad turística*. Cerdanyola del Vallès: EUTDH, UAB.

PROJECTES DE TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENT, CONTRACTES

- *Estimació del PIB turístic a Catalunya, marques i comarques*. 2010. Generalitat de Catalunya.

- *Estimació del PIB turístic de Terres de l'Ebre per al període 2003-2007*. 2010. Generalitat de Catalunya.
- *Modelos econométricos de demanda turística como herramienta para evaluar el impacto de la promoción turística en España y sus CCAA*. 2007. Ministerio de Indústria, Comercio y Turismo.

APORTACIONES A CONGRESSOS

- Farré, X.; Duro, J.A. 2009. El método del coste de viaje. Revisión metodológica y aplicación al Parque Natural del Delta del Ebro (comunicació oral). *II Congreso Internacional Turismo, Economía i Medio Ambiente*. UCLM, Cuenca.
- Duro, J.A. 2009. Decomposing and measuring seasonality through synthetic indexes: an assessment and new applications (comunicació oral). *Advances in Tourism Economics*. Universidade Lusíada de Lisboa, Lisboa (Portugal).

VI GRUP DE RECERCA EN TURISME I DINÀMIQUES SOCIO-TERRITORIALS

Identificació i adscripció

- Nom: Grup de recerca en: Turisme i Dinàmiques Socio-Territorials.
- Acrònim: TUDISTAR.
- Codi AGAUR: Grup de Recerca Consolidat 2009 SGR 288.
- Universitat: Autònoma de Barcelona (UAB).
- Facultat: de Filosofia i Lletres.
- Departament: de Geografia.

Contacte

- Coordinadora: Dra. Gemma Cànoves Valiente.
- Adreça postal: Edifici B, Campus UAB. 08193, Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), Barcelona.
- Adreça electrònica: gemma.canoves@uab.es.
- Telèfon: 93-5811859/ 93-5811527.
- Fax: 93-5812001.
- Web: <http://tudistar.uab.cat>.

Equip

El grup d'investigació de TUDISTAR està format per professors i investigadors de diverses universitats: Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Oberta de Catalunya, Universitat de les Illes Balears, Universidad de Santiago de Compostela, Universidad de Vigo, Universidad de Murcia i Université de Toulouse II.

COORDINADORA

Dra. Gemma Cànoves Valiente

MEMBRES DEL DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA DE LA UAB

- Dra. Asunción Blanco Romero
- Dra. Gerda K. Priestley
- Ms. Mónica Molina Hoyo
- Ms. Raul Shuett de Morais
- Ms. Josep Ma. Prat Forga
- Dr. Francesc Romagosa Casals

MEMBRES EXTERNES AL DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA DE LA UAB

- Ms. Luis Herrera Jiménez (UPC, ambientologia)
- Dr. Luis Garay Tamajón (UOC, economia)
- Dr. Miquel Seguí Llinàs (UIB, geografia)
- Dra. Montserrat Villarino Pérez (USC, geografia)
- Dra. Elena de Uña Álvarez (Universidad de Vigo, geografia)
- Dra. Cayetano Espejo Marín (UM, geografia)
- Dra. Mª Dolores Ponce (UM, geografia)
- Dr. Sébastien Rayssac (Universidad Toulouse II, geografia)

Definició del grup

PRESENTACIÓ

TUDISTAR té una àmplia experiència investigadora en temes de Turisme, diversificació rural, patrimoni cultural desenvolupament local. L'origen interdisciplinari confereix una àmplia transversalitat a les investigacions que es publiquen periòdicament a revistes acadèmiques. El grup fa difusió als seus treballs tant en la pàgina web com en les publicacions. Els diferents components del grup mantenen una activa participació als congressos nacionals i internacionals relacionats amb les investigacions en curs. El grup ha estat distingit com SGR de la Generalitat de Catalunya.

El grup es va formar en 1995 amb l'objectiu d'aglutinar investigadors en les temàtiques del turisme.

LÍNIES DE RECERCA

- Evolució del turisme a Catalunya
- Desenvolupament local i dinàmiques socials
- Tecnologies de la informació
- Planificació regional
- Desenvolupament local
- Turisme en espais rurals
- Turisme patrimonial
- Turisme cultural
- Turisme urbà
- Turisme accessible

TEMES DE RECERCA

- Turisme rural (G. Cànoves, Ll. Garay)
- Patrimoni cultural i turisme (R. Shuette)
- Turisme social, turisme per a tothom, turisme accessible (M. Molina)
- Turisme, paisatge i patrimoni alimentari (S. Rayssac, F. Romagossa)
- Turisme industrial i turisme patrimonial (C. Espejo, J. LLurdés)
- Història del turisme (Ll. Garay)
- Evolució turística de la imatge de Barcelona (G. Cànoves, R. Shuette)
- Desenvolupament local, noves tecnologies i turisme (A. Blanco)
- Creació de producte turístic (G. Cànoves, M. Seguí, F. Romagossa)
- Innovació i nous turismes (G. Cànoves, M. Villarino)

Producció científica

ARTICLES EN REVISTES CIENTÍFIQUES

- Blanco, A.; Cànoves, G. 2005. Las tecnologías de la información en el desarrollo del turismo rural. *Documents d'Anàlisi Geogràfica* **46**, 105-117.
- Cànoves, G. 2006. Turismo religioso en Montserrat: montaña de fe, montaña de turismo. *Cuadernos de Turismo* **18**: 63-76.
- Cànoves, G.; Blanco, A. 2006. Teletrabajo, género y gentrificación o elitización en los espacios rurales: nuevos usos y nuevos protagonistas. Los casos de Cataluña y Ardèche (Francia). *Geographicalia* **50**, 27-44.
- Cànoves, G.; Blanco, A. 2009. Turismo, mercado de trabajo e inmigración en España. Un análisis de la situación en las comunidades de Murcia, Canarias, Valencia y Andalucía. *Boletín de Asociación de Geógrafos Españoles* **50**, 259-280.
- Cànoves, G.; Herrera, L.; Blanco, A. 2005. Turismo rural en España un análisis de la evolución en el contexto europeo. *Cuadernos de Geografía* **77**, 41-58.
- Cànoves, G.; Priestley, G. 2003. The evolution of rural tourism in Spain. *Journal of Hospitality and Tourism* **1**: 35-48.
- Cànoves, G.; Villarino, M. 2000. Turismo en Espacio rural en España: Actrices e imaginario colectivo. *Documents de Anàlisi Geogràfica* **37**, 51-77.
- Cànoves, G.; Villarino, M.; Armas, P.; Seguí, M.; Blanco, A.; Cuesta, L.; Herrera, L.; Priestley, G. 2003. Turismo rural y desarrollo rural: perspectivas y futuro en Cataluña, Baleares y Galicia. *Revista Serie Geogràfica* **11**, 117-140.
- Cànoves, G.; Villarino, M.; Herrera, L. 2006. Políticas públicas, sostenibilidad y turismo rural en España: difícil equilibrio. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles* **41**, 199-217.
- Cànoves, G.; Villarino, M.; Herrera, L.; Cuesta, L. 2004. Turismo rural en Cataluña: Algunos problema sin resolver. *Cuadernos Geográficos* **34**, 111-128.
- Cànoves, G.; Villarino, M.; Priestley, G.; Blanco, A. 2004. Rural Tourism in Spain: An Analysis of recent evolution. *Geoforum* **35**, 755-769.
- De Uña, E. 2007. El escenario de la red de espacios protegidos en la Comunidad Autónoma de Galicia. *Nimbus* **19-20**, 29-52.
- Espejo, C. 2002. L'énergie électronucleaire en Espagne. *Annales de Géographie* **625**, 319-328.
- Espejo, C. 2002. La producción de electricidad de origen nuclear en España. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles* **33**, 65-77.

- Espejo, C. 2003. Anotaciones en torno al concepto de región. *Nimbus* **11-12**, 67-87.
- Espejo, C. 2004. Campos de golf y medio ambiente. Una interacción necesaria. *Cuadernos de Turismo* **14**, 67-111.
- Espejo, C. 2005. Antecedentes históricos y situación actual de la industria en la Región de Murcia. *Lurralde* **28**, 59-67.
- Espejo, C. 2006. La interacción mito religioso/producto turístico en la imagen de la ciudad: Caravaca de la Cruz (Murcia). *Cuadernos de Turismo* **18**, 7-61.
- Espejo, C.; Mendoza, J. L. 2003. Trabajadoras asalariadas en el campo murciano. *Papeles de Geografía* **37**, 55-63.
- Farinós, J.; Olcina, J.; Rico, A.; Rodríguez, C.; Del Romero, L.; Espejo, C.; Vera, F. 2005. Planes Estratégicos Territoriales de carácter Supramunicipal. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles* **39**, 119-149.
- Garay, L.A.; Cànoves, G. 2009. El desarrollo turístico en Cataluña en los dos último siglos: una perspectiva transversal. *Documents d'Anàlisi Geogràfica* **53**, 29-46.
- Seguí, M.; Cànoves, G.; Villarino, M.; Armas, P.; Garay L.; Priestley, G. 2002. Analyse de l'offre des Baléares, de la Galice et de la Catalogne. Tourisme rural en Espagne. *Revue Espaces tourisme; Loisirs* **194**, 51-55.
- Villarino, M.; Uña, E. de; Cànoves, G. 2009. Reflexiones sobre experiencias de diversificación del turismo rural en España. *Serie Geográfica* **15**, 67-78.

LLIBRES, CAPÍTOLS DE LLIBRES, MONOGRAFIES, INFORMES

- Blanco, A.; Cànoves, G. 2009. “Le capital humain féminin et la diversification d'activité économiques dans le développement rural. Le cas du Pallars Jussà catalan”. Dins *New ruralities and sustainable use of territory. Proceeding of the 16th Colloquium of the Commission on the Sustainability of Rural Systems of the International Geographical Union*, Zaragoza: Prensas universitarias de Zaragoza.
- Cànoves, G. 2001. “La mujer y la reestructuración del mundo rural”. Dins García, F. (coord.). *El Mundo rural en la era de la globalización: incertidumbres y potencialidades*. Ministerio de Agricultura, pesca y Alimentación, Serie Estudios 146, Madrid.
- Cànoves, G., Herrera, L.; Cuesta, L. 2006. *El turismo rural en Catalunya: una apuesta medioambiental y de calidad*. Barcelona: Fundación Abertis.
- Cànoves, G.; Villarino, M. 2000. “Turismo rural en Portugal. Las mujeres piezas clave para «recibir» y «servir»”. Dins García, M. D.; Baylina, M. (eds.). *El nuevo papel de las mujeres en el medio rural*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau.

- Cànoves, G.; Villarino, M. 2002. “Rural Tourism , gender and lanscape conservation in Spain and Portugal”. Dins Swaim, M.; Momsen, J. (eds.). *Gender , tourism and fun*. San Francisco: Cognizant.
- Priestley, G. 2007. “Sostenibilidad, ciclo de vida y desarrollo de los destinos turísticos: hacia un nuevo modelo de turismo español”. Dins Priestley, G.; Llurdés, J. C. (dirs.). *Estrategia y gestión del turismo en el municipio*. EUTDH, UAB: Bellaterra.
- Priestley, G.; Llurdés, J. C. 2007. “Planning for sustainable development in Spanish coastal resorts”. Dins Argawal; Shaw (dirs.) *Coastal tourism resorts: a global perspectives*. Cleveland: Channel View.
- Priestley, G., Cànoves, G., Seguí, M.; Villarino, M. 2005. “Legislative frameworks for rural tourism: comparative studies from Spain”. Dins Hall, D.; Kirkpatrick, I.; Mitchell, M. (eds.). *Rural Tourism and Sustainable Business*. Londres: Channel View.
- Villarino, M.; Cànoves, G. 2000. “Turismo rural en Galicia: sin mujer es imposible”. Dins García, M. D.; Baylina, M. (eds.). *El nuevo papel de las mujeres en el medio rural*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau.

PROJECTES, CONVENIS

- *Desarrollo turístico Rural y revalorización sociocultural y medioambiental en Cataluña, Galicia y las Islas Baleares*. Ministerio de Ciencia y Tecnología (DGICYT BSO2000-0110). 2000-2003. 3.584.000 ptes. G. Cànoves (investigador principal), M. Villarino, P. Armas, M. Seguí, L. Garay, A. Blanco, G. Priestley.
- *Turisme en espai rural a Catalunya: una aposta medi-ambiental i de qualitat*. Fundació Castellet del Foix. 2002-2003. 37.613€. G. Cànoves (investigador principal), G. Priestley, A. Blanco, L. Herrera, L. Cuesta.
- *Supporting and Promoting Integrated Tourism in Europe’s Lagging Rural Regions (SPRITE)*. Comisión Europea V Programa Marco de Investigación (QKL5-CT-2000-01211). 2000-2004. 10.201.559€. G. Cànoves (investigador principal de la Zona de Cataluña).
- *Sentido de lugar y prácticas de uso en los espacios públicos urbanos. Una mirada desde la geografía del género*. Ministerio de Ciencia y Tecnología (DGICYT BSO2003-01348). 2003-2005. 20.000€. M. Villarino (participant).
- *Elaboració d’una metodologia per derterminar la sostenibilitat del turisme rural a Catalunya*. Universitat Autònoma de Barcelona. 2004-2005. 5.900€. G. Cànoves (investigadora principal).
- *Estrategias de cooperación y desarrollo territorial sostenible en el área central del eje mediterráneo español* (DGICYT BSO2002-04233-C10-07). 2002-2005. 49.000€. C. Espejo (participant).

- *Mapping the dynamics of European Culture: The role of spatial effects of cultural heritage and identity.* (ESPON Project, UE). 2004-2006. 459.530.14€. G. Priestley, G. Cànoves (participants).
- *Dones i diversificació d'activitats en el món rural català. El cas del Pallars Jussà.* Institut Català de les Dones. 2007-2006. G. Cànoves (investigadora principal), A. Blanco (participant).
- *El valor del lugar en la nueva geografía rural. Un análisis de las respuestas a los procesos de cambio en los espacios rurales a través de los estudios de casos en España.* Plan Nacional I+D, Ministerio de Educación y Ciencia (SEJ2005-01587/Geog.). 2005-2008. 42.840 €. G. Cànoves (investigadora principal).
- *Categorització dels establiments de turisme rural de Catalunya.* Direcció General de Turisme del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat de Catalunya. 2008-2009. G. Cànoves, M. Molina (col·laboradores).

TESIS DOCTORALS DIRIGIDES

- Arcos, M. 2008. *Enraizar al mundo por sus cinco vértices: análisis de la lucha territorial de los indígenas wixaritari de Bancos de San Hipólito (1991-2003) Sierra Madre Occidental de México.* Universitat Autònoma de Barcelona. Facultat de Filosofia i Lletres.
- Blanco, A. 2005. *Teletrabajo, género y territorio: una comparación de las situaciones de Cataluña, Canadá y Francia.* Universitat Autònoma de Barcelona. Facultat de Filosofia i Lletres.
- Edo, J. 2004. *Dones i ciutat a la Barcelona del segle XX: una analisi geogràfica a traves de la literatura.* Universitat Autònoma de Barcelona. Facultat de Filosofia i Lletres.
- Garay, L. 2007. *El ciclo de vida de la evolución de los destinos turísticos. Una aproximación al desarrollo histórico del turismo de masas en Cataluña.* Universidad Autónoma de Barcelona. Facultat de Ciències Econòmiques.

APORTACIONES A CONGRESSOS

- Blanco, A.; Cànoves, G. 2004. Tecnologías de la información y turismo rural, un matrimonio divorciado (comunicació). *XII Coloquio de Geografía Rural.* León.
- Blanco, A.; Cànoves, G. 2005. Tecnologías de la información y multifuncionalidad del territorio (ponència). *X Coloquio Ibérico de Geografía.* Universidad de Lisboa, Évora (Portugal).
- Cànoves, G. 2000. Agroturismo y conservación medioambiental. Los casos de Cataluña, Galicia y Portugal (comunicació). *Congreso de Turismo rural en áreas rurales: estrategias y promoción.* Zaragoza.

- Cànoves, G, *et. al.* 2001. Le développement rural à travers le tourisme. Le rôle des femmes dans le tourisme rural (comunicació). *XIXè European Congress for rural Sociology*. Dijon (França).
- Cànoves, G. 2001. La mujer y la reestructuración del mundo rural (relatoria). *X coloquio de Geografía Rural de España*. Universidad de Lleida.
- Cànoves, G. 2001. Turismo rural y el papel de la mujer en el desarrollo local: Los casos de Cataluña, Galicia y Portugal (ponència). *I Congreso mujeres emprendedoras*. Ayuntamiento de Barbastro (Huesca).
- Cànoves, G. et. al. 2001. Turismo en espacio rural en España: una amplia heterogeneidad. *XVII Congreso de Geógrafos Españoles*. Oviedo.
- Cànoves, G.; Priestley, G. 2001. Tourism in rural areas in Spain: a comparison of legislation in the autonomus communities of the Balearic Islands, Catalonia and Galicia (comunicació). *IBG Congress New directions in managing rural tourism and Leisure: local impacts, global trends*. University of Glasgow (England).
- Cànoves, G.; Villarino, M.; Armas, P.; Seguí, M.; Priestley, G. K.; Planas, M.; Blanco, A.; Garay, Ll. 2002. El patrimonio paisajístico como producto de consumo del turismo rural: Casuísticas regionales (comunicació). *XI Coloquio de Geografía Rural*. Santander.
- Cànoves, G. 2002. Tourism in rural space in Spain, a wide heterogeneity (comunicació). *Fourth European Urban and Regional Studies Conference*. Barcelona.
- Cànoves, G.; Villarino, M.; *et.al.* 2002. Los turistas del turismo rural. Análisis de los casos de Cataluña, Galicia y Baleares (comunicació). *VIII Coloquio de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación*. Santiago de Compostela.
- Priestley, G.; Cànoves, G. 2003. Tourist in rural tourism: case studies in Catalonia, Galicia and the Balearic Islands (Spain) (comunicació). *XX Congress of the European Society for Rural Sociology*. Sligo (Irlanda).
- Cànoves, G.; *et al.* 2003. Turismo en espacio rural en España: una amplia heterogeneidad (comunicació). *XVIII Congreso de Geógrafos Españoles*. Barcelona.
- Cànoves, G.; Lacosta, A. 2003. Emerging inland tourist destination in Spain in conjunction with the development of active and adventure tourism, 1992-2001 (presidenta de sessió). *XX Congress of the European Society for Rural Sociology*. Sligo (Irlanda).
- Cànoves, G.; Priestley, G.; Herrera, L.; Cuesta, L. 2004. Factors conditioning Rural Tourism supply and demand: The case of Catalonia, Spain (comunicació). *XI World of Rural Sociology*. Trondheim (Noruega).

- Cànoves, G.; Priestley, G.; Herrera, L.; Cuesta, L.; Blanco, A. 2004. From the coast to the inland tourism in Catalonia, Spain (comunicació). *Fifth European Urban and Regional Studies Conference*. Pultusk (Polònia).
- Cànoves, G. 2004. Foro sobre la actividad docente en turismo (comunicació). *IX Coloquio de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación*. Zaragoza
- Cànoves, G.; Priestley, G.; Herrera, L.; Cuesta, L.; 2004. Turismo Rural en Cataluña: factores condicionantes de la oferta y la demanda (comunicació). *IX Coloquio de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación*. Zaragoza.
- Cànoves, G. 2005. Turismo rural en Cataluña (ponència). *X Congreso AECIT Turismo y territorio: conflictos, corresponsabilidad y estrategias de gestión*. Málaga.
- Cànoves, G. 2005. El paper de la dona en el turisme rural (ponència). *Taller pel reconeixement social de les dones a l'agricultura i al món rural lleidetà*. Ivars d'Urgell (Lleida).
- Cànoves, G. 2005. El futur del turisme rural a Catalunya (ponència de clausura). *V Seminari de Turisme Rural a Catalunya*. Vall de Bianya (Olot).
- Cànoves, G.; Herrera L.; Villarino, M. 2005. Turismo rural en España: Paisajes y usuarios, nuevos usos y nuevas visiones (comunicació). *X Coloquio Ibérico de Geografía*. Évora (Portugal).
- Cànoves, G. y Herrera, L. 2005. Turisme rural a Catalunya: on som i cap a on anem (ponència). *I Congrés del Mon Rural*. Pont de Suert (Lleida).
- Cànoves, G. 2005. Turisme i mediambient (ponència). *I Jornades sobre Recerca Ambiental ICTA - UAB*. Bellaterra (Barcelona).
- Cànoves, G. 2005. Turismo rural, mujer y empresa (ponència). *III Jornadas del CERIB. La mujer referente social y cultural en el Pirineo*. Campo (Huesca).
- Cànoves, G. 2006. Turismo y amenidades. La puesta en valor del territorio (ponència). *Jornadas sobre cambios y perspectivas del medio rural*. Alcañiz (Teruel).
- Cànoves, G.; Blanco, A. 2006. Mujeres y diversificación de actividades en el mundo rural catalán. El caso del Pallars Jussà (Lleida) (comunicació). *13 Coloquio de Geografía Rural*. Universidad de Jaén, Baeza.
- Cànoves, G. 2006. Turismo de Interior, Realidades, problemas y soluciones: los territorios soportes o protagonistas (ponència). *X Coloquio de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación*. Universidad Complutense de Madrid, Cuenca.
- Cànoves, G.; Herrera, L. 2006. Rural spaces identity and tourism in Spain (comunicació). *Sixth European Urban and Regional Studies Conference*. Roskilde (Dinamarca)

- Cànoves, G. 2006. Mujer, desarrollo rural y medioambiente (ponència). *Jornadas Entre el declive y la recuperación de los espacios rurales: elementos para una reflexión*. Universidad de Alcalá de Henares, Pastrana (Guadalajara).
- Cànoves, G. 2006. Turismo rural sostenible social y medioambiental: Buenas practicas en Cataluña y España (ponència). *IV Congreso de Turismo Rural de Canarias*. Santa Cruz de Tenerife.
- Cànoves, G. 2006. El paper de la dona en el turisme rural a Catalunya: una visió des de la mirada del paisatge. *Paisatges en transformació: Intervenció i gestió paisagística en territoris en transformació* (ponència). Barcelona.
- Cànoves, G. 2006. Turismo rural en Cataluña y desarrollo sostenible en los espacios rurales (ponència). *XII Congreso Nacional de Turismo Rural*. Caldes de Malavella (Girona).
- Cànoves, G. 2008. Geografía Territorio y Paisaje: El estado de la cuestión (comunicació). *XXXI International Geographical Union*. Tuníssia.
- Cànoves, G. 2008. Espacios turísticos, mercantilización, paisaje e identidad (comunicació). *XI Coloquio de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación*. Universidad de Alicante, Alicante.
- Cànoves, G. 2008. Internacional Workshop on foreing immigration in small towns and rural areas (presidenta de sessió). *North Western Europe perspectives*. Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona.
- Cànoves, G. 2009. Building Accesible tourism destination (presidenta de sessió). *Symposium Accessi Tourisme*. Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona.
- Cànoves, G. 2009. Geografía Territorio y Paisaje: El estado de la cuestión (comunicació). *XXI Congreso de Geógrafos Españoles*. Universidad de Castilla-La Mancha, Ciudad Real.

VII GRUP DE RECERCA LABORATORI MULTIDISCIPLINAR DE RECERCA EN TURISME

Identificació i adscripció

- Nom: Grup de recerca: laboratori multidisciplinar de recerca en turisme.
- Acrònim: LMRT.
- Codi AGAUR: GRHCS058.
- Universitat: de Girona (UdG).
- Facultat: de Turisme.
- Departament: (multidepartamental).

Contacte

- Investigadores principals: Dra. Esther Martínez, Dra. Núria Galí.
- Adreça postal: Carrer Alemanys, 4. 17071, Girona.
- Adreça electrònica: esther.martinez@udg.edu; nuria.gali@udg.edu
- Telèfon: 97-2419700.
- Fax: 97-2419710.
- Web: (en construcció).

Equip

CODIRECTORS

Fins 2009: Dr. José Antonio Donaire i Dra. Esther Martínez

Des de 2010: Dra. Esther Martínez i Dra. Núria Galí

MEMBRES DEL GRUP

- Investigadors de la UdG: Dr. José Antonio Donaire, Dra. Núria Galí, Dra. Esther Martínez, Dr. Lluís Mundet; Dr. Salvador Calabuig; Sr. Lluís Jaile; Sr. D. San Eugenio.
- Doctorands: Sra. Paula Alejo, Sra. Berta Ferrer, Sra. Sílvia Grau, Sr. Marc Grijalbo; Sra. Sònia Guerrero, Sr. Joan Sorribes; Alba L. Villamizar, Sra. Silvia Aulet, Sra. Esther Noguera
- Investigadors col·laboradors externs: Dr. Jean-Michel Hoerner; Dra. Anne-Marie Mamontoff, Sra. Dolors Celma, Dr. Josep Mª Raya.

Definició del grup

PRESENTACIÓ

El Laboratori Multidisciplinar de Recerca en Turisme de la UdG és un grup de recerca per a l'estudi acadèmic, fonamental i aplicat del turisme, des d'una vessant multidisciplinar, que és el resultat de les àrees acadèmiques d'especialització dels seus integrants i de la visualització del turisme com a un àmbit de recerca multidimensional i integrador de les diverses especialitzacions dels integrants del grup. El Laboratori té com àmbit de treball el fenomen turístic, des d'una perspectiva moderna, que aborda també els espais frontera entre el turisme i els altres àmbits de la societat contemporània.

El Laboratori i els seus integrants han realitzat recerca acadèmica i de transferència del coneixement en els àmbits del turisme cultural, la imatge turística, la planificació i gestió turística, i l'anàlisi de la demanda turística entre d'altres, sense oblidar altres camps d'anàlisi, com el turisme de litoral i el turisme rural, i alguns d'ells com a especialitzacions emergents en el grup, com la responsabilitat social corporativa en recursos humans.

També el Laboratori ha realitzat en els últims anys una destacada tasca de col·laboració, recerca i assessorament en desenvolupament i turisme amb diversos països de Sud-Amèrica, canalitzats bàsicament a través dels ajuts competitius de la Agencia Española para la Cooperación y el Desarrollo. La col·laboració, l'assessorament i la recerca aplicada de transferència del coneixement amb entitats privades, públiques i mixtes, ha donat com a resultat diversos informes, estudis i memòries tècniques.

El Laboratori ha publicat la seva recerca acadèmica en revistes nacionals i internacionals, de reconegut prestigi internacional i nacional, especialitzades en turisme i també més genèriques (Tourism Management, Journal of Travel Research, PASOS Revista de Turismo y Patrimonio Cultural, Journal of Air Transport Management, Journal of Sustainable Tourism, Estudios Geográficos, Investigaciones Económicas, etc.) i també en altres de caire més local.

Els seus integrants són membres d'associacions científiques i professionals nacionals i internacionals, com la Associació Internacional d'Economia del Turisme, la Societat Catalana d'Economia, la Asociación de Expertos Científicos en Turismo, etc.

Cal també destacar la rellevant tasca de formació de nous professionals altament especialitzats, investigadors i doctorands que actualment està portant a terme el Laboratori, de la qual cosa n'és mostra que en aquests moments els seus integrants estan dirigint set tesi doctorals amés de diverses tesi de master i treballs finals de carrera en turisme.

Finalment, cal destacar també el vincle del Laboratori amb la docència universitària i especialitzada en turisme, des de la Universitat de Girona. Els doctors integrants del Laboratori acumulen una àmplia i variada experiència docent en turisme; participen, coordinen i dirigeixen programes de formació universitària de grau en turisme, de postgraus i doctorats, nacionals i internacionals. Així mateix els seus membres tenen una dilatada experiència en la gestió i direcció acadèmica.

OBJECTIUS

1. Ser un espai per la reflexió, l'avaluació i la transmissió de coneixements sobre el turisme, des d'una perspectiva transdisciplinària i integradora.
2. Augmentar el número d'investigadors en aquest àmbit, treballant conjuntament amb professors de la UdG, de les escoles adscrites a la UdG i amb altres professors d'universitats nacionals i internacionals.
3. Ser una plataforma i un referent per a la formació d'investigadors en turisme, per la redacció de memòries de recerca i d'elaboració de tesis doctorals.
4. Treballar conjuntament amb organismes, administracions i empreses, tant nacionals com internacionals, pel foment de la recerca turística.
5. Col·laborar amb entitats, empreses, administracions públiques i organismes per a augmentar el coneixement en turisme.

LÍNIES DE RECERCA

Planificació turística, gestió turística i sostenibilitat, turisme rural, turisme cultural, imatge turística, anàlisi de la demanda turística, finançament del turisme, responsabilitat social corporativa en el sector turístic.

ÀREES DE RECERCA

Camps de la ciència (classificació UNESCO)

531290; 530802; 531104; 5403; 5499 (turisme); 550602

Paraules clau

turisme cultural, imatge turística, demanda turística, comportament del turista, *low cost*, comportament del resident; responsabilitat social empresarial i recursos humans, planificació i gestió turística; turisme rural, turisme de litoral, finançament del turisme.

Descriptors tesaura OMT

04, 06, 07, 11, 12, 13

Producció científica

ARTICLES EN REVISTES CIENTÍFIQUES

- Del Risco, Y. ; Mundet, Ll. 2005. El Turismo como estrategia de desarrollo en Cuba. *Estudios geográficos* **LXVI**, 293-318.
- Galí, N.; Donaire, J.A. 2004. El comportament dels visitants del Barri Vell de Girona. *Estudis de turisme de Catalunya* **2004**, 21-28.
- Galí, N. 2005. La humanización de las imágenes emitidas por la publicidad de los destinos monumentales: el caso de Girona. *Pasos: revista de turismo y patrimonio cultural* **3**, 273-281.
- Galí, N.; Donaire, J.A. 2005. The social construction of the Image of Girona. A methodological approach. *Tourism Management* **26**, 777-785.
- Galí, N.; Donaire, J.A. 2006. Visitor's Behavior in Heritage Cities: The Case of Girona. *Journal of Travel Research* **44**, 442-448.
- Galí, N.; Donaire, J.A. 2006. Història del turisme a la ciutat de Girona. *Revista de Girona* **2006**, 34-41.
- Galí, N.; Donaire, J.A. 2006. La imagen percibida por los turistas de la ciudad de Girona. *Estudios turístico* **2006**, 123-139.
- Donaire, J.A. Galí, N.; 2008. Modeling tourist itineraries in heritage cities. Routes around the Old District of Girona. *Pasos: revista de turismo y patrimonio cultural* **6**, 435-449.
- Galí, N. 2009. Propuesta metodológica para el análisis del comportamiento de la demanda de turismo cultural a partir del diseño de un grafo valorizado. El ejemplo de Girona. *Revista de Análisis Turístico* **2009**, 39-47.
- Galí, N.; Donaire, J.A. 2010. Direct observation as a methodology for effectively defining tourist behavior. *E-Review of Tourism Research (eRTR): Special Section: Enter 2010 Conference on Information and Communication Technologies in Tourism*, 19.
- Martínez, E.; Prats, Ll.; Barceló, M.A. 2008. El Turismo de vuelos de bajo coste en el aeropuerto Girona-Costa Brava. *Estudios Turísticos* **175-176**, 105-119.
- Martínez, E.; Raya, J.M. 2008. Length of stay for low-cost tourism. *Tourism Management* **29**, 1064-1075.
- Martínez, E.; Raya, J.M. 2009. Determinantes de la demanda temporal de turismo: una aproximación microeconómica con un modelo de duración. *Investigaciones Económicas* **XXXIII**, 271-302.

- Martínez, E.; Royo, M. 2010. Segmentation Of Low Cost Flights Users At Secondary Airports. *Journal of Air Transport Management* **16**, 234-237.
- Mundet, Ll; Coenders, G. 2010. Greenways, a leisure experience for communities amb tourists alike. *Journal of sustainable tourism* **2010**: 1-11.

LLIBRES, CAPÍTOLS DE LLIBRES, MONOGRAFIES, INFORMES

- Donaire, J.A. 2006. “Las Dinámicas espaciales de los nuevos destinos turísticos ¿Hacia una estructura territorial alternativa?”. Dins Lacosta, A.J. (coord.) *Turismo y cambio territorial ¿Eclósión, aceleración, desbordamiento?*
- Donaire, J.A. 2008. *Turisme cultural*. Bellcaire d'Empordà: Vitel·la.
- Donaire, J.A. 2009. “El turisme en les ciutats mitjanes”. Dins López, F.; Sánchez, D. (dirs.). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- Fraguell, R. M.; Mundet, Ll. 2009. “El turisme en espais litorals”. Dins López, F.; Sánchez, D. (dirs.). *Atles del Turisme a Catalunya. Mapa Nacional de l’Oferta i els Productes Turístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d’Innovació, Universitats i Empresa.
- Galí, N. 2005. *La imatge turística del patrimoni monumental de Girona*. Girona: Institut del Patrimoni Cultural de la Universitat de Girona.
- Galí, N.; Donaire, J.A. 2005. *Itineraris turístics a la ciutat de Girona. Els recorreguts del barri vell*. Girona: Institut del Patrimoni Cultural de la Universitat de Girona.
- Galí, N. 2009. “Cataluña”. Dins Asociación Española de Expertos Científicos en Turismo. *La actividad turística española en 2008*. Madrid: Ramón Areces i AECIT, 447-456.
- Galí, N. 2008. *Turisme a Atles comarcal de Catalunya: el Gironès*. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya.
- Galí, N. 2008. “Cataluña”. Dins Asociación Española de Expertos Científicos en Turismo. *La actividad turística española en 2007*. Madrid: Ramón Areces i AECIT, 463-472.
- Galí, N. 2009. "Retos para el sistema educativo en turismo". Dins *Retos para el turismo español. Cambio de paradigma*. Gijón: AECIT.
- Martínez, E. 2005. “La autonomía financiera de las comunidades autónomas en España”. Dins VVAA. *El Alcance de la Autonomía Política de Puerto Rico*. Barcelona: Parlament de Catalunya.

- Martínez, E.; Barceló, M.A.; Prats, Ll. 2005. *El perfil dels usuaris de vols de baix cost de l'aeroport de Girona. Anàlisi comparativa anys 2003 i 2004*. Girona: Patronat de Turismo Costa Brava Girona.
- Martínez, E. 2006. *Destinos de los visitantes de la Costa Brava que se desplazan en vuelos de bajo coste del aeropuerto de Girona*. Girona: Patronato de Turismo Costa Brava Girona.
- Martínez, E. 2006. "Human Resources: Actual Problems and Solutions". Dins Busse R, Schlette S (eds.). *Health Policy Development*. Verlag Bertelsmann Stiftung.
- Martínez, E. 2006. *Una estimació dels serveis i competències de l'Estat i la contribució de Catalunya*. Barcelona: Institut d'Estudis Socioeconòmics.
- Sarti, A.C.; Mundet, Ll. 2009. *Turismo e Arqueologia: Múltiplos Olhares*. Sao Paulo: Equilibrio.
- Vidal, D.; Donaire, J.A.; Galí, N. 2006. "Turistas culturales en espacios urbanos: el caso de Girona". Dins *Turismo y territorio: conflicto, corresponsabilidad y estrategias de gestión*. XI Congreso de AECIT. Bilbao: AECIT.

PROJECTES, CONVENIS

- *Elaboració d'una estratègia de marketing per a la Catedral de Girona i el seu museu (122/04 15/12/04)*. Capítol Catedral de Girona. 2004-2005. M. Royo (direcció), N. Galí i altres.
- *Ayuda para equipamientos e infraestructuras destinados a la Investigación*. Generalitat de Catalunya (PEIR 2006). 2006. E. Martínez (investigador principal).
- *La construcció de la imatge de la destinació turística: el paper de les xarxes relacionals*. Universitat de Girona. 2007-2008. J. Guia (direcció), ONIT i tots els membres del Laboratori Multidisciplinar de Recerca en Turisme (participants).
- *Acción turismo y desarrollo sostenible*. Ministeri de Ciència i Tecnologia. 2007-2009. D. Vidal (direcció).
- *Protección y puesta en valor turístico de los yacimientos arqueológicos de la región de Piracicaba (Sao Paulo)*. AECI - Ministerio de Asuntos Exteriores (PCI-AECI). 2007-2009. 30.000€. Ll. Mundet (direcció).
- *Política Turística, Competitividad y Desarrollo del Programa de Cooperación Interuniversitaria de Investigación Científica entre España e Iberoamérica*, de la Agencia Española de Cooperación Internacional (AECID), del Ministerio de Asuntos Exteriores y Cooperación. Participando la Universidad de Girona y la Universidad de Brasilia (Brasil). (C/012897/07). 2008. E. Martínez (participant).
- *Processos Complexos d'Emprenentatge: El cas d'un producte turístic transfronterer (Complex Entrepreneurial Processes: the case of a crossborder tourism product)*.

- Universitat de Girona. 2008. J. Guia (direcció), ONIT i tots els membres del Laboratori Multidisciplinar de Recerca en Turisme (participants).
- *Paisajes Marajoaras: ecoturismo, patrimonio y cultura en una sociedad pesquera*”. *Dins la isla de Marajó, Estado do Pará (Brasil)*. AECI (PCI-AECID). 2008-2009. 30.000€. Ll. Mundet (investigador principal).
 - *Pla de Comunicació i Gestió Turística del Museu d'Art de Girona. (042/08 30/06/2008)*. Museu d'Art de Girona. 2008-2009. M.D. Vidal (direcció), N. Galí, J.A. Donaire, Ll. Mundet i altres.
 - *Dinamización del turismo sostenible en Alagoas, Brasil*. Ministeri de Ciència i Tecnologia. 2008-2011. N. Galí (direcció).
 - *Anàlisi de les definicions de Turisme Cultural i de les formes de recompte dels turistes culturals*. Xarxa d'Escoles de Turisme de la Universitat de Girona. 2009- . N. Galí (direcció).
 - *Doctorado conjunto en turismo: Perú*. Ministeri de Ciència i Tecnologia. 2009- . N. Galí (direcció).
 - *Levantamiento del Patrimonio Cultural de La Estrada Real en el Estado de Minas Gerais, Brasil*. Ministeri de Ciència i Tecnologia. 2009- . N. Galí (direcció).
 - *Políticas públicas de turismo en Brasil: planificación y desarrollo de rutas turísticas sostenibles en la zona de los Lagos-Alagoas*. AECI (PCI-AECID). 2009. Ll. Mundet (investigador principal).
 - *Proyecto conjunto de docencia y publicaciones académicas en el ámbito del máster de turismo del Programa de Cooperación Interuniversitaria e Investigación Científica entre España e Iberoamérica*, de la Agencia Española de Cooperación Internacional y Desarrollo (AECID), del Ministerio de Asuntos Exteriores y Cooperación. Participando la Universidad de Girona y la Universidad de Brasilia (Brasil). (B/021224/08). 2009. 23.000€. J. Comas (investigador principal). E. Martínez (participant).
 - *Turismo y arqueología: consolidación de acciones, estudio de la viabilidad económica y plan de márketing para la creación de un centro de memoria en la cuenca del río Corumbataí (Sao Paulo)*. AECI (PCI-AECID). 2009. 20.000€. Ll. Mundet (investigador principal).
 - *El Turismo en Ciudades Patrimoniales de Cuba: Acercamiento Metodológico para el estudio de la Sustentabilidad del Turismo en Centros Históricos*. Ministeri de Ciència i Tecnologia. 2009- . N. Galí (direcció).
 - *Programa docente: el turismo cultural en el Camino Dos Diamantes de Minas Gerais, Propuestas de Gestión y Planificación*. Ministeri de Ciència i Tecnologia. 2010- . N. Galí (direcció).

- *Proyecto competitivo “Políticas Públicas de Turismo en Brasil. Planificación y desarrollo” en el marco del programa de Ayudas para programas de Cooperación interuniversitaria e Investigación científica*, Ref. A/023716/09, AECID (Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo, del Ministerio de Asuntos Exteriores y Cooperación. 2010. 38.000€. Ll. Mundet (investigador principal), E. Martínez, i altres.
- *Proyecto competitivo “Un modelo de gestión integral de la comunicación en las universidades con las herramientas de la web 2.0”*. Convocatoria 2010 de Proyectos de Investigación Fundamental no Orientada, Plan Nacional de I+D+i. del Ministerio de Ciencia e Innovación. Duración 2010-2012. C. Echazarreta (investigador principal), E. Martínez (participant).

PROJECTES DE TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENT, CONTRACTES

- *Proyecto Red Internacional de Políticas y Reformas Sanitarias*. CRES-UPF, Fundación Bertelsmann (Alemania). 2002-2006. E. Martínez (investigador principal).
- *Análisis de las políticas sanitarias en España*. Red Internacional de Análisis de Políticas Sanitarias, Fundación Bertelsmann. 2003-2006. E. Martínez (investigador principal).
- *Elaboració d'una estratègia de marketing per a la Catedral de Girona i el seu museu*. Capítol Catedral de Girona. (122/04 15/12/04). 2004-2005. M. Royo (direcció), N. Galí, J.A. Donaire, i altres (participants).
- *Análisis de financiación autonómica: los servicios prestados por el Estado*. Institut d'Estudis Socioeconòmics. 2005. E. Martínez (investigador principal).
- *Análisis de la utilización y el impacto del aeropuerto de Girona. El perfil del usuario de los vuelos de bajo coste*. Patronato de Turismo Girona-Costa Brava. 2005. E. Martínez (investigador principal).
- *Conveni de col·laboració UdG Ajuntament de Torroella de Montgrí per un estudi sobre possibles models de desenvolupament turístic*. Ajuntament de Torroella de Montgrí. (038/05 05/05/05). 2005. Ll. Mundet (direcció).
- *La ocupación en los apartamentos turísticos de la Costa Brava, 2005*. D.G. de Turismo, Generalitat de Catalunya. 2005. E. Martínez (investigador principal).
- *Elaboració d'un projecte sobre el perfil dels usuaris de les Vies Verdes de Girona a través de l'elaboració d'enquestes*. Consorci de les Vies Verdes de Girona. (079/05 07/09/2005). 2005-2006. Ll. Mundet (direcció).
- *Análisis de los destinos de los visitantes de la Costa Brava que se desplazan en vuelos de bajo coste del aeropuerto de Girona, año 2005*. Patronato de Turismo Costa Brava-Girona. 2006. E. Martínez (investigador principal).

- *Elaboració d'un projecte sobre el perfil de l'usuari de les Vies Verdes mitjançant buidatge d'enquestes.* Consorci de les Vies Verdes de Girona. (017/06 03/03/06). 2006-2007. Ll. Mundet (direcció).
- *Estudi al voltant de l'ús turístic sostenible de l'espai natural de Les Gavarres.* Departament d'Innovació, Universitats i Empresa (DIUE). (110/06 08/01/2007). 2006. Ll. Mundet (direcció).
- *Análisis del gasto del turista de los vuelos de bajo coste del aeropuerto de Girona.* Diputación de Girona. 2006-2007. E. Martínez (investigador principal).
- *Definición de una estrategia de proyección internacional de Girona y sus comarcas (àrea turisme).* Diputación de Girona, Generalitat de Catalunya, Ayuntamiento de Girona, Cámara de Comercio de Girona, Universitat de Girona y Patronat Catalunya Mon-2009-2010. E. Martínez (participant).

TESIS DOCTORALS DIRIGIDES

- Galí, N. 2005. *Mirades turístiques a la ciutat. Anàlisi del comportament dels visitants del Barri Vell de Girona.*
- Calabuig, S. 2006. *La gestió turística local en els municipis de litoral.* Universitat de Girona.

APORTACIONS A CONGRESSOS

- Celma, D., Martínez, E.; Raya, J.M. 2009. Impacto de las prácticas de Business case y Responsabilidad Social Empresarial en el ámbito de los recursos humanos sobre la satisfacción laboral (ponència). *VII Jornadas de Economía Laboral, Zaragoza, 2 y 3 de julio de 2009.*
- Celma, D., Martínez, E.; Raya, J.M. 2009. Business case y Responsabilidad Social Empresarial: un análisis de la satisfacción laboral (ponència). *XXII Congreso internacional anual de la Academia Europea de Dirección y Economía de la Empresa (AEDEM), Sevilla, 3-5 junio 2009.*
- Galí, N. 2005. Identidad nacional y turismo. *VII Congr s Nacional de Turismo y II coloquio de Destinos Turísticos maduros del Litoral.* León, Acapulco (México).
- Galí, N. 2005. La percepció del patrimoni per part del turista. *Jornades de Marina Tradicional, Promediterr nia. El Turisme i el mar : el patrimoni marítim i els nous turismes : IV Jornades de Palamós.*
- Galí, N.; Donaire, J.A.; Vidal, D. 2005. Turistas culturales en espacios urbanos. *X Congr s AECIT 'Turismo y territorio: conflictos, corresponsabilidad y estrategias de gestión'.* M laga.

- Galí, N. 2006. El comportamiento turístico en las ciudades monumentales: El caso de Girona. *X Coloquio de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación. Destinos turísticos. Viejos problemas ¿nuevas soluciones?* Cuenca.
- Galí, N.; Donaire, J.A. 2006. Direct Observation as a Methodology for effectively defining tourist behavior. *ENTER 2010 17 International Conference on Information Technology and Travel and Tourism*. Lugano (Switzerland).
- Galí, N.; Donaire, J.A. 2006. Estrategias para la gestión turística de una ciudad monumental. *Congreso Internacional sobre Gestión Turística del Patrimonio Cultural*. Marchena, Andalucía.
- Galí, N. 2007. El turismo de city breaks como nueva tipología de turismo cultural. Las ciudades como destino de turismo cultural. *IV Fira Internacional de Turisme Cultural de Màlaga*. Málaga.
- Galí, N. 2009. Retos para el sistema educativo en turismo. *XIV Congreso AECIT. Retos para el turismo español. Cambio de paradigma*. Gijón.
- Mundet, Ll. 2007. Turismo rural en Europa: organización y desarrollo. *Congreso Internacional de Turismo Comunitario*. Chiapas (México).
- Mundet, Ll. 2008. Balance de los procesos de reestructuración de los espacios litorales *XI Coloquio de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación de la AGE “Espacios turísticos: mercantilización, paisaje e identidad”*. Alacant.
- Martínez, E.; Royo, M.; Bigné, E. 2006. Una clasificación de los viajeros de vuelos “low cost” del aeropuerto de Girona. *Second International Conference in Tourism Economics*. Palma de Mallorca.
- Martínez, E. 2007. Segmentación de pasajeros y perfil del nuevo pasajero en “low-cost. (ponència invitada). *I Jornada de Transporte Aéreo*. Universidad de Valencia, Cátedra Air Nostrum. Valencia.
- Martínez, E.; Raya, J.M. 2007. Low cost tourism: length of stay. *ATLAS Special Interest Group on Mass Tourism Meeting*. Coventry (United Kingdom).
- Martínez, E.; Raya, J.M. 2007. Length of stay of tourists travelling with low cost airlines. *Ist Conference of the International Association for Tourism Economics*. Palma de Mallorca.
- Martínez, E. 2007. Comentarista (“discussant”) de la comunicación “Determinants of the length of stay: A parametric survival analysis”, de A. Menezes y A. Moniz de la Universidade dos Açores. *Ist Conference of the International Association for Tourism Economics*. Palma de Mallorca.

WORKING PAPERS

- Martínez, E. 2006. *Destinos de los visitantes de la Costa Brava que se desplazan en vuelos de bajo coste del aeropuerto de Girona*. Girona: Patronato de Turismo Costa Brava Girona.

ORGANITZACIÓ D'ESDEVENIMENTS CIENTÍFICS: CONGRESSOS, JORNADES, SEMINARIS

- *Congreso Internacional de la “International Health Economics Association” (“Asociación Internacional de Economía de la Salud”)*. Barcelona, UPF, 17-20 julio de 2005. Martínez, E. (miembro del Comité Local Organizador).
- *Business Enterprises for Sustainable Travel Educational Network (BEST EN). Think Tank VI. Social Corporate Responsibility*. Girona, 13-16 de juny del 2006. Mundet, Ll. (Chair).
- *Curs de curta durada (4 hores) sobre el “Projecte Turisme i Arqueologia*. Campus Bela Vista, Universidade Estadual Paulista (UNESP), Brasil, 16 d’abril de 2008. Mundet, Ll. (organitzador).
- *Fórum Paisagens Marajoaras: Ecoturismo, Patrimônio e Cultura*. Belém, 14 d’agost de 2009. Mundet, Ll. (organitzador), juntament amb el professor Walter Silva de la Universidade Federal do Pará.

VIII GRUP DE RECERCA EN XARXES ORGANITZATIVES, INNOVACIÓ I DESENVOLUPAMENT D'ESTRATÈGIES I PRODUCTES TURÍSTICS

Identificació i adscripció

- Nom: Grup de recerca en: Xarxes Organitzatives, Innovació i Desenvolupament d'Estratègies i Productes Turístics.
- Acrònim: ONIT.
- Codi AGAUR: GRHCS087.
- Universitat: de Girona (UdG).
- Facultat: de Turisme.
- Departament: d'Organització, Gestió Empresarial i Disseny de Producte (OGEDP).

Contacte

- Investigadors principals: Dr. Jaume Guia Julve, Dr. Lluís Prats Planagumà.
- Adreça postal: Facultat de Turisme. C/ Alemanys, 4. 17071, Girona.
- Adreça electrònica: jaume.guia@udg.edu, lluis.prats@udg.edu.
- Telèfon: 97-2419700.
- Fax: 97-2419709.
- Web: www.udg.edu/onit

Equip

CODIRECTORS

Dr. Jaume Guia Julve
Dr. Lluís Prats Planagumà

MEMBRES DEL GRUP

- Dr. Jorge Comas Trayter
- Dra. Raquel Camprubi Subirana
- Dra. Marta Ministral i Masgrau
- Dra. M. Dolores Muñoz Soler
- Dr. Ramon Palau Saumell
- Christian Bataillou
- Daniel Blasco Franch
- Emma Lluïsa Casademunt Parra
- Jordi Casassayas Cabanas
- Santiago Forgas Coll
- Jordi López Roig
- Xavier Palomares Cano
- Núria Pascual Molinas
- Mònica Polo Mercader
- Pilar Presas Maynegre
- Oriol Sallent Bonaventura
- Joan Solé Pla
- Muntsa Bau Solà

Definició del grup

PRESENTACIÓ

ONIT és un grup de recerca que estudia (1) la rellevància de les xarxes relacionals, la seva configuració i gestió, sobre la capacitat d'innovació, la creació d'estratègies i la competitivitat de les empreses i organitzacions, i (2) sobre la dinàmica i evolució de les organitzacions, les capacitats i habilitats directives per gestionar aquests processos de canvi, i els principals obstacles a una gestió efectiva d'aquest canvi.

La complexitat del manteniment amb el temps de la competitivitat de les empreses i altres organitzacions posa de relleu la importància de conèixer i entendre les dinàmiques i els processos evolutius que les governen. Per tant, la capacitat de gestió d'aquests processos és un assumpte determinant a recercar.

Així, aquesta línia de recerca es planteja, principalment, (1) estudiar les empreses i els processos empresarials i competitius des d'una perspectiva evolutiva, (2) analitzar la innovació com element determinant d'aquestes dinàmiques, (3) estudiar la innovació com el resultat d'un procés d'interacció organitzativa, (4) adoptar les teories i mètodes de xarxes relacionals com a referent en l'estudi i anàlisi de les interaccions organitzatives que determinen els processos d'innovació i el disseny i adopció d'estratègies, (5) estudiar les diferents dinàmiques dels processos evolutius amb especial èmfasi amb les dinàmiques complexes i les teories de la complexitat, (6) determinar les implicacions que aquestes dinàmiques tenen en la gestió dels processos d'innovació, en la gestió dels negocis en general, i en la rellevància de les es habilitat directives en particular (7) analitzar els processos de canvi organitzatiu i les implicacions que les diferents dinàmiques organitzatives tenen sobre la gestió d'aquests processos de canvi, i (8) observar i analitzar tots aquests processos en diversos tipus d'empreses i organitzacions amb especial èmfasi amb les organitzacions turístiques i empreses familiars.

OBJECTIUS

Els objectius com a grup de recerca són principalment dos:

1. Generar un grup de recerca de referència acadèmica en l'àmbit de la gestió turística.
2. Ser reconeguts en els tres principals àmbits d'actuació del grup, Catalunya, Europa, i l'Àrea Mediterrània.

LÍNIES DE RECERCA

- **Anàlisi de xarxes relacionals:** Estudi de la rellevància de les xarxes relacionals, la seva configuració i gestió, de la dinàmica i evolució de les organitzacions, les capacitats i habilitats directives per gestionar aquests processos de canvi, i els principals obstacles a una gestió efectiva d'aquest canvi.

- **Gestió de la innovació:** Estudi de la capacitat d'innovació, la mesura de la innovació turística, els determinants de la innovació, la creació d'estratègies i la competitivitat de les empreses i organitzacions.
- **Gestió de destinacions:** Planificació territorial de les destinacions, anàlisi i desenvolupament de productes, anàlisi de la imatge de les destinacions.
- **Anàlisi transfronterer:** Estudi dels efectes de les fronteres, destinacions, productes, i marques transfrontereres, anàlisi de xarxes transfrontereres.

ÀREES DE RECERCA

Paraules Clau	Codi UNESCO	Tesaurus OMT
Innovació	5306.02 Innovación Tecnológica	16.05.01 Innovación Tecnológica
Capacitat d'Innovació	5306.02 Innovación Tecnológica	16.05.01 Innovación Tecnológica
Desenvolupament de destinacions	5312.90 Economía Sectorial: Turismo; 5401.04 desarrollo Regional	12.08.02 Planificación turística; 11.04 Región turística
Gestió de destinacions	5312.90 Economía Sectorial: Turismo; 5401.04 desarrollo Regional	12.08.02 Planificación turística; 11.04 Región turística
Polítiques i anàlisi territorial/urbà	5999 Otras Especialidades Políticas (Especificar); 3329.09 Relaciones Urbano-Rurales	12.08.02 Planificación turística; 12.09.02 Ordenación turística; 11.04 Región turística
Xarxes	5311 Organización y Dirección de Empresas	12.08.02 Planificación turística
Clusters	2505.03 Geografía de Los Recursos Naturales; 2505.05 Teoría de la Localización; 5309.01 Concentración Económica	12.08.02 Planificación turística; 11.04 Región turística
Indicadors	5302.01 Indicadores Económico	04 Economía de turismo
Desenvolupament i gestió de productes	5312.90 Economía Sectorial: Turismo	04.08 Producción turística
Entrepreneurship	5311 Organización y Dirección de Empresas	04.08.04 Empresa turística
Empresa Familiar	5311 Organización y Dirección de Empresas	04.08.04 Empresa turística
Complexitat		
Arquitectura	6201 Arquitectura	
Gestió d'infraestructures		
Gestió Pública	5909 Administración Publica	

Paraules Clau	Codi UNESCO	Tesaurus OMT
Relació Públic-Privat	5309.03 Regulación Gubernamental del Sector Privado	12.08 Planificación turística;
Formació en turisme	5312.90 Economía Sectorial: Turismo; 5802.07 Formación Profesional	07.02 Enseñanza turística; 07 Formación y empleo
Experiència		17.03.01 Expectativa
Comportament del consumidor	5311 Organización y Dirección de Empresas	17.01.01 Comportamiento turístico; 17.03.01 Expectativa
Esport		18.23 Turismo deportivo; 01 Actividades deportivas
Transfronterer	5901 Relaciones Internacionales; 5312.90 Economía Sectorial: Turismo	
Global-local		
Imatge		15.01.01 Imagen turística; 15.02.04 Imagen de marca
Branding		15.02.04 Imagen de marca
	3329 Planificación Urbana	04.08.04 Empresa turística
	5307 Teoría Económica	06.03 Geografía turística
	5307.03 Modelos y Teorías del desarrollo Económico	06.08 Turismo regional
	5307.04 Estudios del desarrollo Económico	06.06 Turismo internacional
	5307.09 Teoría de la Planificación Económica	06.07 Turismo nacional
	5309 Organización Industrial y Políticas Gubernamentales	11.02 Patrimonio cultural
	5401.04 desarrollo Regional	11.03 Patrimonio urbano
	5404 Geografía Regional	11.05 Recurso natural
		16.04 Investigación turística

Producció científica

ARTICLES EN REVISTES CIENTÍFIQUES

- Coromina, L.; Guia, J.; Coenders, G. 2005. Social Network Measures for 'Nosduocentered' Networks, their Predictive Power on Performance. 200146 - *Documents de treball del Departament de Economia, Universitat de Girona*. Working paper, Departament de Economia, Universitat de Girona **13**, 1-21.
- Coromina, L.; Guia, J.; Coenders, G.; Ferligoj, A. 2008. *Duocentered Networks*. *Social Networks País* **30**, 49-59.
- Balagué, J.; Navinés, F.; Prats, Ll.; Vega, V. 2004. Anàlisi dinàmica de la competitivitat dels sectors productius i de les branques d'activitat per a Catalunya i Balears: una anàlisi retrospectiva. *Nota d'Economia* **82**, 23-36.
- Blasco, D.; Guia, J.; Prats, L.; Sáez, M. 2009. Clusters turístics en Cataluña. Una proposta de Organización Turística del Territorio. *Revista de Economía, sociedad, Turismo y Medio Ambiente* **8-9**, 77-97.
- Forgas, S.; Moliner, M.A.; Sánchez, J.; Palau, R. 2010. Antecedents of airline passenger loyalty: Low-cost versus traditional airlines. *Journal of Air Transport Management*. (en premsa Doi: 10.1016/j.jairtraman.2010.01.001).
- Guia, J.; Prats, Ll.; Comas, J. 2009. Innovación como cambio institucional: una aproximación desde las teorías de la complejidad. Investigaciones europeas de dirección y economía de la empresa. *European Academy of Management & Business Economics* **15**, 93-104.
- Llach, J.; Bikfalvi, A.; Valls, J.; Muñoz, M.D. 2004. La importancia de la innovación en las empresas familiares. *Ser Empresario del Siglo XXI febrer*, 62-63.
- Martínez-García, E.; Prats, Ll.; Barceló, M.A. 2004. El Turismo de vuelos de bajo coste en el aeropuerto Girona-Costa Brava. *Estudios turísticos* **175-176**, 105-120.
- Muñoz, D.; Romero, A.; Saurina, C. Els valors i actituds dels joves de les comarques gironines. *Revista de Girona* **224**, 36-45.
- Muñoz, M.D.; Guia, J.; Valls, J. 2004. Mujeres emprendedoras: liderazgo transformacional y género. *Iniciativa emprendedora* **44**, 126-133.
- Prats, Ll.; Guia, J.; Molina, F.X. 2008. How Tourism destinations evolve: the notion of Tourism Local Innovation System. *Tourism & Hospitality Research* **8**, 178-191.
- Prats, Ll.; Balagué, J. 2004. Cohesión y sostenibilidad, elementos clave en la competitividad del territorio turístico: el caso de la Costa Brava. *Retos Turísticos* **3**, 8-15.

- Prats, Ll. 2007. Community destination management in developing economies. *Publicació electrònica de la xarxa d'investigadors de turisme ATLAS* . (<http://www.atlas-euro.org>)
- Prats, Ll.; Camprubí, R. 2009. Considering tourist perceptions and network configuration in destination management. *New perspectives on sustainability* **1**, 23-37.
- Rohlfs, I.; García, M.; Galvaldà, L.; Medrano, M.J.; Juvinyà Canal, D.; Baltasar, A.; Saurina, C.; Faixedas, M.T.; Muñoz, D. 2004. Género y cardiopatía isquémica. *Gaceta sanitaria* **18**, 55-64.
- Ruiz, E.; Guia, J. 2004. Financiación del municipio turístico y competitividad: estudio de los municipios de Cataluña. *Revista Europea de Dirección y Economía de la Empresa* **35**, 59-75.
- Ruiz, E.; Guia, J. 2004. Introducción a la problemática financiera del municipio turístico. *Tributos Locales* **37**, 11-25.

LLIBRES, CAPÍTOLS DE LLIBRES, MONOGRAFIES, INFORMES

- Balagué, J.; Navinés, F.; Prats, Ll.; Vega, V. 2003. “Análisis de competitividad territorial por sectores y por ramas de actividad: los casos de Girona, Cataluña y Baleares (1955-1995)”. Dins *Turismo y Desarrollo*.
- Balagué, J.; Navinés, F.; Prats, Ll.; Vega, V. 2006. “Anàlisi dinàmica de la competitivitat per sectors productius i branques d'activitat a l'EURAM”. Dins *Amat, O.; Crespo, P. (eds). Llibre Blanc de les Empreses de L'EURAM. Euroregió de l'arc mediterrani*.
- Blasco Franch, D.; Guia, J.; Prats, Ll.; Saez, M. 2009. “Clústers turísticos en Cataluña. Una propuesta de organización turística del territorio”. Dins *Ferrari, G.; Mondéjar, J.; Mondéjar J.A.; Vargas, M. (eds.). Principales tendencias de investigación en turismo*.
- Camas Roda, F. (coordinador). 2007. *Estudis de la Universitat de Girona en el marc del projecte Equal ad-461 : col·lectius amb especials dificultats d'accés al mercat de treball; conciliació de la vida personal, familiar i laboral; competitivitat de les empreses del tercer sector*.
- Camprubí, R.; Prats, Ll. 2009. “Conèixer i gestionar la imatge percebuda de la destinació”. Dins *Manual de comunicació turística*.
- Comas, J. ; Guia, J. 2005. “Managing seasonality through innovation in tourism firms : the role of positioning in relational networks”. Dins *Networking and partnership in destinations and development management: Proceedings of the ATLAS Annual Conference 2004*.

- Coromina, L.; Guia, J.; Coenders, G. 2005. *Social network measures for nosduocentered networks, their predictive power on performance. (Documentos de Trabajo del Departamento de Economía)*.
- *De la notion de frontière à celle de région trans-frontière, Pyrénées entre deux mondes, PUP, 2003.*
- Etxezarreta, M. (coord.); Busqueta, J.M.; Garcia, J.; Esteban, A.; Pascual-Molinas, N.; Ferri, Joan B.; Ribera, R.; Fernández, G.; Sabater, J. 2004. *Crítica a la economía ortodoxa.*
- Etxezarreta, M.(coord.); Busqueta, J.M.; Junyent, J.; Cortabitarte, G.; Pascual-Molinas, N.; et al. 2004. *Informes de economía n.1 La situación actual de la economía española.*
- Guia, J. 2003. “El capital social en las aglomeraciones territoriales de empresas: oportunidades y restricciones”. Dins *La Economía Regional en el marco de la Nueva Economía.*
- Guia, J. 2003. “Estudio de las implicaciones del capital social sobre la ventaja competitiva mediante el análisis de redes sociales”.
- Guia, J.; Prats, Ll.; Comas, J. 2005. “Innovation as institutional change”. Dins Jon Sundbo, J.; Gallina, A.; Serin, G.; Davis, J. (eds.). *Contemporary management of innovation: are we asking the right questions?*
- Guia, J.; Comas, J. 2004. “The shapping of institutional evolutionary paths”. Dins Nielsen, K.; Koch, K.A (eds). *Institutional Change, Values and Learning. (New developments in institutional theory)*.
- Guia, J.; Prats, Ll.; Comas, J. 2006. “The destination as a local system of innovation: the role of relational networks”. Dins Petrillo, C.; Lazzaretti, L. *Tourism local systems and networking Internacional.*
- Guia, J. 2007. *Social Capital, Social Networks and the Competitive Advantage of Economic Actors in an evolutionary Context.*
- Martínez-García, E.; Barceló, M.A.; Prats, Ll. 2005. *El Perfil dels usuaris dels vols de baix cost de l'aeroport de Girona: any 2003, 2004 i 2005.*
- Martínez-García, E.; Barceló, M.A.; Prats, Ll. 2006. *El Perfil dels usuaris dels vols de baix cost de l'aeroport de Girona: any 2005 i comparativa.*
- Ministrat, M. 2003. “Evolution des politiques économiques et touristiques espagnoles et leur influence sur la formation touristique supérieure”. Dins *Construction d’une industrie touristique aux 19e et 20e siècles. Perspectives internationales.* Editors: Tissot, Laurent .

- Ministral, M. 2003. Gestion integral del turismo público-privada: la organización de la Comisión Turística Comarcal del Baix Empordà Dins Valdés, L.; et. al. (eds.). *VI Congreso AECIT. Nuevas Tendencias de Ocio y Turismo: su especial problemática en destinos singulares.*
- Ministral, M. 2003. La actividad docente Dins Santos, X.M. (ed.). *La Geografía y la gestión del turismo.*
- Muñoz, M.D.; Rafart, A.; Mancebo, N. 2007. *Gènere i lideratge a l'administració pública.*
- Muñoz, M.D.; Valls, J.; Guia, J.; Saurina, C.; Sáez, M.; Romero, A.; Curós, M.P. 2003. *Habilitats i coneixements aplicats a la direcció d'empreses. Les dones directives. Estudi de gènere i direcció a les empreses gironines.*
- Muñoz, M.D.; Guerra, R.; Mancebo, N. 2007. “Formació a les organitzacions”. Dins *Els reptes de la formació continuada.*
- Prats, Ll.; Guia, J.; Balagué, J.; Vega, V. 2003. “Aproximación a la competitividad de la industria del turismo: una propuesta de indicadores”. Dins *Turismo y Desarrollo.*
- Prats, Ll.; Coromina, L.; Marzo, M. 2004. *Informàtica aplicada a la gestió empresarial: casos pràctics orientats a aplicacions empresarials.* 2a ed. Girona: Documenta Universitària.
- Prats, Ll.; Camprubí, R.; Comas, J. 2005. *Network ties relevance on the destination business relationships.*
- Prats, Ll.; Blasco, D. (eds.) 2007. *Els reptes i les oportunitats de la formació continuada.*
- Prats, Ll.; Guia, J.; Molina, F.X. 2007. “Tourism local innovation systems or how tourism destinations evolve”. Dins Smith, M.; Onderwater, L. *Destinations revisited: Perspectives on developing and managing tourism areas.*
- Prats, Ll. 2007. “Comercials transfronterers: una eina pràctica per a la millora de la formació continuada”. Dins Prats, Ll.; Blasco, D. (eds.). *Els reptes i les oportunitats de la formació continuada.*
- Prats, Ll.; Blasco, D. 2007. “Comercials transfronterers a Catalunya”. Dins Prats, Ll.; Blasco, D. (eds.). *Els reptes i les oportunitats de la formació continuada.*
- Prats, Ll.; Blasco, D. 2007. “Projecte d'estratègia empresarial com a experiència d'aprenentatge actiu”. Dins *Aproximació a l'Espai Europeu d'Educació Superior des de les aules.*

- Prats, Ll.; Guia, J. 2008. “Sistema de Revenue Management en-línea para el sector hotelero”. Dins *Turitec 2008 : VII Congreso Nacional Turismo y Tecnologías de la Información y las Comunicaciones, celebrado en Málaga, 25 y 26 de septiembre de 2008*.
- Prats, Ll.; Camprubí, R. 2009. “E-tourism image: the relevance of networking for websites destination marketing”. Dins *Information Communication Technologies and City Marketing: Digital Opportunities for Cities around the World*.
- Saurina, C.; Xabadia, A.; Muñoz, M.D.; Saez, M.; Anguera, J. 2007. *El Comerç a l'àrea urbana de Girona, Salt i Sarrià, i les seves conseqüències al mercat laboral*.
- Valls, J.; Mancebo, N.; Guia, J.; Bikfalvi, A.; Casadesús, M. 2004. *Innovacions organitzatives i competitivitat industrial. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Treball i Indústria*.
- Vicente, D.; Vellido, A.; Martí, E.; Comas, J.; Rodriguez, I. 2004. “Exploration of the ecological status of Mediterranean rivers: clustering, visualizing and reconstructing streams' data using generative topographic mapping”. Dins Zanas, A.; Ebecken, N.F.F.; Brebbia, C.A. (eds.). *Data mining, text mining and their business applications : Data Mining V*.
- 2009. “Les territoires transfrontaliers: des espaces pertinents d'observation des mobilités touristiques”. Dins *Temas de Turismo. Oporto: PUO..*
- 2007. *Voyages : raisons et pratiques. PUP.*
- 2007. *Tourisme et Développement, Regards croisés. PUP.*

PROJECTES, CONVENIS

- *I3A-8-208-E. Commerciaux transfrontaliers en Catalogne. COMERCIAUX. DG Política Regional (RGR2000A) IRRA. 2003-2006. 38.000. LLI. Prats (investigador principal).*
- *U-53/04. Equitat diferencial per gènere en l'utilització de serveis sanitaris d'atenció primària. ALPN (PIN2004B). 2004. 6.000€. M.D. Muñoz (investigador principal).*
- *U-60/05. Gènere i Immigració: utilització dels serveis sanitaris de la població de SALT a la comarca del Gironès. Institut Català de la Dona, ALPN (PIN2005E). 2005. 6.000€. M.D. Muñoz (investigador principal).*
- *2005 AMIC 10025. Estat de Salut, necessitat i utilització dels serveis d'atenció primària i urgències hospitalàries de la població immigrant. Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca - AGAUR (PGC2005D) ALPN. 2006-2007 4.500. M.C. Saurina (investigador principal).*

- *PI040399. Desigualdades socioeconómicas y medioambientales en salud en ciudades de Cataluña.* Instituto de Salud Carlos III (PIN2004C) FIS. 2007-€. 18.300. M.A. Barceló (investigador principal).
- *La construcció de la imatge de la destinació turística: el paper de les xarxes relacionals.* Universitat de Girona, ALPN (PUG2006B). 2007-2008. 14.000€. J. Guia (investigador principal).
- *PI070156. Estudio comparativo sobre la utilización de los servicios sanitarios en Catalunya en función del origen y del género de los usuarios. La atención pediátrica y la atención a la salud sexual y reproductiva.* Instituto de Salud Carlos III (PIN2006F) ALTR. 2007-2010. 43.000. M.C. Saurina (investigador principal).
- *Processos Complexos d'Emprenentatge: El cas d'un producte turístic transfronterer (Complex Entrepreneurial Processes: the case of a crossborder tourism product).* Universitat de Girona, ALPN (PUG2007B). 2008. 8.000€. J. Guia (investigador principal).
- *L'organització de Serveis Territorials Complexos: el cas de les Destinacions Turístiques.* Universitat de Girona, ALPN (PUG2008B). 2009. 14.000€. J. Guia (investigador principal).
- *DER2008-04051. El urbanismo como instrumento de lucha contra el cambio climático y de cohesión social.* Ministerio de Educación y Ciencia (MEC) (PMS2007H) DER. 2009-2011. 38.000. J.M. Trayter (investigador principal).

PROJECTES DE TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENT, CONTRACTES

- *063/04 01/07/04. Curs de formació sobre "Comerç i negoci Transfronterer".* CREUFOP, LR (FSE2004). 2003-2004. 2.500€. M. Ministal (investigador principal).
- *083/04 08/09/04. Estudi demogràfic i urbanístic sobre les perspectives de creixement municipal per plantejar propostes de millora.* Ajuntament de Sant Gregori (FSE2004A). 2004. 9.280€. M. Ministal (investigador principal).
- *084/04 08/09/04. Estudi demogràfic sobre les necessitats actuals i futures d'escolarització de la Vall de Llémena.* Ajuntament de Sant Gregori (FSE2004A). 2004. 4.060€. M. Ministal (investigador principal).
- *081/04 08/09/04. Estudi sobre la importància dels espais fluvials com a pols d'atracció turística a Europa. Estratègia turística al riu Ter.* Consorci Alba-Ter (FSE2004A). 2004. 7.000€. J. Guia (investigador principal).
- *069/04 14/07/04. Realització d'un estudi de segmentació estratègica dels sectors industrials a Catalunya.* Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarial (CIDEM) (F832004A). 2004. 4.640€. J. Guia (investigador principal).

- 034/04 28/04/04. *Realització d'un estudi sobre la utilització de l'aeroport de Girona i l'impacte sobre la seva zona d'influència. Anàlisi de les característiques dels usuaris de vols de baix cost en temporada alta i temporada baixa.* Patronat de Turisme Costa Brava Girona (FSE2004A). 2004. 20.445,84€. E. Martínez (investigador principal).
- 122/04 15/12/04. *Elaboració d'una estratègia de marketing per a la Catedral de Girona i el seu museu.* Capítol Catedral de Girona (FSE2004A). 2004-2005. 14.500€. M. Royo (investigador principal).
- 055/04 09/06/04. *Realització d'un treball de diagnòstic estratègic per a elaborar un pla d'activitats en l'àmbit dels Serveis Socials.* Consell Comarcal del Baix Empordà (FSE2004A). 2004-2005. 17.098,40€. J. Guia (investigador principal).
- 017/05 17/02/05. *Estudi sobre la situació actual de tots els cicles formatius impartits als sis centres actuals del Gironès i la seva adequació al mercat laboral.* Fundació Escola- Empresa del Gironès (FSE2005A). 2005. 12.250€. J. Anguera (investigador principal).
- 141/05 27/12/05. *Estudi sobre les colònies industrials del Ripollès i proposta d'usos per al desenvolupament comarcal.* Consorci Ripollès Desenvolupament (FSE2005A). 2005-2006. 28.939,68€. J. Comas (investigador principal).
- 059/05 23/06/2005. *Desenvolupament d'un projecte de desenvolupament i implementació d'un sistema d'indicadors del turisme a la Comarca.* Consell Comarcal del Baix Empordà (FSE2005A). 2005-2006. J. Balagué (investigador principal).
- 111/06. *Conveni de col·laboració entre Departament d'Innovació, universitats i empresa, Universitat Rovira i Virgili i Universitat de Girona 2006: Projectes de política turística per a la Generalitat.* Departament d'Innovació, Universitats i Empresa (DIUE) (F832006A). 2006. 85.060€. J. Guia (investigador principal).
- 081/06 02/11/2006. *Elaboració d'una radiografia de l'estat dels hotels de les comarques de Girona que operen amb touoperadors quant a certificacions i sensibilitats medioambiental.* European Centre for Eco Agro Tourism (ECEAT) (F832006A). 2006. 11.310€. J. Guia (investigador principal).
- 032/06 29/05/06. *Estudi sobre Yield Management en el sector turístic.* IGM Web (F832006A). 2006. LLI. Prats (investigador principal).
- AD. *Estudi sobre Yield Management en el sector turístic.* IGM Web (F832006A). 2006. LLI. Prats (investigador principal).
- 097/06 30/11/2006. *Disseny d'una base de dades.* Ajuntament de Torroella de Montgrí (FSE2006A). 2006. 1.972€. D. Blasco (investigador principal).
- 066/06 20/09/2006. *Estudi sobre l'administració, comptabilitat financera, gestió de tresoreria, comptabilitat analítica i altres aspectes relacionats en l'organització de*

- l'empresa Suv-Volum, SL. SUV VOLUM (F832006A). 2006-2007. 3.596€. J. Comas (investigador principal).*
- *051/07 31/05/2007. Desenvolupament del producte 'Tren Verd dels Pirineus' i l'estudi de la seva viabilitat econòmica i financera. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa (DIUE) (F832007A). 2007. 8.980€. J. Comas (investigador principal).*
 - *022/07 02/03/2007. Estudi de mercat per a un projecte d'instal·lació hotelera a Viladasens. Brava Centre Hotels Cooperativa, SCCL (F832007A). 2007. 7.540€. J. Comas (investigador principal).*
 - *064/07 29/06/2007. Estudi de mercat per a un projecte d'instal·lació hotelera a Palamós. Costa Brava Centre Hotels Cooperativa, SCCL (F832007A). 2007. 7.540€. R. Camprubí (investigador principal).*
 - *016/07 15/02/2007. Realització i avaluació del grau d'execució i compliment del pla de desenvolupament turístic sostenible a les comarques gironines. Patronat de Turisme Costa Brava Girona (F832007A). 2007. 13.340€. R. Palau (investigador principal).*
 - *098/07 19/10/07. Estudi de mercat per a un projecte d'instal·lació hotelera a Llafranc. Brava Centre Hotels Cooperativa, SCCL (F832007A). 2007-2008. 4.060€. J. Comas (investigador principal).*
 - *093/07 10/10/2007. Estudi sobre l'administració, comptabilitat financera i altres aspectes relacionats en l'organització de l'empresa. SUV VOLUM (F832007A). 2007-2008. 8.352€. J. Comas (investigador principal).*
 - *123/07 11/01/08. Realització d'un estudi sobre la gestió del turisme actiu. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa (DIUE) (F832007A). 2007-2008. 70.214€. J. Guia (investigador principal).*
 - *124/07 11/01/08. Realització d'un estudi sobre les agències de viatges a Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa (DIUE) (F832007A). 2007-2008. 46.783,96€. J. Guia (investigador principal).*
 - *125/07 11/01/08. Protocol per a la posada en marxa de l'Institut de Recerca en Turisme de Catalunya (IRTUCA). Departament d'Innovació, Universitats i Empresa (DIUE) (F832007A). 2007-2008. 144.664,30€. J. Guia (investigador principal).*
 - *024/08 01/04/08. Servei d'assessorament i anàlisi estratègica sobre la incidència del fenomen turístic a la ciutat de Girona. Ajuntament de Girona (F832008A). 2008. 12.000€. J. Comas (investigador principal).*
 - *093/08 19/11/2008. Elaboració d'un manual de procediments pels albergs de joventut de Catalunya. Secretaria General de Joventut de la Generalitat de Catalunya (F832008A). 2008. 8.932€. R. Camprubí (investigador principal).*

- 061/08 26/08/08. *Estudi de viabilitat econòmica i financera per a un projecte d'instal·lació hotelera a Llofriu (Palafrugell). Brava Centre Hotels Cooperativa, SCCL (F832007A).* 2008. 3.480€. J. Comas (investigador principal).
- 086/08 11/11/2008. *The objectives of this contract are 1) To develop a formative system of linguistic tourism itineraries around Girona region for a group of italian students from the Scuola Superiore per Mediatori Linguistici; 2) To provide these students with spaces to meet, receive formation and work. Scuola Superiore per Mediatori Linguistici (F832008A).* 2008. 1.200€. LLI. Prats (investigador principal).
- 032/09 15/06/09. *Assessorament i anàlisi per a l'estudi de viabilitat i el desenvolupament conceptual d'un pàrquing a Calella de Palafrugell. Ajuntament de Palafrugell (F832009).* 2009. 6.766,28€. J. Comas (investigador principal).
- 083/09 10/12/09. *Desenvolupament del projecte 'Generación de electricidad a partir del tratamiento de las aguas residuales industriales'. Consorci Turisme de Catalunya / VURV - Universitat Rovira i Virgili (F832009B).* 2009. 105.212€. R. Palau (investigador principal).
- 002/09 25/02/09. *Estudi de viabilitat econòmica i financera per a un projecte d'instal·lació hotelera a Romanyà de la Selva. IXTV, SL (F832009A).* 2009. 8.292,85€. J. Comas (investigador principal).
- 059/09 09/09/09. *Estudi de viabilitat econòmica y financera per a un projecte d'instal·lació hotelera i un centre ludico-termal al municipi de Sant Climent de Sescebes. Centre de Recerca i Innovació de les Indústries Turístiques (CRIIT) (F832009A).* 2009. 9.280€. J. Comas (investigador principal).
- 041/09 19/08/2009. *Servei per a la elaboració de l'estudi sobre les necessitats de senyalització turística de la Comarca del Matarranya. Comarca del Matarranya (F832009A).* 2009. R. Camprubí (investigador principal).

TESIS DOCTORALS DIRIGIDES I LLEGIDES

- Camprubí, R. 2009. *La formació de la imatge turística induïda: el paper de les xarxes relacionals.*
- Comas, J. 2006. *Innovació i desestacionalització de la demanda hotelera en un districte turístic: el paper de les xarxes relacionals.*
- Coromina, LI. 2006. *Social Networks and Performance in Knowledge Creation. An Application and a Methodological Proposal.*
- Forgas, S. 2009. *Antecedentes de la lealtad en los entornos on line y off line: un análisis empírico aplicado al sector de la aviación civil.*
- Guia, J. 2003. *Implicaciones del Capital Social en la Ventaja Competitiva de las empresas.*

- Muñoz, M.D. 2003. *Dones directives i lideratge: el cas de les empreses gironines*.
- Palau, R. 2006. *Relacions Públiques i Responsabilitat Social Corporativa a les cadenes hoteleres catalanes*.
- Pascual-Molinas, N. 2006. *Impactes del TGV en el mercat immobiliari a la comarca del gironès*.
- Prats, Ll. 2005. *Els sistemes locals d'innovació turístics: un model aplicat a la Costa Brava Centre = Systèmes locaux d'innovation touristiques: un model conceptuel appliqué au Costa Brava Centre*.
- Zizaldra, I. 2009. *Redes transfronterizas en turismo*.

APORTACIONES A CONGRESSOS

- Balagué, J.; Prats, Ll.; Guia, J. 2007. Sistema de indicadores como herramienta de gestión sostenible de una destinación: el caso de la Costa Brava centro (ponència). *25th EuroCHRIE Congress* (Anglaterra).
- Blasco Franch, D.; Guia, J.; Prats, Ll. 2009. Determinación de clusters de productos turísticos con potencial de desarrollo en regiones transfronterizas: El caso de la frontera Catalana Francesa (ponència). *51st Annual Western Social Sciences Association Conference (WSSA)*.
- Blasco Franch, D.; Guia, J.; Prats, Ll. 2009. Clústers turísticos en la frontera entre Francia y España (ponència). *Dinamicas y Tendencias del Turismo Contemporáneo* (Mèxic).
- Camprubí, R.; Guia, J.; Comas, J. 2007. Destination network effects on the induced tourist image (ponència). *4th International Conference for Consumer Behaviour and Retailing Research - CIRCLE 2007*.
- Coromina, L.; Guia, J. ; Coenders, G. 2005. Social Network Measures for Nosduocentered Networks, their Predictive Power on Performance (ponència). *25th International Social Networks conference - Sunbelt XXV*.
- Coromina, L.; Guia, J. ; Coenders, G. 2005. Social Network Measures for Nosduocentered Networks, their Predictive Power on Performance (ponència). *First European Association for Survey Research conference (ESRA)*.
- Coromina L.; Guia, J.; Coenders, G. 2005. Social Network Measures for Nosduocentered Networks, their Predictive Power on Performance (ponència). *International Conference on Methodology and Statistics - Applied 2005* (Eslovènia).
- Coromina, L.; Coenders, G.; Guia, J.; Ferligoj, A. 2007. Duocentered networks (comunicació). *2nd European Survey Research Association (ESRA'07)* (República Txeca).

- Coromina, L.; Capó, A.; Guia, J.; Coenders, G. 2008. Effect of background, attitudinal and social network variables on PhD students' academic performance. A multimethod approach (comunicació). *International Conference Applied Statistics 2008* (Eslovènia).
- Forgas, S; Sánchez, J.; Moliner, M.A.; Palau, R. 2009: Los antecedentes de la lealtad de un cliente de una compañía aérea. *XXI Encuentro de Profesores Universitarios de Marketing de la Asociación de Marketing Académico y Profesional, AEMARK, 16-18 septiembre, Bilbao.*
- Forgas, S; Palau, R. 2009. E-trust, the main antecedent of e-loyalty: The case of the leisure hospitality. *Proceedings of the 13th IBIMA Conference, 9-10 november. Marrakech (Morocco).*
- Guia, J.; Prats, Ll.; Comas, J. 2004. Innovation and institutional change: A complexity approach (ponència). *Workshop on Innovation Management: Roskilde University* (Dinamarca).
- Guia, J.; Arlet, S.; Vidal, D. 2004. Network management in cultural routes (comunicació). *ATLAS Annual Conference 2004.*
- Guia, J.; Comas, J. 2004. Social networks, social capital and absorptive capacity (comunicació). *24th International Social Network Conferenc Sunbelt XXIV* (Eslovènia).
- Guia, J.; Comas, J. 2004. Social networks and social capital in tourism districts (ponència). *ATLAS Annual Conference 2004.*
- Guia, J.; Comas, J.; Prats, Ll. 2005. A complexity approach to Innovation Processes (comunicació). *21th European Group for Organisational Studies (EGOS 2005)* (Alemania).
- Guia, J.; Prats, Ll. 2005. The Challenge of Complexity (comunicació). *21th European Group for Organisational Studies (EGOS 2005)* (Alemania).
- Guia, J.; Coromina, L.; Coenders, G. 2005. Effect of Background, Motivational and Social Network Variables on Academic Performance of PhD Students. Simple Methods for Correcting for Measurement Error in Small Samples (ponència). *International Conference on Methodology and Statistics. Applied 2005* (Eslovènia).
- Guia, J.; Camprubí, R.; Prats, Ll. 2006. Implications of a process thinking approach to complexity for theory and practice in organisations: the case of innovation processes (comunicació). *22nd EGOS Colloquium. European Group for Organisational Studies* (Noruega).
- Guia, J.; Comas, J.; Camprubí, R. 2006. Relational Networks, Social Capital and Absorptive Capacity: 'competition within collaboration' vs 'collaboration within competition' (comunicació). *Workshop La Indústria Valenciana: Crisi del model?*

- Guia, J.; Comas, J.; Camprubí, R. 2006. Relational networks, social capital and innovative capacity: can structural and positional variables be considered independently of the type and content of ties? (ponència). *Workshop in Strategic Entrepreneurship. The role of Networking*.
- Guia, J.; Camprubí, R.; Prats, Ll. 2007. A pragmatism perspective of organisational dynamics: methodological and substantive consequences (ponència). *23rd European Group for Organizational Studies colloquium (EGOS'07)* (Àustria).
- Mancebo, N.; Rafart, A.; Bikfalvi, A.; Muñoz, M.D. 2006. Liderazgo para la responsabilidad y ética profesional. Análisis exploratorio en el contexto de la administración pública (ponència). *XIV Congreso Nacional de Ética, Economía y Dirección (EBEN)*.
- Mancebo, N.; Camprubí, R. 2006. Sistema de Evaluación de la Red de Apoyo para la Prevención de Riesgos Laborales. Aplicación de la Metodología de Análisis de Redes Sociales (comunicació). *I Congreso Nacional de Prevencionistas AEPSAL*.
- Mancebo, N.; Rafart, A.; Bikfalvi, A.; Muñoz, M.D. 2007. Genders differences and the role of values in leadership. An exploratory analysis the context of regional public administration (comunicació). *22nd Workshop on Strategic Human Management* (Bèlgica).
- Muñoz, M.D. 2005. Capacitat per treballar en equip i lideratge (taula rodona). *Les competències genèriques als estudis d'ADE i Economia*.
- Muñoz, M.D.; Saurina, C.; Saez, M.; Vall-Ilosera, L. 2006. La población inmigrante en la región sanitaria Girona: Estado de salud, necesidades y utilización de servicios de atención primaria (comunicació). *XIX Jornadas de Salud Pública y Administración Sanitaria. Género y salud: hacia nuevos modelos de relación*.
- Muñoz, M.D.; Mancebo, N.; Rafart, S.; Bikfalvi, A. 2007. Género y liderazgo: habilidades y capacidades de las directivas: el caso de la Administración Pública de Girona (comunicació). *VI Workshop Internacional de Recursos Humanos*.
- Palau, R. 2006. Corporate Social Responsibility in the catalan hospitality chains (comunicació). *Think Tank VI*.
- Palau, R.; Fornieles Deu, A. 2006. RRPP i RSC en las cadenas hoteleras catalanas (pòster). *IV Congreso de Metodologías de Encuestas*.
- Palau, R.; Prats, Ll. 2007. CSR networks: how stakeholders can improve destination sustainability (ponència). *ATLAS annual conference 2007* (Portugal).
- Palau, R.; Prats, Ll. 2007. CSR networks: how stakeholders can improve destination sustainability (ponència). *EUROMED 2008 Annual Conference* (França).
- Pascual-Molinas, N.; Mir, G.; Molinas, M. 2004. Projecte per incentivar les noves tecnologies en l'ensenyament universitari (comunicació). *3r Congreso Internacional de Docencia Universitaria e Innovación (CIDUI)*.

- Pascual-Molinas, N.; Ribera-Fumaz, R. 2006. Contesting capital in Barcelona: the resurgence of social and urban movements in the city (comunicació). *International Network of Urban Research and Action (INURA) annual conferenc: Towards the Shareholder City*. Essen, Rhein-Ruhr Region, Germany (Alemanya).
- Pascual-Molinas, Núria 2004. El estudio de la economía fuera de la enseñanza reglada: experiencia del Seminario de Economía Crítica Taifa. (ponència). *IX Jornadas de Economía Crítica*.
- Prats, Ll.; Guia, J. 2004. La destinación como sistema local de innovación: un modelo para la ventaja competitiva sostenible (comunicació). *XIII Simposium Internacional de Turisme i Oci - II Col·loqui doctoral europeu de turisme i oci*. ESADE, Barcelona.
- Prats, Ll.; Guia, J. 2004. La destinació com a sistema local d'innovació, un model per a l'avantatge competitiu sostenible: el cas de la Costa Brava Centre (comunicació). *Turisme, diversitat cultural i desenvolupament sostenible. Diàleg Fòrum Globalització i desenvolupament*.
- Prats, Ll.; Guia, J. 2004. The destination as a local system of innovation: a framework for sustaining competitiveness (ponència). *ATLAS Annual Conference 2004*.
- Prats, Ll.; Guia, J.; Camprubí, R.; 2005. Innovation capacity of a destination: The case of Costa Brava Centre (ponència). *ATLAS Annual Conference 2005. Tourism, Creativity and Development*.
- Prats, Ll.; Camprubí, R.; Comas, J. 2005. Network ties relevance on the destination business relationships (comunicació). *Conference Recent Developments in Tourism Research* (Portugal).
- Prats, Ll.; Guia, J.; Solé-Pla, J. 2005. Social network dynamics and entrepreneur ship in tourism development: the case of the 'Camí dels Bons Homes ' route (comunicació). *ATLAS Annual Conference 2005. Tourism, Creativity and Development*.
- Prats, Ll. 2005. Social capital, networks and competitive advantage of firms (ponència). *Social Capital: Trust, Cooperation and Networks*.
- Prats, Ll.; Camprubí, R. 2006. Planning and managing destinations: The tourist perception vs. the network configuration (comunicació). *ATLAS Annual Conference 2006* (Polònia).
- Prats, Ll.; Camprubí, R.; Guia, J. 2006. Tourism local innovation systems within a destination: the case of Costa Brava (ponència). *24th EuroCHRIE Congress* (Grècia).
- Prats, Ll.; Molina, F.X.; Guia, J. 2006. How tourism destinations vary: the notion of the tourism local innovation system (TLIS) (comunicació). *Workshop La Indústria Valenciana: Crisi del model?*

- Prats, Ll. 2006. Systèmes locaux d'innovation touristiques: un model conceptuel appliquée au Costa Brava Centre (conferència invitada). *Séminaire d'Investigation GEREM, Groupe d'étude et de recherche en économie mathématique* (França).
- Prats, Ll.; Camprubí, R.; Guia, J. 2007. Planning and managing destinations: The tourist perception vs. network configuration (ponència). *ATLAS annual conference 2007* (Portugal).
- Prats, Ll. 2007. Tourism studies in a tourism country, the case of Spain (ponència). *Il convegno internazionale Fisionomia, fisiologia, psicologia del giramondo*.
- Prats, Ll.; Camprubí, R.; Guia, J. 2007. Tourist perception vs. network configuration; a framework for destination management (ponència). *25th EuroCHRIE Congress* (Anglaterra).
- Prats, Ll.; Guia, J. 2008. Sistema de Revenue Management en-línea para el sector hotelero (ponència). *VII Congreso Nacional Turismo y Tecnologías de la Información y las Comunicaciones (TURITEC 2008)*.
- Prats, Ll. 2009. Destination innovation systems for sustainability purposes: the case of Costa Brava (conferència invitada). *European Universities for a Sustainable and Competitive Tourism*.
- Prats, Ll. 2009. Innovation capacity for tourism destinations sustainability (conferència invitada). *VII Euromeeting 2009: Regional Policies for a Sustainable & Competitive European Tourism*.
- Prats, Ll.; Blasco Franch, D.; Guia, J. 2009. Destination planning: mixing products and companies (ponència). *ATLAS Annual Conference 2009* (Dinamarca).
- Prats, Ll.; Van der Duim, R. 2009. Policy arrangement analysis for mature destinations: the case of Costa Brava (ponència). *ATLAS Annual Conference 2009* (Dinamarca).
- Prats, Ll. 2009. Policy arrangement for mature destinations: the case of Costa Brava (ponència). *Researching Coastal and Resort Destination Management: Cultures and Histories of Tourism (EUTO 2009)*.
- Ruiz, E.; Guia, J. 2004. Apunts sobre el finançament del municipi turístic (comunicació). *Debat Costa Brava. Congrés: un futur sostenible per a la Costa Brava*.
- Ruiz, E.; Guia, J. 2004. Financiación del municipio turístico y competitividad: estudio de los municipios turísticos de Catalunya (comunicació). *XIII Simposium Internacional de Turisme i Oci - II Col·loqui doctoral europeu de turisme i oci*. ESADE, Barcelona.
- Ruiz, E.; Guia, J. 2004. Possibles ingressos per al finançament del municipi turístic (comunicació). *Congrés de Turisme de Catalunya (jornada IV)*.

- Russo, A.P.; Prats, Ll.; Guia, J. 2007. Classifying tourism clusters: methods compared and lessons learned in the case of Catalonia (ponència). *ATLAS annual conference 2007* (Portugal).
- Solé, J.; Guia, J. 2004. Social network dynamics and entrepreneurship: the relevance of complementary assets (comunicació). *24th International Social Network Conference. Sunbelt XXIV* (Eslovènia).
- 2006. Comunicació. *Congrés internacional temps, ciutadania i municipio.*
- 2006. Comunicació. *Jornada de treball: competències, eix de la planificació curricular.*
- 2006. Comunicació. *Mast PHD Workshop.*
- 2006. Comunicació. *Forum mundial de alta performance.*
- 2006. Comunicació. *Foretting Caring Masculinities.*
- 2006. Comunicació. *Jornada sobre gènere i lideratge a les administracions publiques.*

ORGANITZACIÓ D'ESDEVENIMENTS CIENTÍFICS: CONGRESSOS, JORNADES, SEMINARIS

- Jornada *Els reptes i les oportunitats de la formació continuada.*
- Jornada *L'establiment de preus a les empreses d'allotjament familiars.*
- Jornada *Euroweek 2008.*
- *Setmana de recerca Europea de la Xarxa PRIME Networking.*
- Seminari de recerca científica *Innovation management: Innovare humanum est*
- Congrés internacional *Researching Coastal and Resort Destination Management: Cultures and Histories of Tourism*

